

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΗΜΕΡΙΔΑ

**ΤΑ ΠΡΑΣΙΝΑ "ΤΕΙΧΗ" ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
Προστασία και Ανάδειξη των Περιαστικών Δασών**

Αθήνα, 20 Μαρτίου 1998

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

**Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας
21 Μαρτίου 1998**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΑ ΠΡΑΣΙΝΑ “ΤΕΙΧΗ” ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
Προστασία και Ανάδειξη των Περιαστικών Δασών

Αθήνα, 20 Μαρτίου 1998

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

στο πλαίσιο της
Παγκοσμίας Ημέρας Δασοπονίας

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Στο τεύχος αυτό παρουσιάζονται τα πρακτικά της ημερίδας που διοργάνωσε η Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος στην Αθήνα, τον Μάρτιο του 1998, με την ευκαιρία του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Δασοπονίας και η οποία είχε ως θέμα **“Τα Πράσινα Τείχη των Ελληνικών Πόλεων - Προστασία και Ανάδειξη των Περιαστικών Δασών”**.

Κατά κάποιο τρόπο η έκδοση αυτή αποτελεί το τελευταίο μέρος μιας τριλογίας εκδόσεων οι οποίες βασίστηκαν σε ανάλογες επιστημονικές εκδηλώσεις και αντιστοιχούν στον τριπλό ρόλο του δάσους - παραγωγικό, περιβαλλοντικό, πολιτισμικό - πράγμα που αποτελεί και την βασική αρχή της σύγχρονης δασοπονίας πολλαπλού σκοπού.

Είμαστε βέβαιοι ότι το ντοκουμέντο αυτό θα είναι χρήσιμο σε όλους εκείνους (επιστήμονες και μη) που θα συμβάλλουν στην υλοποίηση του προγράμματος προστασίας και ανάδειξης των περιαστικών δασών των ελληνικών πόλεων.

Αθήνα, Απρίλιος 1998

**Ηλίας Μπεριάτος
Γενικός Γραμματέας
Δασών & Φ.Π.**

© Copyright

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΔΑΣΩΝ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 3-5, 101 64 ΑΘΗΝΑ

ISBN:960-00-0023-9

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Χαιρετισμός και Εναρξη Διαδικασίας από τον Γενικό Γραμματέα Δασών & Φυσικού Περιβάλλοντος **κ.Ηλία Μπεριάτο**.....9

Χαιρετισμός Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας **κ. Δημητρίου Λευρεντάκη** 11

Χαιρετισμός Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής **κ. Αλέκου Κρητικού** 13

Χαιρετισμός του Διευθυντή Τουριστικής Ανάπτυξης **κ. Κωνσταντίνου Κατσιγιάννη** 15

Χαιρετισμός Νομάρχη Αθηνών **κ. Δημητρίου Ευσταθιάδη** 16

Χαιρετισμός εκπροσώπου Τοπικής Ένωσης Δήμων & Κοινοτήτων Ν. Αττικής **κ.Βασιλείου Σφηκάκη** 18

ΒΡΑΒΕΥΣΗ κας ΝΙΚΗΣ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ

Προσφώνηση Γενικού Γραμματέα Δασών & Φ.Π., **κ.Ηλία Μπεριάτου** στην βράβευση της **κας Ν. Γουλανδρή**..... 19

Ομιλία κας Νίκης Γουλανδρή.....21

ΚΗΡΥΞΗ ΕΝΑΡΞΗΣ

Χαιρετισμός και κήρυξη έναρξης εργασιών της ημερίδας από τον Υπουργό Γεωργίας **κ. Στέφανο Τζουμάκα** 22

B. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. *“Παρουσίαση του προγράμματος προστασίας και ανάδειξης των περιαστικών δασών”*
Η.Μπεριάτος, Γενικός Γραμματέας Δασών & Φ.Π 25
2. *“Η έννοια της δασοπονίας στους σημερινούς καιρούς και η ανάγκη θεσμοθέτησης του όρου δάσος - πάρκο”*
Β. Γιωτάκης, Γενικός Διευθυντής Δασών Υ.Γ 45
3. *“Προβλήματα θεσμοθέτησης και υλοποίησης ζωνών περιαστικού πρασίνου που προβλέπονται από μελέτες Γ.Π.Σ. στα πλαίσια της ισχύουσας νομοθεσίας”*
Ο.Μουτζαλιά, ΥΠΕΧΩΔΕ 53
4. *“Τα περιαστικά δάση ως τμήμα του τουριστικού προϊόντος των πόλεων”*
Α.Χατζηδάκης, Προϊστάμενος τμήματος Α1 Μελετών, Ε.Ο.Τ.....58

ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Γ. ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

- “Τα περιαστικά δάση της μητροπολιτικής περιοχής Αθηνών”*
Συντονιστής: κ. Παύλος Αλέπης, Δημοσιογράφος
Συμμετέχουν εκπρόσωποι από φορείς της Διοίκησης Αυτοδιοίκησης, κλπ 91

A. ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΕΝΑΡΞΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ Φ.Π.,
Κ. ΗΛΙΑ ΜΠΕΡΙΑΤΟ**

Κυρίες και κύριοι,

Θα ήθελα να σας καλωσορίσω όλους και να σας ευχαριστήσω για την ανταπόκρισή σας στην πρόσκλησή μας, να είστε σήμερα μαζί μας στην εκδήλωση της Γενικής Γραμματείας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος που διοργανώνεται στο πλαίσιο του εορτασμού της αυριανής Παγκόσμιας Ημέρας Δασοπονίας (21 Μαρτίου 1998).

Πέρυσι οι εκδηλώσεις μας είχαν επικεντρωθεί σε θέματα σχετικά με τον παραγωγικό και οικολογικό ρόλο του δάσους. Φέτος η ημερίδα μας επικεντρώνεται στον - παραμελημένο, ίσως - κοινωνικό και πολιτισμικό ρόλο του δάσους με ένα θέμα που είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον και σημαντικό για την συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων αυτής της χώρας: "Την Προστασία και Ανάδειξη των Περιαστικών Δασών των Ελληνικών Πόλεων".

Στη σημερινή όμως εκδήλωση, εκτός από την εξέταση του ζητήματος αυτού αποφασίσαμε επίσης να τιμήσουμε μια ξεχωριστή προσωπικότητα που έχει αφιερώσει τη ζωή της στην προστασία των δασών και του περιβάλλοντος της πατρίδας μας και όχι μόνο. Πρόκειται για την κα Νίκη Γουλανδρή.

Το πρώτο μέρος της ημερίδας περιλαμβάνει (εκτός από τους καθιερωμένους χαιρετισμούς και την βράβευση της κυρίας Ν. Γουλανδρή) τις εισηγήσεις εκπροσώπων των αρμόδιων φορέων για τα περιαστικά δάση γενικά και το ειδικό πρόγραμμα της Γενικής Γραμματείας Δασών για 100 αστικά και ημιαστικά κέντρα της χώρας μας. Στη συνέχεια, θα γίνει ένα μικρό διάλειμμα, κατά τη διάρκεια του οποίου θα προβληθεί το υψηλής ποιότητας πολυθέαμα για τα δάση, του Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων και Υγροτόπων, το οποίο ευχαριστούμε και από το βήμα αυτό για την ευγενή προσφορά του.

Τέλος θα επακολουθήσει το στρογγυλό τραπέζι με θέμα "τα περιαστικά δάση της μητροπολιτικής περιοχής Αθηνών" που

θα συντονίσει ο έγκριτος δημοσιογράφος κ. Παύλος Αλέπης, και θα συμμετέχουν εκπρόσωποι της Γενικής Γραμματείας Δασών, του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας και των τεσσάρων Συνδέσμων ΟΤΑ (ΣΠΑΠ, ΣΠΑΥ, ΑΣΔΑ, ΣΥΝΠΑ) που ιδρύθηκαν με σκοπό την προστασία και ανάπλαση των ορεινών όγκων (περιαστικών δασών) του Λεκανοπεδίου Αθηνών (Πεντέλης, Υμηττού, Πάρνηθας, Αιγάλεω).

Είμαι βέβαιος ότι οι απόψεις που θα κατατεθούν στην σημερινή ημερίδα θα έχουν συνέχεια και θα μετουσιωθούν σε συγκεκριμένες δράσεις και προγράμματα. Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την προσοχή σας και τη συμμετοχή σας σε όλη τη διάρκεια της εκδήλωσης αυτής.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΛΑΥΡΕΝΤΑΚΗ

Κυρίες και Κύριοι. Ευχαριστώ πολύ τον φίλο Γενικό Γραμματέα Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος, τον καθηγητή κύριο Ηλία Μπεριάτο για την τιμή και τη χαρά που μου έδωσε να παραστώ σήμερα στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Δασοπονίας και να χαιρετήσω την κορυφαία αυτή εκδήλωση.

Είναι σπουδαία, αλλά και γεμάτα ευθύνη και ενδιαφέρον τα καθήκοντα που έχετε επιφορτισθεί, “το περί τα δάση ποιείν” - η περιποίηση και εκμετάλλευση τους και ιδιαίτερα η προστασία τους- τα οποία αποτελούν πηγή πλούτου και ζωής για όλες τις χώρες του πλανήτη μας, και που δυστυχώς σήμερα απειλούνται από τον ίδιο τον άνθρωπο και την αλματώδη εξέλιξη της τεχνολογίας. Κοινωνίες χωρίς δάση μοιάζουν με περιβαλλοντικά ερείπια, των οποίων η αποκατάσταση απαιτεί μερικές φορές κόπους μιας ολόκληρης ζωής. Και πόλεις χωρίς δασικό περίβλημα μοιάζουν με θερμοκήπια μέσα στα οποία υπάρχει ο φόβος ενός θερμικού θανάτου. Εύχομαι να επιτύχετε στο δύσκολο έργο που σας εμπιστεύθηκε η πολιτεία και η κοινωνία.

Η δε Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ως φορέας αντιμετώπισης των καταστροφικών φαινομένων, θα σας συνδράμει με όλες τις δυνάμεις της. Εκμεταλλευόμενος την ευκαιρία και την παρουσία μου εδώ θα μου επιτρέψετε να σας πω δύο λόγια για τη νεοσύστατη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και το μέχρι τώρα έργο της. Συγκροτήθηκε τον Μάιο του 1996 με νόμο που ψήφισε η Βουλή των Ελλήνων τον Οκτώβριο του 1995 και υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Έχει αποστολή τη μελέτη, την οργάνωση, την ενημέρωση, το σχεδιασμό και τον συντονισμό της πολιτικής της χώρας σε θέματα φυσικών, τεχνολογικών ή άλλων καταστροφών και γενικά τη χρησιμοποίηση του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού της χώρας μέχρι και τον τελευταίο πολίτη στην αντιμετώπιση των καταστροφών αυτών.

Οργανωτικά βρισκόμαστε στο τελικό στάδιο για την πρόσληψη του προσωπικού σύμφωνα με τον νόμο 2190, την

εκπόνηση και κοινοποίηση σε όλα τα Υπουργεία και τους αρμόδιους φορείς του νέου σχεδίου "Ξενοκράτης" που τέθηκε σε ισχύ από 19-1-1998 και τέλος την κατασκευή ενός σύγχρονου Κέντρου Επιχειρήσεων, του οποίου η διασύνδεση με όλα τα κέντρα Επιχειρήσεων που λειτουργούν στη χώρα προβλέπεται να συντελεσθεί μέχρι τον Ιούνιο του 1998.

Παράλληλα με τα παραπάνω, δραστηριοποιηθήκαμε στον τομέα των διεθνών σχέσεων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΝΑΤΟ, του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου, τη σύναψη διμερών και πολυμερών συμφωνιών με γειτονικές χώρες. Αποκορύφωμα και δικαίωση αυτών των σχέσεων ήταν η ανάληψη από μέρος της χώρας μας της Προεδρίας της Ανοιχτής Μερικής Συμφωνίας του Συμβουλίου της Ευρώπης τον Νοέμβριο του 1997 στο Μονακό όπου έγινε η διϋπουργική συνάντηση των είκοσι ένα κρατών μελών αυτής της Συμφωνίας. Δυστυχώς η χώρα μας έχει το δυσάρεστο προνόμιο, λόγω θέσεως και κλίματος, να πλήττεται συχνά και αιφνιδιαστικά από όλα σχεδόν τα είδη των καταστροφών, οι συνέπειες των οποίων αυξάνουν συγκριτικά με το παρελθόν παρ' όλο που διαθέτουμε πιο σύγχρονα μέσα άμυνας απέναντι τους. Αυτό συμβαίνει γιατί έχουμε επεκταθεί ανεξέλεγκτα επάνω στη φύση, επιδιώκοντας να μεγιστοποιήσουμε τα κέρδη μας σε βάρος της.

Κλείνοντας θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι είμαστε στη διάθεσή σας, ανοιχτοί και καλόπιστοι για κάθε συνεργασία για το καλό της χώρας μας. Θα ήμουν ευτυχής, αν αυτή η εκδήλωση βοηθούσε να αποκτήσουν οι άνθρωποι τις απαραίτητες ευαισθησίες για την εξομάλυνση των διαφορών που έχουν με τη φύση που τους περιβάλλει. Όσο νωρίτερα το καταλάβουν ότι δεν βασιλεύουν στη φύση, αλλά είναι απλώς μέρος της, τόσο λιγότερο ακριβά θα πληρώσουν τις συνέπειες της αδιαφορίας και σε πολλές περιπτώσεις της σκόπιμης ενέργειάς τους.

Σας ευχαριστώ πολύ.

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
κ. ΑΛΕΚΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι. Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω την εισήγησή μου με τα λόγια του μεγάλου Έλληνα αρχιτέκτονα, αισθητικού και δημιουργού Δημήτρη Πικιώνη, ενός ανθρώπου που αγάπησε και μόχθησε όσο πολύ λίγοι για την Αττική γη, από ένα περίφημο όσο και ιστορικό πια κείμενό του. Ήταν μέρος της εισήγησης του Δημήτρη Πικιώνη προς την Αισθητική Επιτροπή της Γενικής Γραμματείας Τουρισμού.

Και λέει ο Δημήτρης Πικιώνης: "Εις την δενδροφύτευσιν ιδίως δέον να καταβληθεί μεγίστη φροντίς. Η σχέση γης και αυτόχθονος χλωρίδος δεν είναι απλή τυχαιότης. Ως σχήμα, ως χρώμα, ως άρωμα η χλωρίς αυτή, δένδρον ή θάμνος, συνδέεται δια μιας μυχίας αρμονίας προς την γη η οποία την εγέννησε."

Βλέπουμε δηλαδή ότι ένας εμπνευσμένος δημιουργός δομημένου περιβάλλοντος υμνεί το φυσικό περιβάλλον, τη σχέση του με το δομημένο περιβάλλον και κατ' επέκταση μιλάει για το αντικείμενο, ουσιαστικά, και της σημερινής μας ημερίδας. Δηλαδή, σήμερα θα μιλήσουμε για τα περιαστικά δάση, τα περί το άστυ δάση. Ακριβώς αυτή η σύνθεση δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος, είναι που εξάγεται από αυτό τον ύμνο του Δημήτρη Πικιώνη προς την αισθητική της γης και της φύσης.

Και για να μιλήσουμε ειδικότερα για την περιφέρεια της Αττικής, για την οποία έχω και ειδικότερη ευθύνη. Το ζητούμενο είναι σήμερα πως αυτή η αρμονία που προσφέρουν τα δάση μας θα μπορέσει να προστατευτεί και να αναπτυχθεί. Μια περιοχή, όπως η Αττική, που πέρα απ' το βαρύ παρελθόν της και τον βαρύ σημερινό της ρόλο, θα φιλοξενήσει και μια τόσο σημαντική και παγκόσμιας σημασίας διοργάνωση όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, θα πρέπει, πέρα από τα επιτεύγματα σε τεχνικές κατασκευές να αποδείξει ότι σέβεται το περιβάλλον της. Αυτό το περιβάλλον που γέννησε και καλλιέργησε χιλιάδες χρόνια πριν, την Ελληνική σκέψη, τον πολιτισμό και την Ολυμπιακή ιδέα.

Όταν ένα δένδρο με τους μηχανισμούς αναπνοής-διαπνοής παράγει 1,7 kg οξυγόνου την ώρα, ποσότητα που καταναλώνουν, οι περισσότεροι από εσάς το ξέρετε καλύτερα από μένα, δυο άνθρωποι για να κρατηθούν στη ζωή. Όταν ένα δένδρο καταναλώνει και αφαιρεί από την ατμόσφαιρα ενέργεια, θερμικρασία, θερμότητα, που αντιστοιχεί σε πέντε ψυκτικά μηχανή-

ματα σε συνεχή λειτουργία. Όταν μια επιφάνεια 100 στρεμμάτων με δένδρα συγκρατεί 4 τόνους σκόνης το χρόνο και μια ζώνη πρασίνου γύρω από τις ρυπογόνες βιομηχανίες λειτουργεί ως φίλτρο που μειώνει το ποσοστό αυτό σκόνης κατά 40%. Όταν, όταν, όταν,..., τότε, επιτακτική και αναπόφευκτη είναι ανάγκη αναθεώρησης της μέχρι σήμερα στάσης μας ως ατόμων και ως φορέων, ώστε να σταματήσουμε τη φθορά και πολλές φορές κακοποίηση των περιαστικών μας δασών, τα οποία πρέπει να διαχειριστούμε με την ανάλογη επιστημονική προσέγγιση και ευαισθησία. Πολυσήμαντος είναι ο ρόλος του περιαστικού πρασίνου. Οικολογικός, γιατί συμβάλλει στην προστασία των εδαφών, στον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα, στον καθαρισμό της ατμόσφαιρας, στη βελτίωση του μικροκλίματος και την αύξηση της ποικιλίας των ειδών στην τοπική χλωρίδα και πανίδα. Κοινωνικός είναι βέβαια ο ρόλος του, αφού μας φέρνει σε άμεση επαφή με τη φύση, συντελεί στην εκπαίδευση των παιδιών μας, αλλά και μας προστατεύει από τις θεομηνίες. Είναι επίσης οικονομικός ο ρόλος, αφού η συγκράτηση των εδαφών και των υδατικών αποθεμάτων γίνεται χάρις στην ύπαρξη των περιαστικών δασών. Καθόλου έλασσον είναι επίσης από πλευράς σημασίας και το οικονομικό όφελος που μπορεί να προκύψει για όλους μας και από τις δραστηριότητες που μπορεί να αναπτύξουμε εκεί, γυμναστικής και άθλησης.

Κυρίες και κύριοι, τα πράσινα τείχη που τον Γ' Αιώνα π.Χ. ξυλεύτηκαν, για να σώσουν ως ξύλινα τείχη το κράτος της Αθήνας μπορούν να σώσουν αυτή τη φορά, την ποιότητα ζωής του μισού πληθυσμού της χώρας που κατοικεί, εργάζεται, διακινείται στην Αττική, και ιδιαίτερα να δώσουν διέξοδο αναψυχής, ψυχαγωγίας, άσκησης στις μεγάλες μάζες του αστικού πληθυσμού, ιδιαίτερα σ' αυτές που ζουν σε πιο υποβαθμισμένες περιοχές, δεν έχουν δυνατότητα συχνής μετακίνησης, διακοπών κ.λ.π. Θεωρώ ότι αν ερμηνεύαμε σήμερα τον χρησμό της Πυθίας για τα ξύλινα τείχη, ίσως αυτή τη φορά ο χρησμός να μην αφορούσε τα καράβια που είχαν φτιάξει τότε οι Αθηναίοι. Μ' αυτές τις σκέψεις, ευελπιστώ ότι η σημερινή ημερίδα δεν θα παραμείνει μια επετειακή εκδήλωση χωρίς συνέχεια, αποτελέσματα. Είμαι βέβαιος, δεν θα επαναλάβει μόνο γνωστά ήδη προβλήματα αλλά θα δώσει ιδέες και προτάσεις, για άμεσες ενέργειες και συνεργασίες που πρέπει να ξεκινήσουν ει δυνατόν από αύριο, ώστε να διεκδικήσουν μια καλύτερη ποιότητα ζωής και γιατί όχι και την "κρυφίαν αρμονίαν" που εξύμνησε όπως είπαμε ο Δημήτρης Πικιώνης.

Σας ευχαριστώ.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗ
ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ Ε.Ο.Τ.
κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΛΑ

Κυρίες και κύριοι, καλημέρα σας. Εκπροσωπώντας τον ΕΟΤ, χαιρετίζω την ημερίδα αυτή, που είναι πολύ σημαντική για τον τουρισμό. Η σύνδεση των τουριστικών δραστηριοτήτων με το περιβάλλον είναι αναγκαία σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Το στοιχείο αυτό είχε επισημανθεί από την Πολιτεία εδώ και πολλά χρόνια. Πράγματι, ο Νικόλαος Λέκκας, πρώτος προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ξένων και Εκθέσεων του ΥΠ.ΕΘ.Ο. (1η υπηρεσία τουρισμού της χώρας) είχε υποβάλει το 1924 μια πρωτοποριακή έκθεση με τίτλο "Ο περιηγητισμός εν Ελλάδι", όπου έδινε ανάγλυφη την πλήρη εικόνα της Ελλάδος για τουριστική αξιοποίηση. Είχε επισημάνει, μεταξύ των άλλων, ότι η Αθήνα έχει πολλές δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη, που οφείλονται όχι μόνο στα αρχαία της μνημεία αλλά και στους πνεύμονες πρασίνου που την περιβάλλουν. Και είχε αναφερθεί συγκεκριμένα στην Πεντέλη, στην Πάρνηθα, στο Αιγάλεω και σε άλλες ανάλογες περιοχές. Αυτή η επισήμανση ήταν προφητική, αφού 74 ολόκληρα χρόνια μετά, προωθούμε προγράμματα περιαστικού πρασίνου που αφορούν τις πιο πάνω περιοχές.

Ο ΕΟΤ συνεργάζεται στενά με την Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος συμβάλλοντας έτσι στην ταχύτερη και αρτιότερη υλοποίηση των προγραμμάτων της.

Εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της ημερίδας

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΗ ΑΘΗΝΩΝ
κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ**

Πράγματι, και εμείς από την πλευρά της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, μέσα στους πρώτους στόχους που έχουμε, ιδιαίτερα για το πυκνά δομημένο περιβάλλον του Νομού της Αθήνας, μία από τις πρώτες προτεραιότητες μας είναι η διαφύλαξη όλων αυτών των χώρων.

Και έρχομαι να πω κύρια στο χώρο του Αεροδρομίου του Ελληνικού που όταν απομακρυνθεί από αυτή τη θέση να πάει στα Σπάτα δεν πρέπει να πειραχθεί ούτε μία πιθαμή για άλλες χρήσεις παρά να αποτελέσει τον ένα πόλο μέσα στον οποίο μπορούν να γίνουν εγκαταστάσεις αναψυχής, ψυχαγωγίας, αθλητισμού και να δώσουνε αυτό που λείπει από την Αθήνα και βέβαια με τους άλλους τους χώρους, όπως είναι τα στρατόπεδα στο ΚΕΒΟΠ κάτω ή ο Πύργος Βασιλίσσης ή ακόμα το Άλσος Συγγρού για να μπορέσουμε με αυτούς τους μεγάλους πόλους, και όχι όπως πολλοί συζητάνε παραδείγματος χάριν στο αεροδρόμιο, στο χώρο του αεροδρομίου του Ελληνικού να φτιάξουμε πέντε φορές τον Εθνικό Κήπο. Είναι κάτι τέτοια μέτρα σύγκρισης που δεν μπορούνε να ισχύσουνε μέσα σε ένα άναρχα δομημένο περιβάλλον με πολύ-πολύ μεγάλη κατασπατάληση χώρων.

Πιστεύω λοιπόν, ότι η σημερινή Ημερίδα με τα περιιαστικά άλση αλλά και τους χώρους που βρίσκονται μέσα στον αστικό ιστό, θα πρέπει να δώσει εκείνες τις συγκεκριμένες κατευθύνσεις να μην χάσουμε άλλους τέτοιους δημόσιους χώρους για να κάνουμε πρόσκαιρα ή να κερδίσουμε κάποια χρήματα πουλώντας εκτάσεις και κλείνοντας μια μαύρη τρύπα του προϋπολογισμού που θα συνεχίσει την επόμενη και τη μεθεπόμενη και τις άλλες χρονιές να υπάρχει. Αλλά δε θα υπάρχει η αντίστοιχη γη βέβαια για να ανασάνουμε. Και ταυτόχρονα να μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε αυτούς τους χώρους για να απολαμβάνει ο πολίτης της Αθήνας, κοντά στις γειτονιές του αυτή την αναψυχή-ψυχαγωγία και όχι να βλέπουμε μια ουρά αυτοκινήτων κάθε Σαββατοκύριακο από την Ομόνοια μέχρι και το Σούνιο ή για να

πω μέχρι και το Μαραθώνα, για να βρει λίγη διέξοδο ο πολίτης τούτης της χώρας, τούτης της πόλης ιδιαίτερα και της ευρύτερης περιοχής.

Για αυτό πιστεύω ότι θα συμβάλλετε και σεις σήμερα, όχι μόνο επετειακά στην Ημέρα της Δασοπονίας, αλλά ταυτόχρονα με όλες τις προτάσεις να διαφυλαχτούν αυτοί οι χώροι.

Καλή επιτυχία στις εργασίες της Ημερίδας.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΕΚΑΛΗΣ
ΚΑΙ ΜΕΛΟΥΣ Δ.Ε. ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ
κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΦΗΚΑΚΗ

Αν και ειδοποιηθήκαμε αρκετά αργά, ο Πρόεδρος της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού μας και η διοικούσα επιτροπή στην οποία μετέχω, μεταφέρουμε το χαιρετισμό στην Ημερίδα και στους εκπροσώπους και ευχόμαστε καλή επιτυχία και καλά συμπεράσματα και να μην μείνουμε όπως είπε ο κ. Περιφερειάρχης εδώ στα γνωστά, να πάμε σε αποτελέσματα. Και εμείς στην τοπική Ένωση των Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού μας, θα βοηθήσουμε και θα είμαστε κοντά σας σε ότι μπορούμε να προσφέρουμε.

Σας ευχαριστώ.

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ
ΔΑΣΩΝ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ κ. ΗΛΙΑ ΜΠΕΡΙΑΤΟΥ
ΣΤΗΝ ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΗΣ κας ΝΙΚΗΣ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ**

Η κυρία Νίκη Γουλανδρή είναι μιά διεθνούς εμβέλειας προσωπικότητα για την οποία δεν χρειάζονται συστάσεις. Ολοι γνωρίζουμε την αστείρευτη δημιουργική της δραστηριότητα και την πολυσύνθετη δράση της στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Με τον σύντροφο της ζωής της, τον αείμνηστο Άγγελο Γουλανδρή, έναν άνθρωπο με μεγάλη σεμνότητα και εξαίρετο χαρακτήρα, μπήκε από την αρχή στην πρωτοπορία του αγώνα για την προστασία του περιβάλλοντος όταν οι περισσότεροι ήσαν ανυποψίαστοι.

Αιχμή του δόρατος στην υπόθεση αυτή υπήρξε η ίδρυση (1964) και υποδειγματική λειτουργία του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας το οποίο συνέβαλε καθοριστικά στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση του κοινού σε περιβαλλοντικά θέματα. Από αυτό πέρασαν χιλιάδες μαθητές σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Η κα Γουλανδρή διετέλεσε Υφυπουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών στην κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας (1974), αντιπρόεδρος της ΕΡΤ και αντιπρόεδρος του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού.

Η κα Γουλανδρή έχει τιμηθεί επανειλημμένως με πολλές διακρίσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς. Στο πρόσωπό της έχει τιμηθεί η ίδια η χώρα μας. Σας θυμίζω τον τίτλο της "Γυναίκας της Ευρώπης", που πήρε πριν μερικά χρόνια (1991), το βραβείο Ωνάση (1992), την ένταξή της στον τιμητικό κατάλογο των προσωπικοτήτων που προέκρινε ο Ο.Η.Ε. για το περιβάλλον σε παγκόσμιο επίπεδο (Global 500), την συμμετοχή της στην παγκόσμια επιτροπή για τον πολιτισμό του Ο.Η.Ε., την τιμητική διάκριση από τα Ηνωμένα Έθνη (UNEP) ως μία από τις 25 γυναίκες στον κόσμο με σημαντική προσφορά στο περιβάλλον. Έχει λάβει επίσης πολλές άλλες τιμητικές διακρίσεις από Πανεπιστήμια και άλλα πνευματικά Ιδρύματα.

Η Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος

διαπίστωσε ότι από την ίδρυσή της έχει παραλείψει να τιμήσει την κα Γουλανδρή, η φροντίδα της οποίας για τα δάση είναι συνεχής και αδιάλειπτη για δεκαετίες.

Αυτήν ακριβώς την παράλειψη, αυτό το ηθικό έλλειμμα εκ μέρους μας, θελήσαμε να διορθώσουμε σήμερα τιμώντας την για την εξαιρετικά πολύτιμη προσφορά της στην προστασία των δασών και του φυσικού περιβάλλοντος.

Παρακαλώ την κα Γουλανδρή να παραλάβει την μικρή αυτή πλακέτα σε ένδειξη τιμής προς το πρόσωπό της, για τις μέχρι σήμερα υπηρεσίες της στο ελληνικό περιβάλλον, ευχόμενος παράλληλα τη συνέχιση της δημιουργικής της προσφοράς και στο μέλλον με την ίδια επιτυχία.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ κας ΝΙΚΗΣ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ

Καλημέρα σας.

Κύριε Υπουργέ, μας τιμά ιδιαίτερος η παρουσία σας, σήμερα. Κύριε Πρόεδρε, κύριε Γενικέ, κυρίες και κύριοι.

Με ιδιαίτερη συγκίνηση και υπερηφάνεια αποδέχομαι την βράβευσή σας και σας ευχαριστώ για την απόφαση αυτή που με τιμά ιδιαίτερα. Το βραβείο αυτό, επιτρέψτε μου να πω ότι το δέχομαι σαν ανταμοιβή της αγάπης και της ευαισθησίας που τρέφω σε όλη μου τη ζωή για τα δάση. Και πολύ λιγότερο για τυχόν υπηρεσίες που έχω ή δεν έχω προσφέρει σε αυτά.

Υπηρεσίες πραγματικές προσφέρουν με την αφοσίωσή τους και τη γνώση τους οι δασολόγοι μας και όλοι όσοι υπηρετούν και φρουρούν τα δάση στα κρίσιμα σημεία της χώρας. Και σε αυτούς όλους θέλω να εκφράσω την βαθιά μου εκτίμηση και την αλληλεγγύη σαν φρουρούς της πατρίδας. Γιατί το δάσος αποτελεί τμήμα πολύτιμο της εδαφικής ακεραιότητας κάθε χώρας και συμβάλλει στην εθνική της ασφάλεια. Ένας γεωγραφικός χώρος απογυμνωμένος από την φυσική του βλάστηση και μάλιστα εκείνη που προσφέρει το δάσος που αποτελεί την κορωνίδα των οικοσυστημάτων, αποτελεί νεκρό υπόβαθρο ζωής ή τουλάχιστον έδαφος μειωμένης ασφάλειας.

Σήμερα, είναι ο εορτασμός της Παγκόσμια Ημέρα της Δασοπονίας, στον οποίο από χρόνια μετέχω. Νομίζω ότι ποτέ δεν έχω παραλείψει να βρίσκομαι παρούσα, κοντά σας. Αισθάνομαι ότι το δάσος, το Ελληνικό δάσος, μου ανανεώνει την εμπιστοσύνη του.

Αυτή είναι η ηθική ανταμοιβή και η συμβολική σημασία του βραβείου που παίρνω από τα χέρια σας, κύριε Γενικέ. Και μαζί με τις ευχαριστίες μου θέλω να σας εκφράσω την προσωπική μου εκτίμηση για την υπευθυνότητα με την οποία εργάζεστε. Την γνώση και την παρουσία σας στον κρίσιμο αυτό τομέα που διαχειρίζεστε με γενναιότητα και με σθένος, διότι πραγματικά χρειάζεται γενναιότητα για να αντιστέκεται κανείς και στην αναπτυξιακή ταχύτητα της σύγχρονης εποχής και στα πολλαπλά οικονομικά και προσωπικά συμφέροντα που βλάπτουν συνεχώς το δάσος. Για όλα αυτά σας ευχαριστούμε και ευχαριστώ και όλους που είσαστε παρόντες, και θα συμβάλετε στην σημερινή Ημερίδα που είναι ένα κρίσιμο σημείο της δασικής παρουσίας στην Ελλάδα.

Σας ευχαριστώ πολύ και πάλι.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΚΗΡΥΞΗ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
κ. ΣΤΕΦΑΝΟ ΤΖΟΥΜΑΚΑ

Η Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας, πέρα από το συμβολικό της νόημα και τις σκέψεις που δημιουργεί για τη σημασία του δάσους στην σύγχρονη εποχή, είναι μια ευκαιρία απολογισμού των προσπαθειών, αλλά και μελέτης των προοπτικών που ανοίγονται στο άμεσο μέλλον για τα ελληνικά δάση.

Το Υπουργείο Γεωργίας, μέσω της Γενικής Γραμματείας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος, έχει χαράξει μια πολιτική που στοχεύει στην εκπλήρωση του τριπλού ρόλου του δάσους Παραγωγικού - Οικονομικού, Περιβαλλοντικού - Οικολογικού και Πολιτισμικού - Κοινωνικού.

Για το λόγο αυτό προχωρούμε σε έναν ολοκληρωμένο προγραμματισμό δράσεων και ενεργειών για την ορθολογική (αιετοφορική θα λέγαμε σήμερα) **διαχείριση, προστασία και ανάπτυξη** του δασικού μας πλούτου.

Για την υλοποίηση του προγράμματος αυτού, πέρα από τους υπάρχοντες οικονομικούς πόρους, προωθούμε **ειδική νομοθετική ρύθμιση για τη θέσπιση νέων πόρων που οδηγούν στο διπλασιασμό** της χρηματοδότησης των Ελληνικών δασών.

Στο ίδιο νομοσχέδιο προχωρούμε σε νέες ρυθμίσεις για την κατάρτιση του **δασικού χάρτη**, ώστε να γίνει εφικτός ο αντικειμενικός προσδιορισμός του δασικού χώρου με απλούστερες και πιο σύντομες διαδικασίες.

Ταυτόχρονα πραγματοποιούμε σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της δραστηριοποίησης των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την υπογραφή **προγραμματικών συμβάσεων** μαζί τους για την εκτέλεση ποικίλων δασοτεχνικών έργων.

Τέλος, την ίδια πολιτική ακολουθούμε και με το πρόγραμμα για τα περιαστικά δάση, σκοπός του οποίου είναι να αναβαθμίσει την **ποιότητα ζωής των κατοίκων των πόλεων** και να διαφυλάξει την οικολογική ισοροπία των αστικών περιοχών.

Με τις σκέψεις αυτές κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της Ημερίδας, ευχόμενος καλή επιτυχία σε όλους.

Β. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

“ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΔΑΣΩΝ”

Ηλίας Μπεριάτος

Γενικός Γραμματέας Δασών & Φυσικού Περιβάλλοντος

Α. ΤΟ ΠΑΚΕΤΟ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (Agenda 21) ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΔΑΣΩΝ & Φ.Π. (1998-2005)

Το Υπουργείο Γεωργίας με την Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος προσπαθούν να δρομολογήσουν ένα **ολοκληρωμένο πρόγραμμα για τα δάση**, με στόχο την ανάδειξη του τριπλού ρόλου που εκπλήρωνουν σήμερα τα δάση, δηλαδή τον **παραγωγικό-οικονομικό, τον περιβαλλοντικό - οικολογικό και τον πολιτισμικό-κοινωνικό ρόλο τους**. Πέρισι, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας, είχαμε οργανώσει δύο ημερίδες. Η πρώτη, με τίτλο “Δάσος και Αντιπλημμυρική Προστασία “ έγινε στην Αθήνα και αφορούσε τον οικολογικό ρόλο των δασών. Η δεύτερη ημερίδα, με θέμα την “πιστοποίηση του ξύλου και την αειφορική ανάπτυξη”, έγινε στην Θεσσαλονίκη και επικεντρώθηκε στο παραγωγικό ρόλο των δασών. Εφέτος, στο πλαίσιο της Ημερίδας για την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας, εξετάσαμε τον κοινωνικό - πολιτισμικό ρόλο του δάσους.

Ανάμεσα στις πολλές αρμοδιότητες και δραστηριότητες της Γενικής Γραμματείας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος, προσπαθούμε να επικεντρώσουμε τις δυνάμεις μας σε ορισμένες **επιλεγμένες δράσεις**, που είναι καταλυτικές στη διαμόρφωση της πολιτικής μας. Η στρατηγική αυτή βασίζεται στην διαπίστωση ότι με διάσπαρτες “χύμα” δράσεις, σπαταλούνται και χάνονται δυνάμεις χωρίς να υπάρχει κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Για να αποφύγουμε ένα τέτοιο ενδεχόμενο οργανώνουμε τη δουλειά μας σε **πακέτα δράσεων** (δηλαδή προγράμματα) ώστε να παράγεται ορατό έργο το οποίο θα είναι ελέγξιμο, μετρήσιμο και αξιολογήσιμο.

2.1 Πακέτα επιλεγμένων δράσεων

Σε μία πρώτη φάση, η Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος επέλεξε 21 πακέτα ή προγράμματα δράσεων. Ο αριθμός "21" είναι συμβολικός, αναφέρεται τόσο στην 21 Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας, όσο και στην περίφημη Agenda 21 της Διάσκεψης του Ρίο. Οι δράσεις αυτές αποτελούν μία επιλογή στο πλαίσιο του συνολικού κυβερνητικού έργου και της κυβερνητικής πολιτικής και είναι ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα της δουλειάς που επιχειρούμε στην Γενική Γραμματεία Δασών. Σε σύντομο χρόνο θα εκδοθεί ένα ντοκουμέντο πολιτικής για τα δάση και το φυσικό περιβάλλον το οποίο θα περιέχει τόσο τον στρατηγικό σχεδιασμό με ορίζοντα το 2020 όσο και το πρόγραμμα δράσης με ορίζοντα το 2005.

Επομένως ο χρονικός ορίζοντας των επιλεγμένων δράσεων (περίοδος 1998 - 2005) συμπίπτει σχεδόν με το Γ' ΚΠΣ, αν θεωρήσουμε ότι το 1998 είναι το έτος προετοιμασίας για το Γ' ΚΠΣ. Το πακέτο δράσεων "Agenda 21" της Γενικής Γραμματείας είναι κόστους 156 δις δραχμών και αποτελεί ένα μόνο μέρος του τομέα δάση για την επόμενη επταετία 1998-2005. Με σημερινές τιμές το σύνολο των δαπανών για τη δασοπονία σε ετήσια βάση φθάνει τα 60 δις δραχμές. Εάν γίνει διπλασιασμός της χρηματοδότησης, όπως υπογράμισε ο Υπουργός, κ. Στέφανος Τζουμάκας, τότε το ποσό αυτό θα φθάσει τα 120-130 δις δραχμές ετησίως και άρα οι δαπάνες της περιόδου 1998-2005 σε μερικές εκατοντάδες δισεκατομμύρια (βλέπε πίνακα χρηματοδότησης της περιόδου 1987-1997).

Αν και η χρηματοδότηση είναι μια βασική προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της παραπάνω Agenda 21, πάντως το πρόβλημα δεν είναι μόνο οικονομικό αλλά περισσότερο οργανωτικό - διοικητικό και πολιτικό. Πόροι θα υπάρξουν, είτε από το 3^ο ΚΠΣ είτε από άλλες ειδικές χρηματοδοτήσεις της Ε.Ε. εφόσον έχουμε στην διάθεσή μας επεξεργασμένα προγράμματα και ολοκληρωμένες πρότασεις. Η άποψη ότι χωρίς χρήματα, δεν μπορούμε να φτιάξουμε προγράμματα είναι λανθασμένη. Αντιθέτως, τα προγράμματα είναι εκείνα που φέρνουν τα χρήματα. Απόδειξη ότι χρήματα υπάρχουν είναι ότι πολλά χρηματοδοτούμενα έργα συχνά χάνουν την χρηματοδότησή τους γιατί δεν έχουν γίνει οι απαραίτητες μελέτες, οι θεσμικές ρυθμίσεις και ο σωστός σχεδιασμός και προγραμματισμός. Σήμερα η γνωστή ρήση "Δεί δη χρημάτων και άνευ τούτων ουδέν έστι γενέσθαι των δεόντων" δεν έχει τη σημασία που είχε άλλοτε αφού ισχύει περισσότερο το "Δεί δη προγραμμάτων..."

Επίσης για να είναι το πρόγραμμα Agenda 21 πιο αποτελεσματικό, η Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος προσπαθεί να συνδυάσει τις δράσεις της με τα προγράμματα και τις δράσεις άλλων συναρμόδιων φορέων (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΕΟΤ, Υπ. Ανάπτυξης, κλ.π.) ώστε η συνεργασία να γίνει **έμπρακτη** και να μη παραμείνει στα λόγια.

Η Agenda 21 της Γενικής Γραμματείας Δασών (βλέπε σχετικό πίνακα-κατάλογο) περιλαμβάνει **μικρά** και **μεγάλα** πακέτα από πλευράς ύψους προϋπολογισμού και δαπανών. Ομως αυτό δεν είναι το μοναδικό κριτήριο της σπουδαιότητας ή της δυσκολίας.

Για παράδειγμα το πρόγραμμα: *“Εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου εμπορίας και διακίνησης απειλούμενων ειδών πανίδας και χλωρίδας”* (CITES) έχει μικρό προϋπολογισμό αλλά οι δυσκολίες υλοποίησής του είναι πολύ μεγάλες λόγω εμπλοκής πολλών υπηρεσιών και φορέων καθώς και άλλων παραγόντων.

Από το σύνολο των δράσεων της Agenda 21 αναφέρουμε ενδεικτικά τα εξής:

- *“Κατάρτιση του Δασολογίου”*. Αφορά την σύνταξη του Δασικού Χάρτη με στόχο την προστασία και συνεχή παρακολούθηση των φυσικών δασικών οικοσυστημάτων της χώρας. Πρόκειται για ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία για την προστασία του δασικού χώρου. Το κόστος του προγράμματος υπολογίζεται σε 25 δις δρχ. Είναι ένα πολύπλοκο πρόγραμμα που απαιτεί αλλαγή και στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο. Χωρίς την ψήφιση του δασικού νομοσχεδίου του Υπουργείου Γεωργίας, η δράση αυτή δεν μπορεί να προχωρήσει.
- *“Θεσμοθέτηση νέων προστατευόμενων περιοχών - επέκταση και ολοκλήρωση του Δικτύου των προστατευόμενων περιοχών”*. Στόχος της δράσης αυτής είναι η αύξηση του ποσοστού των προστατευόμενων εκτάσεων της χώρας στο επίπεδο του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Το πρόγραμμα αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη. Ηδη έχει βγει το πόρισμα της επιστημονικής επιτροπής που συστάθηκε για το σκοπό αυτό και η υπηρεσία καταρτίζει τον κατάλογο των προτεραιοτήτων και προετοιμάζει τις διαδικασίες θεσμοθέτησης σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ.
- *“Διευθέτηση Ορεινών Υδάτων (αντιχειμαρρική προστασία, κ.λ.π.)”*. Σήμερα έχει γίνει πολύς λόγος για τις πλημμύρες

στις πεδινές περιοχές. Εχουμε δώσει μεγάλη έμφαση στα πεδινά ενώ θα έπρεπε πρώτα να κοιτάξουμε τις ορεινές περιοχές. Ανέφερα πριν, ότι η Γενική Γραμματεία Δασών είχε αφιερώσει πέρυσι, ειδική ημερίδα στο θέμα αυτό. Όπως είχαμε υποσχεθεί από τότε, σχεδιάσαμε ένα ειδικό πρόγραμμα σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ. Έτσι, για πρώτη φορά, γίνεται συστηματική προσπάθεια να συνδυαστούν και να προχωρήσουν ταυτόχρονα οι ενέργειες τόσο στις πεδινές όσο και στις ορεινές περιοχές όπου βρίσκεται η αιτία του προβλήματος. Στόχος του προγράμματος είναι η βελτίωση του συστήματος αποτροπής του πλημμυρικού φαινομένου.

- *“Εκπόνηση διαχειριστικών μελετών σε όλα τα δημόσια δάση”*. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που έχει στόχο να εκσυγχρονίσει την διαχείριση των δημόσιων δασών μέσα από νέες διαχειριστικές μελέτες που θα γίνουν με σύγχρονες προδιαγραφές γιατί οι ισχύουσες είναι παλιές (ηλικίας μερικών δεκαετιών!). Επιπλέον για να είναι ταχύτερη η όλη διαδικασία θα προωθηθεί το σύστημα ανάθεσης των μελετών σε ιδιώτες μελετητές (δασολόγους) γιατί η δασική υπηρεσία δεν μπορεί να συντάξει όλες τις μελέτες μόνο με το δικό της προσωπικό.

Σας παρουσίασα, όσο πιο συνοπτικά μπορούσα, μια εικόνα του συνολικού μας προγράμματος για να ξέρετε πως δουλεύουμε στην Γενική Γραμματεία Δασών. Επαναλαμβάνω ότι τόσο η Agenda 21 (πρόγραμμα δράσης) όσο και οι στόχοι πολιτικής (στρατηγικός σχεδιασμός) θα δημοσιοποιηθούν ώστε να γνωρίζουν οι συνεργαζόμενοι και εμπλεκόμενοι φορείς και να υπάρχει επαρκής ενημέρωση προς όλους που είναι αναγκαία προϋπόθεση συντονισμού. Ένα από τα προγράμματα της Agenda 21 είναι και το θέμα της σημερινής ημερίδας, δηλαδή η προστασία και **η ανάδειξη των περιαστικών δασών των ημιαστικών και αστικών κέντρων της χώρας** που θεωρούμε αναγκαίο να παρουσιάσουμε με περισσότερες λεπτομέρειες.

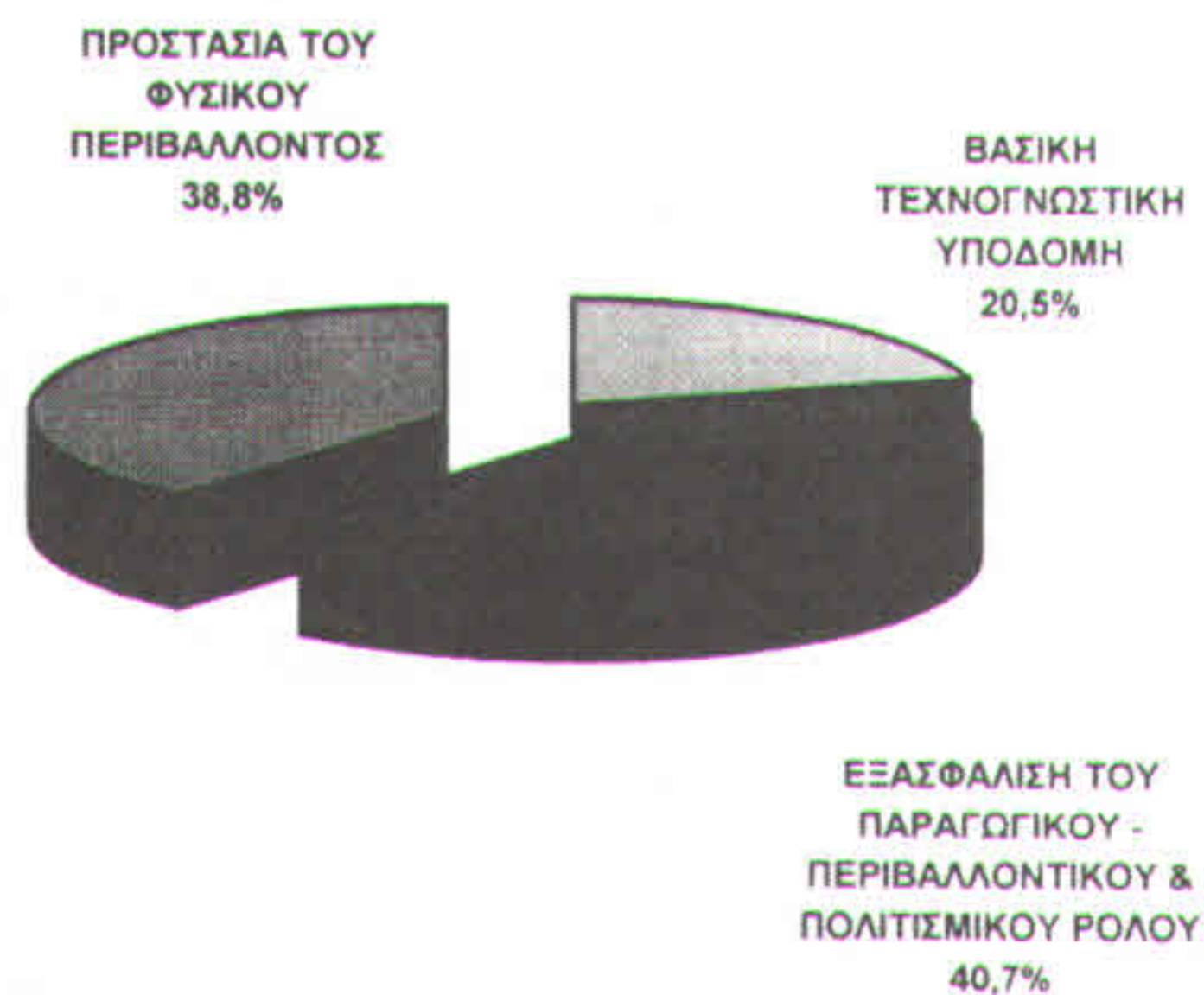
Πίνακας 2

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΔΑΣΩΝ & ΥΛΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ “AGENTA 21” ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2005		Δις Δρχ.
1.	Κατάρτηση Δασολογίου (Σύνταξη Δασικού Χάρτη για τον αντικειμενικό προσδιορισμό Δασικού Χώρου)	25,0
2.	Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης (Monitoring) της κατάστασης των δασών σε πανελλαδική κλίμακα με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση και προστασία τους (βάση δεδομένων, σύστημα μηχανοργάνωσης, δίκτυο τηλε-πληροφορικής)	7,0
3.	Αναμόρφωση θεσμικού και λειτουργικού πλαισίου φορέων εκμετάλλευσης δασών (Δασικοί Συνεταιρισμοί, κλπ.) με στόχο την ενίσχυση των ορεινών δασόβιων και παραδασόβιων πληθυσμών	0,5
4.	Εκπόνηση Διαχειριστικών Μελετών δημοσίων δασών με σύγχρονες Τεχνικές προδιαγραφές	2,5
5.	Προώθηση των κατάλληλων θεσμικών και οργανωτικών δράσεων για την πιστοποίηση των προϊόντων του ξύλου (πρωτογενούς και δευτερογενούς παραγωγής)	0,5
6.	Αναβάθμιση, βελτίωση και ορθολογική διαχείριση των ορεινών βοσκοτόπων σε επιλεγμένες περιοχές (πιλοτική εφαρμογή)	4,5
7.	Αποκατάσταση και αναβάθμιση εκτάσεων δασικού χαρακτήρα σε ευαίσθητες περιοχές (παράκτιες, παραποτάμιες, παραλίμιες, ημιορεινές και ορεινές) με εκτεταμένες δασώσεις /αναδασώσεις (φύτευση, υποβοήθηση φυσικής αναγέννησης, κλπ.)	16,0
8.	Προστασία (πρόληψη και αποκατάσταση) των δασικών οικοσυστημάτων από α) πυρκαγιές, β) ασθένειες, γ) ρύπανση διαφόρων μορφών και δ) άλλες ανθρώπινες επεμβάσεις	10,0
9.	Προστασία και ανάδειξη των περιαιστικών δασών των ημιαστικών και αστικών κέντρων της χώρας - Ειδικά Προγράμματα για τις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης	22,0
10.	Επιλεγμένες Δράσεις Δασικής Αναψυχής: α) Οργάνωση χώρων διημέρευσης και β) Δημιουργία συγκροτημάτων ξύλινων λυόμενων καταλυμάτων για διαμονή σε φυσικό περιβάλλον	7,5
11.	Αναθεώρηση, εναρμόνιση και εκσυγχρονισμός θεσμικού πλαισίου: α) γενικά, για την προστασία της φύσης, β) για τις Προστατευόμενες Περιοχές (Φορείς Διαχείρισης, κλπ.)	0,0
12.	Θεσμοθέτηση νέων Προστατευόμενων περιοχών, στη βάση προτεραιοτήτων και συγκεκριμένων κριτηρίων επιλογής (Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες)	0,5
13.	Σχεδιασμός Δράσεων Διαχείρισης Προστατευόμενων Φυσικών Περιοχών διαφόρων κατηγοριών (Natura 2000, SPA, κλπ.)	0,5
14.	Προστασία και ανάδειξη των Εθνικών Δρυμών της χώρας (Σύνταξη και υλοποίηση Σχεδίων Άμεσης Δράσης)	14,5
15.	Δράσεις για την προστασία απειλούμενων ειδών άγριας πανίδας (αρκούδα, λύκος, λαγός, ζαρκάδι, ελάφι, πέρδικα, αγριοκάτσικο) και αυτοφυούς χλωρίδας	2,5
16.	Εναρμόνιση θεσμικού πλαισίου εμπορίας και διακίνησης απειλούμενων ειδών (CITES) και δρομολόγηση της εφαρμογής του	0,0
17.	Αναμόρφωση και εναρμόνιση θεσμικού πλαισίου για την άγρια πανίδα, γενικά και ειδικότερα για την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Περιθάλψης Αγρίας Πανίδας (Σύνταξη Τεχνικών Προδιαγραφών για την κατασκευή των σχετικών εγκαταστάσεων)	3,0
18.	Δράσεις για την προστασία των θηραμάτων και γενικότερα για την θηραματική πολιτική	3,0
19.	Διευθέτηση Ορεινών Υδάτων (αντιχειμαρρική προστασία, εμπλουτισμός υδροορέων, κλπ.)	28,0
20.	Εκπόνηση Μελετών για την Προστασία και Ορθολογική Διαχείριση ορεινών όγκων (Κεντρική Ελλάδα, Πελοπόννησος, Μακεδονία-Θράκη, κλπ.). Ειδική μέριμνα (μελέτη) για τον σχεδιασμό και την οργάνωση του Συστήματος Ορεινών Καταφυγίων	1,0
21.	Καταπολέμηση της απερίημωσης - Εθνικό Σχέδιο Δράσης στον Ελληνικό και Μεσογειακό Χώρο Ελλάδα - Μεσόγειος)	10,0
ΣΥΝΟΛΟ		156,0

Πίνακας 3

**ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**

A.	ΒΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ (Προγράμματα 01 και 02)	32,0
B.	ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ (Προγράμματα 03 έως 10)	63,5
Γ.	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (Προγράμματα 11 έως 21)	60,5
ΣΥΝΟΛΟ		156,0

Β. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΔΑΣΩΝ

1. Κύρια σημεία μιας πολιτικής για τα περιαστικά δάση

1.1. Το περιαστικό δάσος ως χαρακτηριστικός τύπος δάσους που εκπληρώνει τους σκοπούς της σύγχρονης δασοπονίας

Το ενδιαφέρον και η “κοινωνική ζήτηση” για τα δάση έχουν αλλάξει κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Ενώ μέχρι πρόσφατα, μεγάλη σημασία επικεντρωνόταν κυρίως, αν όχι αποκλειστικά, στην παραγωγή ξύλου και άλλων δασικών προϊόντων, σήμερα φαίνεται ότι το κέντρο βάρους μετατοπίζεται στον οικολογικό - περιβαλλοντικό όπως και στον κοινωνικό - πολιτισμικό ρόλο του δάσους (δυνατότητες αναψυχής κ.λ.π.). Το περιαστικό δάσος που βρίσκεται στο κέντρο αυτής της μετεξέλιξης αποτελεί μια πρόκληση για τους ασχολούμενους με την δασοπονία “πολλαπλού σκοπού”.

Τα περιαστικά δάση χαρακτηρίζονται από την γεωγραφική εγγύτητά τους στα αστικά κέντρα. Η ιδιοτυπία αυτή ανάγει τις έννοιες του (κοινωνικού) **χώρου** και **χρόνου** σε καθοριστικούς παράγοντες της οργάνωσης, της διαχείρισης και της λειτουργίας των περιαστικών δασών.

Με μια απλή και γενικευμένη διατύπωση, ως περιαστικό δάσος, μπορεί να ορισθεί το δάσος που γεωγραφικά βρίσκεται κοντά σε ένα αστικό ή ημιαστικό κέντρο, μεταξύ πόλης και υπαίθρου και ενσωματώνεται στο αστικό τοπίο ως φυσική και λειτουργική του συνέχεια.

Βασικό κριτήριο για το προσδιορισμό ενός περιαστικού δάσους είναι η συχνότητα και ο αριθμός των ατόμων που το χρησιμοποιούν. Η εύκολη πρόσβαση του κοινού στο δάσος και ο σχετικά μεγάλος αριθμός επισκέπτων όλων των ηλικιών (αν και δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία στην Ελλάδα) έχουν άμεση επίδραση στο δασικό οικοσύστημα, όπως επίσης και στο ρόλο που θα μπορούσε - σε ιδανικές συνθήκες - να παίξει το περιαστικό δάσος, ως προς την επαφή των κατοίκων με την φύση και την δασική κληρονομιά.

Ένα άλλο σημαντικό κριτήριο καθορισμού που συνδυάζεται με το προηγούμενο, είναι η απόσταση από την πόλη (είτε **γεω-**

μετρικά είτε ως **χρόνο απόστασης**) με την έννοια ότι το δάσος για να χαρακτηριστεί περιαστικό πρέπει να βρίσκεται μέσα στην ζώνη που δημιουργείται από την απόσταση (ακτίνα) αυτή. Στην Γαλλία, για παράδειγμα, το Ανώτατο Συμβούλιο για τα Δάση θεωρεί ότι περιαστικό δάσος είναι εκείνο που βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη από 30 χλμ από την περίμετρο της πόλης όταν αυτή είναι μεγαλύτερη από 50.000 κατοίκους. Στην Ελλάδα - αντίθετα με άλλες ευρωπαϊκές χώρες - δεν υπάρχει ακριβής προσδιορισμός της απόστασης αυτής. Με δεδομένες τις γεωμορφολογικές ιδιομορφίες της χώρας μας, οι αποστάσεις από την περίμετρο του αστικού κέντρου για τον ορισμό του περιαστικού δάσους προτείνεται να είναι οι ακόλουθες:

Μέγεθος οικιστικού κέντρου με βάση τον πληθυσμό	Απόσταση από την περίμετρο της πόλης
5.000 - 10.000 κατ.	5 χλμ
10.000 - 50.000 κατ.	10 χλμ
50.000 και άνω	20 χλμ

Η εγγύτητα (γεωγραφική γειτνίαση) και ο μικρός χρόνος που απαιτείται για την πρόσβαση του κοινού στο δάσος, καθώς και η τάση για εγκατάλειψη της παραδοσιακής γεωργικής εκμετάλλευσης στις περιαστικές περιοχές λειτουργούν ως στοιχεία διαφοροποίησης του δάσους αυτού σε σχέση με τους άλλους τύπους δασών. Κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, έγινε φανερό τόσο σε όλη την Ευρώπη όσο και στην χώρα μας ότι **η πολιτική, ο σχεδιασμός και η διαχείριση των δασών στο αστικό και ημιαστικό χώρο παρουσιάζουν ιδιομορφίες που απαιτούν ειδική μεταχείριση από τις δασικές υπηρεσίες όπως και από την περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση**, έτσι ώστε να αντιμετωπισθούν με αποτελεσματικότητα οι πολλαπλές πιέσεις που ασκούνται στο περιαστικό χώρο.

1.2. Μια εξειδικευμένη Πολιτική για τα Περιαστικά Δάση

Οι βασικοί άξονες της πολιτικής αυτής για τα Περιαστικά Δάση είναι οι ακόλουθοι:

α) Θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο

Η προστασία και η ανάδειξη των περιαστικών δασών στην Ελλάδα απαιτούν την δημιουργία ειδικού θεσμικού και διοικητικού πλαισίου (π.χ. κανονισμός λειτουργίας). Ένα πρώτο βήμα στην κατεύθυνση αυτή αποτελεί η θεσμοθέτηση του Δασικού Πάρκου, ως ιδιαίτερης κατηγορίας δάσους. Επιπλέον σε σχέση με την διαχείριση θα πρέπει να προωθηθεί η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και η συνεργασία με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, μέσω Προγραμματικών Συμβάσεων.

β) Η πολυλειτουργική διάσταση του περιαστικού δάσους

Βασικός στόχος της διαχείρισης του περιαστικού δάσους είναι η εξασφάλιση των πολλαπλών λειτουργιών τους όπως:

- **οικολογική / περιβαλλοντική** (απορρόφηση CO₂, σκόνης, θορύβου, κλπ). Επιστημονικές έρευνες υπολογίζουν ότι:

- η συγκράτηση νερού από δασικό έδαφος: 1.460m³ ανά έτος και Ha
- Παραγωγή οξυγόνου: 2,5 tn / Ha
- Δεσμευση CO₂ : 4,0 tn / Ha
- Δέσμευση SO₂ : 0,221 tn / Ha
- Δέσμευση αιωρούμενων σωματιδίων ατμόσφαιρας: 48 tn / Ha

Τέλος, η βελτίωση και η ανάπτυξη δικτύων περιαστικών δασών σε αστικά κέντρα αναμένεται να παίξει καθοριστικό ρόλο στην οικολογική ισορροπία των περιοχών αυτών. Είναι διαπιστωμένο επιστημονικά από έρευνες ότι τα δάση, στις περισσότερες των περιπτώσεων, πέρα από την καθαρά θετική συμβολή τους στο ισοζύγιο νερού συμβάλλουν ταυτόχρονα και στην απορρύπανση των υπόγειων αποθεμάτων νερού.

- **κοινωνική / πολιτισμική** (αναψυχή, ψυχαγωγία, κλπ): Εκτιμάται ότι τα περιαστικά δάση ισχυροποιούν κατά συστηματικό τρόπο τους δεσμούς των ήδη φίλων του δάσους με το δάσος και επίσης, δημιουργούν νέους φίλους του. Οι ομάδες αυτές των πολιτών μπορούν να λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά στην ευαισθητοποίηση απέναντι στο φυσικό περιβάλλον και

στην δημιουργία οικολογικής συνείδησης.

- **αισθητική / οπτική:** Η ανάπτυξη και η αναβάθμιση των περιαστικών δασικών νησίδων ενός αστικού κέντρου συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας του τοπίου και στην εναρμόνιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.

γ) Ενιαία χωρική δομή και δικτύωση του περιαστικού δάσους

Ως περιαστικό δάσος ενός αστικού κέντρου πρέπει να θεωρείται το δίκτυο των δασικών “νησίδων” και “θυλάκων” που διαμορφώνουν μια ενιαία δασική περιαστική ζώνη ως ένα οργανικό σύνολο.

δ) Ιδιοκτησιακό καθεστώς

Το γεγονός ότι στην Ελλάδα, η πλειοψηφία των δασών (και επομένως των περιαστικών) βρίσκεται στην ιδιοκτησία του Δημοσίου, διευκολύνει την απρόσκοπτη διαχείριση, ανάδειξη και προστασία τους (αντίθετα με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπου τα δάση ανήκουν κυριώς σε ιδιώτες). Σε περίπτωση που μέρος του περιαστικού δάσους ανήκει σε ιδιώτες, τότε πρέπει να βρεθεί τρόπος ώστε να γίνει εφικτή η εκπλήρωση των σκοπών για τον οποίο προορίζονται.

ε) Ειδική δασοπονική διαχείριση

Σε πολλές περιπτώσεις περιαστικών δασών, τα δένδρα είναι γερασμένα και γι' αυτό απαιτείται ιδιαίτερη φροντίδα για την φυσική αναγέννηση του δάσους. Για το λόγο αυτό, μια ειδική δασοπονική διαχείριση αποτελεί πρώτη προτεραιότητα των αρμοδίων υπηρεσιών, έτσι ώστε το περιαστικό δάσος να είναι σε θέση να εκπληρώσει τον πολλαπλό του ρόλο.

στ) Πηγές και τρόποι χρηματοδότησης

Η εξασφάλιση οικονομικών πόρων για την διαχείριση των περιαστικών δασών μπορεί να προέλθει από διάφορες πηγές (πολυσυλλεκτική διάσταση), όπως: (α) κρατικός προϋπολογισμός, (β) αυτοχρηματο-δότηση με την εφαρμογή ανταποδοτικών τελών χρήσης του δάσους που θα πρέπει να ορισθούν ανάλογα με τον αριθμό των επισκεπτών, (γ) ανάπτυξη του θεσμού “sponsoring”, (δ) προγράμματα από κοινοτικούς και άλλους διεθνείς φορείς

2. Τα βασικά σημεία του προγράμματος

2.1. Εισαγωγή: σκοπιμότητα του προγράμματος, αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

Στο πλαίσιο της αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος καθώς και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής του αστικού πληθυσμού, η Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας προωθεί **πανελλαδικό πρόγραμμα προστασίας και ανάδειξης των περιαστικών δασών των αστικών και ημιαστικών κέντρων** της χώρας, σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΕΟΤ, κλπ.).

Σκοπός του προγράμματος είναι: (1) να προσφέρει στο κοινό κατάλληλους χώρους αναψυχής, σε μικρή απόσταση από την κατοικία τους, (2) να αναβαθμίσει το τοπίο και (3) να διαφυλάξει την οικολογική ισορροπία των αστικών περιοχών που υφίστανται τις βλαβερές συνέπειες ποικίλων οχλουσών δραστηριοτήτων.

Πεδίο εφαρμογής: Το πρόγραμμα αφορά κυρίως τα αστικά και ορισμένα ημιαστικά κέντρα της χώρας (100 περίπου πόλεις και πολεοδομικά συγκροτήματα), με πληθυσμό πάνω από 5.000 κατοίκους, και κατά δεύτερο λόγο, ημιαστικά κέντρα (κωμοπόλεις με κάτω από 5.000 κατοίκους, επιλεκτικά). Οι μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης αντιμετωπίζονται ξεχωριστά, με ειδικά προγράμματα, λόγω της ιδιομορφίας, της πολυπλοκότητας και των ιδιαίτερων προβλημάτων τους.

2.2. Διαμόρφωση Πλαισίου Συνεργασίας

Η Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος αναλαμβάνει τον συντονισμό και την εποπτεία του προγράμματος καθώς και το γενικό σχεδιασμό του οριστικού προγράμματος δράσης (ενιαίες προδιαγραφές και οδηγίες για τις διαδικασίες εκπόνησης των προμελετών, μελετών εφαρμογής, κλπ.).

Οι περιφερειακές και τοπικές δασικές υπηρεσίες έχουν την ευθύνη και αρμοδιότητα της εκτέλεσης των απαιτούμενων έργων και ενεργειών, καθώς και όλων των σχετικών δράσεων.

Προβλέπεται άμεση και στενή συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων (ΟΤΑ, κλπ.) και των δασικών υπηρεσιών τόσο για

την κατάρτιση των προτάσεων όσο και για την εκπόνηση των μελετών και την εκτέλεση των έργων. Η συνεργασία θα γίνει μέσω Προγραμματικών Συμβάσεων μεταξύ του Υπουργείου Γεωργίας και των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συνεργασία επίσης θα υπάρξει και σε επιτελικό επίπεδο μεταξύ του Υπουργείου Γεωργίας, του ΥΠΕΧΩΔΕ, του ΕΟΤ και τυχόν άλλων κεντρικών φορέων.

2.3. Περιγραφή ενεργειών και δράσεων

α) Συλλογή Στοιχείων και Προτάσεων από Περιφερειακές Υπηρεσίες

- Συλλογή των απαραίτητων στοιχείων που υπάρχουν στις δασικές υπηρεσίες και στις τοπικές αυτοδιοικήσεις, ειδικότερα: **θέση** (ως προς το αστικό κέντρο), **έκταση**, κατάσταση από **οικολογική και δασοπονική** άποψη, **ιδιοκτησιακό καθεστώς**, **χάρτες**, υπάρχοντα προβλήματα, κλπ. Σε πρώτο στάδιο, η συλλογή αυτή αφορά μόνο τα οικιστικά κέντρα άνω των 5.000 κατοίκων, ενώ θα ακολουθήσει συλλογή στοιχείων για οικισμούς από 2.000 έως 5.000 κατοίκους. Για κάθε ημιαστικό ή αστικό κέντρο, θα δημιουργηθεί ξεχωριστός φάκελος.
- Κατάρτιση καταλόγου (μητρώου των περιαστικών δασών) ανά οικιστικό κέντρο, με όλες τις προτάσεις των δασικών υπηρεσιών και άλλων τοπικών φορέων, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η επεξεργασία των στοιχείων.

β) Επεξεργασία Στοιχείων και Καθορισμός Προτεραιοτήτων

- a) Επεξεργασία των παραπάνω προτάσεων, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και παραδοχών. Τα κριτήρια αφορούν την γεωγραφική και φυσική διάσταση όπως και τα οικολογικά, πολιτιστικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των περιαστικών δασών.
- β) Καθορισμός προτεραιοτήτων: Το πρόγραμμα θα εφαρμοσθεί αρχικά στα οικιστικά κέντρα στα οποία θα εξασφαλίζονται ορισμένες βασικές προϋποθέσεις νομικού, τεχνικού ή άλλου χαρακτήρα. Στη συνέχεια, το πρόγραμμα θα επεκταθεί και στους υπόλοιπους οικισμούς άνω των 5.000 κατοίκων καθώς και σε ορισμένους κάτω

των 5.000, επιλεκτικά. Παράλληλα, θα μεθοδευθούν οι διαδικασίες συνεργασίας για τις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης στις οποίες έχουν ήδη ξεκινήσει αρκετά έργα.

γ) Εκπόνηση Προμελετών

Οι προμελέτες θα γίνουν έτσι ώστε να υπάρξει ολοκληρωμένος σχεδιασμός για κάθε αστικό κέντρο, με βάση τις ενιαίες προδιαγραφές. Μετά τις προμελέτες, θα προχωρήσουν οι διαδικασίες κατάρτισης οριστικών μελετών και υλοποίησης των έργων, με - κατά προτίμηση - χρήση του συστήματος "μελέτης-κατασκευής".

2.4. Κόστος - Χρηματοδότηση

Το συνολικό κόστος για την αρχική φάση του προγράμματος (επαρχιακή Ελλάδα) εκτιμάται σε 10 περίπου δις δραχμές. Η αναγκαία χρηματοδότηση αναμένεται να εξασφαλισθεί με τους ακόλουθους τρόπους:

- Στην αρχική φάση του προγράμματος (1998-1999), η χρηματοδότηση θα γίνει με την εκμετάλλευση των υπάρχοντων πόρων και συγκεκριμένα, από πόρους του Υπουργείου Γεωργίας και κατά περίπτωση, από πόρους άλλων κεντρικών και τοπικών φορέων.

- Στην επόμενη φάση, η χρηματοδότηση προβλέπεται να γίνει αφενός μέσω των πόρων του Γ' ΚΠΣ και αφετέρου, μέσω ευρωπαϊκού χρηματοδοτικού φορέα (με σχετικά μικρό ποσοστό εθνικής συμμετοχής).

2.5. Γενικό Χρονοδιάγραμμα

Το χρονοδιάγραμμα των βασικών ενοτήτων δράσεων είναι το ακόλουθο:

Πίνακας 4:
 Αστικά και Ημιαστικά Κέντρα (οικισμοί άνω των 5.000 κατοίκων)

	1998												1999--2000					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12						
Συλλογή Στοιχείων & Προτάσεις	→																	
Επεξεργασία & καθορισμός προτεραιοτήτων			→															
Εκπόνηση Προ- μελετών με Ενιαίες Προδιαγραφές						→												
Μελέτες εφαρμογής και έργα													→					
Ειδικά Προγράμματα Μητροπολιτικών περιοχών: - Αθήνα - Θεσσαλονίκη	→																	

Οι 100 πόλεις του Προγράμματος Προστασίας και Ανάδειξης Περιαστικών Δασών

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΔΑΣΩΝ

ΝΟΜΟΙ	ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991
ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	Αμφιλοχία	5.116
	Μεσολόγγι	12.103
	Ναύπακτος	10.854
	Π.Σ. Αγρίνιο	52.895
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	Άργος	22.289
	Ναύπλιο	11.897
		22.463
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	Τρίπολη	21.286
ΑΡΤΗΣ	Άρτα	28.212
ΑΧΑΪΑΣ	Π.Σ. Αίγιο	170.452
	Π.Σ. Πάτρα	5.244
	Κάτω Αχαΐα	19.509
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Θήβα	19.295
	Λειβαδιά	5.525
	Ορχομενός	9.619
ΓΡΕΒΕΝΟΝ	Γρεβενά	38.546
ΔΡΑΜΑΣ	Δράμα	15.842
ΔΟΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	Κάλυμνος	14.714
	Κως	5.872
	Αρχάγγελος	5.634
	Αφάντου	7.193
	Ιαλισσός	43.558
	Ρόδος	38.220
	Αλεξανδροπούπολη	8.556
ΕΥΒΟΙΑΣ	Διδυμότειχο	14.783
	Ορεστιάδα	5.263
	Αλιβέρι	5.304
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Βασιλικά	52.837
	Π.Σ. Χαλκίδα	5.838
	Ψαχνά	6.178
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Καρπενήσι	10.237
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	Ζάκυνθος	15.857
ΗΛΕΪΔΑΣ	Αμαλιάδα	5.883
	Γαστούνη	28.660
	Πύργος	5.422
	Κρεστένα	13.319
ΗΜΑΘΙΑΣ	Αλεξάνδρεια	38.713
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	Βέροια	20.279
	Νάουσα	5.605
	Τυμπάκι	126.907
ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	Π.Σ. Ηράκλειο	7.022
	Ηγοιμενίτσα	58.092
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	Π.Σ. Ιωαννίνων	

ΝΟΜΟΙ	ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991
ΚΑΒΑΛΑΣ	Καβάλα	58.025
	Χρυσούπολη	7.208
	Ελευθερούπολη	6.262
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	Καρδίτσα	30.289
	Παλαμάς	6.010
	Σοφάδες	5.497
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	Άργος Ορεστικό	6.663
	Καστοριά	15.710
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Π.Σ. Κέρκυρα	40.502
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	Αργοστόλι	7.402
ΚΙΛΚΙΣ	Κιλκίς	13.128
	Πολύκαστρο	5.750
ΚΟΖΑΝΗΣ	Σιάτιστα	5.688
	Πτολεμαΐδα	25.195
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Άγ. Θεόδωροι	5.084
	Κόρινθος	27.412
	Λουτράκι	11.068
	Ξυλόκαστρο	6.087
	Σικυώνα	9.167
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	Ερμούπολη	15.940
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	Σπάρτη	15.531
ΛΑΡΙΣΗΣ	Ελασσόνα	8.426
	Λάρισα	113.090
	Αμπελώνα	5.819
	Τύρναβος	12.197
	Φάρσαλα	8.457
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	Ιεράπετρα	12.519
	Άγιος Νικόλαος	8.574
	Σητεία	7.340
ΛΕΣΒΟΥ	Μυτιλήνη	24.953
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	Λευκάδα	6.721
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Αλμυρός	8.916
	Βόλος	107.451
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	Καλαμάτα	47.641
	Μεσσήνη	6.519
	Γαργαλιάνοι	5.310
	Φιλιππιάδα	6.592
ΞΑΝΘΗΣ	Ξάνθη	37.463
ΠΕΛΛΗΣ	Γιαννιτσά	25.392
	Κρύα Βρύση	5.767
	Έδεσσα	17.659

ΝΟΜΟΙ	ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991
ΠΙΕΡΙΑΣ	Κατερίνη	47.011
	Λιτόχωρο	6.864
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	Πρέβεζα	15.119
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Ρέθυμνο	25.135
ΡΟΔΟΠΗΣ	Κομοτηνή	39.927
ΣΑΜΟΥ	Καρλοβάσιο	5.357
	Σάμος	5.824
ΣΕΡΡΩΝ	Νιγρίτα	6.186
	Σέρρες	50.390
	Σιδηρόκαστρο	5.916
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	Καλαμπάκα	6.072
	Τρίκαλα	48.962
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	Αταλάντη	6.446
	Λαμία	44.084
	Στυλίδα	5.083
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	Φλώρινα	12.622
ΦΩΚΙΔΟΣ	Άμφισσα	7.189
ΧΑΝΙΩΝ	Χανιά	72.092
ΧΙΟΥ	Χίος	29.998

Π.Σ. = Πολεοδομικό Συγκρότημα

Πηγή: Απόγραφή Πληθυσμού 1991, ΕΣΥΕ.

Πίνακας 5:

Περισσική δασική έκταση ανά κάτοικο σε ορισμένα οικιστικά κέντρα του Προγράμματος

ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΑΣΟΥΣ	
		(σε στρέμματα)	ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ* (σε μέτρα)
Αλιβέρι	5.263	350	67
Αλμυρός	8.916	1.000	112
Αμαλιάδα	15.857	480	30
Άργος Ορεστικό	6.663	200	30
Αργοστόλι	7.402	289	39
Αρτα	21.286	2.051	96
Βέροια	38.713	168	4
Βόλος	107.451	7.050	66
Γαργαλιάνοι	5.310	2.500	471
Γρεβενά	9.619	1.520	158
Δράμα	38.546	3.883	101
Ηγουμενίτσα	7.022	1.100	157
Θήβα	19.509	15.350	787
Καβάλα	58.025	13.975	241
Καλαμάτα	47.641	305	6
Καλαμπάκα	6.072	669	110
Καρδίτσα	30.289	212	7
Καστοριά	15.710	3.050	194
Κιλκίς	13.128	5.014	382
Κομοτηνή	39.927	4.000	100
Κρέστενα	5.422	600	111
Κως	14.714	6.600	449
Λαμία	44.084	1.175	27
Λευκάδα	6.721	23	3
Μεσσήνη	6.519	61	9
Ξάνθη	37.463	4.374	117
Παλαμάς	6.010	72	12
Πολύκαστρο	5.750	55	10
Πτολεμαΐδα	25.195	440	17
Πύργος	28.660	358	12
Ρέθυμνο	25.135	209	8
Σέρρες	50.390	11.324	225
Σιάτιστα	5.688	76	13
Σιδηρόκαστρο	5.916	9.585	1.620
Τρίπολη	22.463	4.000	178
Φιλιατρά	6.592	3.000	455
Χαλκίδα	52.837	18.000	341
Χίος	29.998	2.955	99
Χρυσούπολη	7.208	1.325	184
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	22.798	3.267	143

* Η επιφάνεια περιλαμβάνει μόνο τα περιστατικά δάση που είναι "ώριμα" για να ενταχθούν στην 1η φάση του προγράμματος και ως εν τούτου, ο δείκτης μ²/κάτοικο αναμένεται να βελτιωθεί.

**“Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΑΣΟΠΟΝΙΑΣ
ΣΤΟΥΣ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ
ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΔΑΣΟΣ - ΠΑΡΚΟ”**

Βασίλειος Γιωτάκης

Γενικός Διευθυντής Δασών Υπουργείου Γεωργίας

Θα αποφύγω να αναφερθώ σε ζητήματα που σας είναι γνωστά, τόσο από τις καθημερινές εμπειρίες σας, όσο και από την ευρύτατη δημοσιότητα που έχουν στις μέρες μας τα θέματα που σχετίζονται με τη γενική περιβαλλοντική κρίση του πλανήτη μας.

Θα περιοριστώ μόνο να επαναλάβω την κοινή διαπίστωση πως αν δεν επικρατήσει κάποια ισορροπία στις σχέσεις του ανθρώπου με τη φύση, αν δεν προτανεύσει η λογική στην εκμετάλλευση των φυσικών οικοσυστημάτων, τότε η ανθρωπότητα θα γνωρίσει και άλλες οδυνηρότερες εμπειρίες από αυτές που ήδη γνωρίζει. Η διαπίστωση αυτή που μορφοποιήθηκε στη 10ετία του '60 ανάγκασε τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ να αποδεχτεί εισήγηση της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Γεωργίας και να καθιερώσει από το 1973 την ημέρα της εαρινής ισημερίας, την 21 Μαρτίου, ως Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας.

Ποιά όμως είναι η έννοια και ποιό το περιεχόμενο αυτού του όρου που γιορτάζεται την πρώτη ημέρα της άνοιξης για τις χώρες του ημισφαιρίου μας; Τι είναι η Δασοπονία;

Είναι, λένε οι ειδικοί, η οικονομία που επαγγέλλεται τη διαρκή χρησιμοποίηση του δάσους για την ικανοποίηση αναγκών του κοινωνικού συνόλου. Είναι η οικονομία που επαγγέλλεται τη διαρκή χρησιμοποίηση του δάσους, αυτού του ρωμαλέου σε μέγεθος και παραγωγή φυσικού οικοσυστήματος, που προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες στον άνθρωπο.

Απαραίτητη προϋπόθεση λοιπόν, για την ενάσκηση της Δασοπονίας, είναι η ύπαρξη του δάσους, που χωρίς να καταστρέφεται ή να υποβαθμίζεται παρέχει δυνατότητες διηνεκούς χρησιμοποίησης. Όταν η χρησιμοποίηση του δάσους έχει την ένταση που επιφέρει την υποβάθμιση ή την εξαφάνισή του, τότε δε μιλάμε για Δασοπονία αλλά για ληστρική εκμετάλλευση του δάσους, για καταστροφή του οικοσυστήματος από τον άνθρωπο.

Κατά συνέπεια η Δασοπονία μπορούμε να πούμε ότι είναι ο ηθικός συντελεστής της υπόστασης μίας βιοκοινότητας που αποτελείται απ' την ανθρώπινη κοινωνία και το οικοσύστημα του δάσους. Ο ηθικός αυτός συντελεστής διατηρεί σε ισορροπία τα δύο μέρη της βιοκοινότητας, σε τρόπο ώστε να χρησιμοποιεί η ανθρώπινη κοινωνία την παραγωγή του δάσους για τις ανάγκες της και το δάσος με τη σειρά του να προστατεύεται και να βελτιώνεται απ' την πρώτη για να εξασφαλίζεται η διηνέκεια της παραγωγής.

Ο χαρακτήρας αυτός της Δασοπονίας προσδιορίζει το ρόλο και την ειδική ευθύνη του Δασολόγου, στη διαχείριση του δάσους ο οποίος πρέπει να είναι εφοδιασμένος με γνώσεις βιολογικών, φυσικών, κοινωνικών και οικονομικών επιστημών για να μπορέσει να το εκμεταλλευτεί χωρίς να θέσει σε κίνδυνο την υπόστασή του και τη διηνεκή λειτουργία του.

Η διηνεκής λειτουργία του δάσους είναι επιτακτική απαίτηση του κοινωνικού συνόλου από το Δασολόγο-διαχειριστή. Η φιλοσοφία της ξεκινά από τη διαπίστωση ότι τα δάση, σαν φυσικό αγαθό, είναι κοινή κληρονομιά των γενεών που έρχονται και συνεπώς η παρούσα γενεά έχει μόνο την επικαρπία. Μια τέτοια θεώρηση περικλείει όπως είναι φυσικό την υποχρέωση και την ηθική δέσμευση της πολιτείας για την αποτελεσματική προστασία των δασών.

Ασκώντας το δικαίωμα της επικαρπίας, αντλούμε απ' το δάσος τους υλογενείς καρπούς που είναι εύκολο να αποτιμηθούν σε χρήμα και τις μη υλογενείς ωφέλειες, που η σημερινή γνώση της επιστήμης και της τεχνολογίας δεν είναι αρκετή να δώσει ένα ακριβές μέτρο για τη χρηματική τους αποτίμηση.

Αυτές οι μη υλογενείς ωφέλειες απορρέουν απ' την απλή ύπαρξη του οικοσυστήματος-δάσους και δημιουργούν ευεργετικές επιδράσεις στον ανθρώπινο βίο και προστατευτικές επιδράσεις στον ανθρώπινο οργανισμό. Οι κυριότερες απ' τις επιδράσεις αυτές αναφέρονται:

- Στην αποτροπή της διάβρωσης και στην ευστάθεια των επικλινών εδαφών.
- Στη ρύθμιση της υδατικής οικονομίας και στην καθαρότητα του νερού.

- Στο φιλτράρισμα του αέρα και στη διαμόρφωση τοπικού κλίματος.
- Στις αισθητικές και ψυχαγωγικές ανάγκες του ανθρώπου.

Η κακοποίηση των δασών άρχισε από την εποχή που διαμορφώθηκαν και άρχισαν να αναπτύσσονται οι ανθρώπινες κοινωνίες και ακολούθησε παράλληλη με την εξέλιξη των κοινωνιών πορεία. Από αυτό τον κανόνα δεν μπορούσε βέβαια να εξαιρεθεί η χώρα μας στην οποία ο πολιτισμός αλλά και η καταστροφή των δασών εμφανίστηκαν και αναπτύχθηκαν πολύ νωρίς. Είναι χαρακτηριστική η φράση του Κριτία όπου ο Πλάτωνας, θέλοντας να περιγράψει την εικόνα του διαβρωμένου μετά από την αποψίλωση της βλάστησης εδάφους, λέει: *“ Εκείνο που απομένει μετά τη διάβρωση σε σχέση με κείνο που υπήρχε άλλοτε, μπορεί να συγκριθεί με το σκελετό ασθενούντος ανθρώπου. Όλη η παχιά και κινητή γη παρασύρθηκε και δεν απομένει παρά ο απογυμνωμένος σκελετός της Χώρας”*.

Αυτή η περικοπή μας αποδειχνει ότι η αρχαίοι Έλληνες είχαν σαφή εκτίμηση για τη σπουδαιότητα του δάσους και αναζητούσαν τρόπους ανακοπής της καταστροφής τους. Φαίνεται ότι η σύνδεση των δασών με τη θρησκεία υπήρξε μέτρο ανάγκης για την προστασία τους και σαν τέτοιο αποδείχτηκε πολύ αποτελεσματικό.

Στον Πausανία, στον Ηρόδοτο, στο Στράβωνα και σ' άλλους συγγραφείς βρίσκει κανείς μαρτυρίες για πολυάριθμα άλση που οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν ιερούς χώρους. Το κάθε άλσος ήταν αφιερωμένο σε ένα θεό και εκείνος που παραβίαζε τον ιερό χώρο ή έκοβε τα δένδρα του, διέπραττε σοβαρό παράπτωμα και τιμωρούνταν από τον προσάτη θεό και τους ανθρώπους.

Η λατρεία των αλσών ήταν τόσο βαθιά ριζωμένη στην πίστη του λαού, ώστε να διατηρηθεί και μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού και να αναγκάσει τον αυτοκράτορα Θεοδόσιο τον 4^ο μ.Χ. αιώνα να εκδώσει διαταγές για την αυστηρή τιμωρία της λατρείας των αλσών με δήμευση της περιουσίας όχι μόνο αυτού που τελούσε τη λατρεία αλλά και του ιδιοκτήτη του άλσους.

Με την πάροδο των αιώνων και την εξέλιξη των κοινωνιών, μεγάλες ληστρικές υλοτομίες για τις ανάγκες της ναυσιπλοΐας,

της ανοικοδόμησης και της θέρμανσης χωρίς τη φροντίδα επανεγκατάστασης του υλοτομηθέντος δάσους, οι συνεχείς πυρπολήσεις εξ' αιτίας των πολέμων ή της επέκτασης των βοσκοτόπων, οι μεγάλης κλίμακας εκχερσώσεις για γεωργική καλλιέργεια και επέκταση των οικισμών και η επακόλουθη δημιουργία και δράση των χειμάρρων, περιόρισαν στο ελάχιστο το δασικό πλούτο, απογύμνωσαν το άλλοτε δασωμένο έδαφος και δημιούργησαν τη σημερινή εκρηκτική κατάσταση του πλανήτη μας.

Η αλόγιστη καταστροφή των δασών, είχε σαν άμεση συνέπεια, όχι μόνο την απώλεια των υλογενών καρπών τους αλλά και την απώλεια των ευεργετικών επιδράσεων στο βίο των ανθρώπων και αυτό το γεγονός μαζί με τις επιπτώσεις που είχε στην ποιότητα ζωής η κακοποίηση των αστικών και λοιπών κοινόχρηστων χώρων φαίνεται ότι αύξησε την ευαισθησία του κοινωνικού συνόλου στη προστασία των δασών και της φύσης γενικότερα που εκφράστηκε κυρίαρχα και αυθεντικά με τη διακήρυξη του Ρίο.

Υπό το πρίσμα αυτών των εξελίξεων και προοπτικών, η Δασοπονία με την έννοια και το περιεχόμενο που αναφέραμε, αποκτά ιδιαίτερη σπουδαιότητα και εναπόκειται στο λαό και στους εκφραστές του να την ανασύρουν από το περιθώριο που βρίσκεται, να την εξοπλίσουν με τους αναγκαίους πόρους και να της εμπιστευτούν την αποκατάσταση μίας κάποιας ισορροπίας στις σχέσεις του ανθρώπου με τη φύση.

Προ πολλού ήδη χρόνου και συγκεκριμένα από τότε που έγινε πλέον φανερό ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα δεν θα άφηνε ανέγγιχτη καμιά γωνιά του πλανήτη μας οι δασικές υπηρεσίες πολλών χωρών μεταξύ των οποίων και η δική μας αναζήτησαν τρόπους να θέσουν υπό απόλυτη προστασία περιοχές που παρουσίαζαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από άποψη άγριας χλωρίδας και πανίδας, γεωμορφικών σχηματισμών, υπεδάφους, ατμόσφαιρας, υδάτων και γενικά στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος.

Έτσι δημιουργήθηκαν οι απόλυτα προστατευόμενες περιοχές που στη χώρα μας είναι γνωστές ως Εθνικοί Δρυμοί, αισθητικά δάση και διατηρητέα μνημεία της φύσης.

Το νομικό καθεστώς, υπό το οποίο τελούν οι προστατευόμενες περιοχές στη χώρα μας καθορίζεται από τα άρθρα 78 έως 81 του ν.δ.86/1969, με τα οποία κωδικοποιήθηκαν οι από του

1937 και μετέπειτα διατάξεις που κατά καιρούς θεσπίστηκαν.

Με τις διατάξεις αυτές, από του έτους 1937 που δημιουργήθηκε το σχετικό θεσμικό πλαίσιο μέχρι σήμερα έχουν κηρυχθεί:

- 10 Εθνικοί Δρυμοί
- 19 Αισθητικά Δάση
- 52 Διατηρητέα μνημεία της φύσης.

Αν θελήσουμε με δύο λόγια να περιγράψουμε το είδος της προστασίας που παρέχει το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο στις περιοχές που εντάσσονται σ' αυτό θα μας αρκούσε η φράση *"Καμιά ανθρωπογενής παρέμβαση στο προστατευόμενο οικοσύστημα"*.

Η ουσιαστική διαφορά από απόψεως δασικής προστασίας μεταξύ των παραγωγικών δασών και των πυρίνων των εθνικών δρυμών ή των διατηρητέων μνημείων της φύσης είναι ότι στα δεύτερα δεν επιτρέπεται η δασοπονική εκμετάλλευση και η θήρα, γιατί οι άλλες χρήσεις ούτως ή άλλως είναι από το νόμο απαγορευμένες και στα παραγωγικά δάση.

Το ενδιαφέρον για τη διατήρηση απόλυτα προστατευόμενων περιοχών από καθαρά επιστημονική άποψη είναι βέβαια πολύ μεγάλο, αφού οι περιοχές αυτές μπορούν να θεωρηθούν ως επιστημονικά υπαίθρια εργαστήρια στα οποία θα μπορεί κάποιος να αντιληφθεί το τι ακριβώς συμβαίνει στο δασικό οικοσύστημα όταν αφαιρεθεί πλήρως η δράση του ανθρώπου.

Μπορεί π.χ. να μελετήσει πως εξελίσσεται η χλωρίδα, η πανίδα και γενικά η έμψυχη αλλά και η άψυχη φύση όταν αυτή είναι απαλλαγμένη κάθε άμεσης ή έμμεσης ανθρώπινης ενέργειας. Στο εργαστήριο αυτό μπορεί επίσης να παρατηρήσει το εύρος και το μέγεθος των επιρροών που δέχεται το δασικό οικοσύστημα από βιοτικούς ή αβιοτικούς παράγοντες και να αντιληφθεί τους μηχανισμούς που η φύση θέτει σε ενέργεια για να επανορθώσει τη βλάβη και να αποκαταστήσει την διαταραχθείσα ισορροπία. Μπορεί με λίγα λόγια να παρατηρήσει τους μηχανισμούς λειτουργίας της φύσης και να κατανοήσει όχι μόνο το πώς αλλά και το γιατί γίνονται έτσι τα πράγματα.

Η ίδρυση και διατήρηση όμως τέτοιων, απόλυτα προστατευόμενων περιοχών δεν είναι εύκολη υπόθεση, αφού η απαγό-

ρευση της ανθρώπινης δραστηριότητας δεν βρίσκει άλλους, πέραν μερικών ειδικών επιστημόνων, θιασώτες.

Στην αντίληψη της κοινής γνώμης, η έννοια του Εθνικού Δρυμού, οπωσδήποτε δεν είναι η απορρέουσα από την υφιστάμενη νομοθεσία. Από τα αιτήματα φορέων και πολιτών που κατά καιρούς υποβάλλονται στο Υπουργείο Γεωργίας προκύπτει ότι το αιτούμενο είναι η αξιοποίηση και όχι η διατήρηση και προστασία.

Η αναδάσωση, η καλλιέργεια του υπάρχοντος δάσους, η βελτίωση γενικά της χλωρίδας και της πανίδας, η ανάπτυξη του εγχώριου και ξένου τουρισμού, το κυνήγι, τα χειμερινά σπορ, η αναψυχή και η βελτίωση του εισοδήματος του πληθυσμού που ζει κοντά στο δρυμό και της τοπικής οικονομίας φαίνεται να είναι η κύρια αιτιολογία των αιτημάτων. Αυτά όμως τα αιτήματα μπορεί να αποτελούν στόχους ενός αναπτυξιακού δασοπονικού προγράμματος, δεν μπορούν ωστόσο να αποτελούν αντικείμενα και να βρουν ικανοποίηση μέσα από το υφιστάμενο πλαίσιο των προστατευόμενων περιοχών. Βέβαια, ο νομοθέτης έχοντας υπόψη του ότι η σχετική με τις προστατευόμενες περιοχές δασική πολιτική δεν μπορεί να βρει απήχηση και δεν έχει δυνατότητες επιτυχίας αν αγνοήσει τελείως την ύπαρξη οικονομικών, κοινωνικών και άλλων υφιστάμενων επιδιώξεων, περιόρισε την παντελή έλλειψη ανθρώπινης δράσης στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού και επέτρεψε την άσκηση χαλαρών οικονομικών δραστηριοτήτων στη θεσπιθείσα περιφερειακή ζώνη, πράγμα που επέτρεψε τη δημιουργία αυτού του αξιόλογου δικτύου απόλυτα προστατευόμενων περιοχών χωρίς ιδιαίτερα έντονες αντιδράσεις.

Κατά τη γνώμη μου, το δίκτυο των απόλυτα προστατευόμενων περιοχών που εγκαταστάθηκε στη χώρα μας είναι ικανοποιητικά επαρκές.

Περαιτέρω διεύρυνση του δικτύου δεν πρέπει να αναζητηθεί μέσω νέων Εθνικών Δρυμών αλλά μέσω των διατηρητέων μνημείων της φύσης συμπεριλαμβανομένων σ' αυτά και των βιοτόπων ή των περιοχών ειδικής προστασίας που θεσπίστηκαν ή θα θεσπιστούν με διάφορες διεθνείς συμβάσεις (RAMSAR, NATURA 2.000 κλπ) ή μονομερώς ως καταφύγια της άγριας ζωής.

Το κατά τα ανωτέρω δίκτυο των προστατευόμενων περιο

χών που αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός των προσεχών ετών και η ειδική διαχείρισή του σύμφωνα με τα διαχειριστικά πλάνα που θα καταρτιστούν (ήδη των εθνικών δρυμών έχουν καταρτισθεί) πιστεύω ότι είναι απόλυτα ικανοποιητικό για τη διατήρηση και προστασία της άγριας εν γένει ζωής.

Αυτά όμως αφορούν στη διατήρηση της άγριας ζωής και όχι στην ανακούφιση της ζωής των κατοίκων των αστικών κέντρων.

Η σύγχρονη ζωή μας στις πόλεις έγινε ήδη απελπιστικά κουραστική. Οι άνθρωποι, εργαζόμενοι είτε χειρονακτικά είτε πνευματικά, διαβιούν γενικά σε μία ανθυγιεινή ατμόσφαιρα την οποία βέβαια δεν χρειάζεται να περιγράψω αφού όλοι μας τη ζούμε καθημερινά.

Οι συνθήκες αυτές διαβίωσης των πολιτών στα αστικά κέντρα και ιδία στις μεγαλουπόλεις, δημιουργούν την ανάγκη αναζήτησης ησυχίας και καθαρού αέρα σε περιοχές που μπορούν να επισκεφθούν στις λίγες ελεύθερες ώρες τους.

Τα μικρά αλσύλια μέσα ή γύρω από τις μεγαλουπόλεις, ότι απέμεινε από τον αλόγιστο οικοδομικό οργανισμό, είναι ανεπαρκή για να καλύψουν τις ανάγκες τόσων πολιτών και πέραν αυτού η νομοθεσία δεν επιτρέπει τη δημιουργία των απαραίτητων εκείνων εγκαταστάσεων που είναι απαραίτητες για τη στοιχειώδη εξυπηρέτηση των πολιτών.

Από την άλλη μεριά, στον περιαστικό χώρο, ο οικοδομικός μινώταυρος, υπό την ώθηση πολυώνυμων Συλλόγων, συνεταιρισμών, οικοδομικών επιχειρήσεων και άλλων φορέων συνεχίζει καθημερινά να καταβροχθίζει ότι απέμεινε και να κοντεύει πλέον σε πολλές περιπτώσεις να φθάσει στις κορυφές των βουνών.

Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι αναγκαίο να αναθεωρηθούν οι προτεραιότητες των Δασοπονικών στόχων, ώστε οι προσφερόμενες από τα δάση αισθητικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες να αναχθούν στο ίδιο με την ξυλοπαραγωγή επίπεδο. Συνεπώς τα διαχειριστικά σχέδια των δασών που προσελκύουν το ενδιαφέρον του κοινού, είτε γιατί βρίσκονται κοντά σε αστικά ή τουριστικά κέντρα, είτε γιατί βρίσκονται κοντά σε αρχαιολογικούς χώρους, είτε γιατί διαθέτουν εξαιρετικής ομορφιάς τοπία, είτε για οποιοδήποτε άλλο λόγο, θα πρέπει αναθεωρούμενα να λάβουν σοβαρά υπόψη τους αυτή τη διάσταση και να περιλάβουν προτάσεις που θα εξυπηρετούν αυτό το στόχο.

Πέραν αυτού θα πρέπει να δημιουργηθεί στις ελεύθερες περιαστικές εκτάσεις του κάθε αστικού κέντρου, ένα καλά σχεδιασμένο δάσος-πάρκο με τις απαραίτητες διευκολύνσεις για τη χρήση του από το κοινό.

Είναι συνεπώς αναγκαία η νομοθετική πρόβλεψη, που θα επιτρέπει στα δέση και τις αναδασωτέες εκτάσεις την εκτέλεση έργων και εργασιών, που θα συντηρούν και θα βελτιώνουν την αυτοφυή χλωρίδα και θα προστατεύουν την άγρια πανίδα, θα βελτιώνουν την αισθητική του τοπίου, θα εξασφαλίζουν την άνετη και ασφαλή κίνηση και εξυπηρέτηση των επισκεπτών και θα διευκολύνουν τη σωματική άσκηση και την πνευματική ανάταση του ανθρώπου.

Δεν αρκεί όμως μόνο η νομοθετική πρόβλεψη για να καλυφθούν οι παραπάνω δασοπονικοί στόχοι. Χρειάζεται και η διάθεση πόρων, η οποίοι εν όψει του σκοπού θα πρέπει να εξευρεθούν με κάθε τρόπο. Η δημιουργία των δασικών πάρκων και η παροχή διευκολύνσεων για τη διήμευση του κοινού στα δάση, είναι τα μόνα μέτρα ουσίας που θα μετριάσουν τις επιπτώσεις που έχουν οι προαναφερθείσες συνθήκες διαβίωσης στην υγεία των κατοίκων των αστικών κέντρων.

Οι παραπάνω επιδιώξεις, έχω τη γνώμη ότι συνιστούν κοινωνικά ώριμα αιτήματα της πλειοψηφίας των πολιτών και ευελπιστώ ότι η εκτελεστική και η νομοθετική εξουσία της Χώρας μας θα ανταποκριθούν στην πρόκληση των καιρών και θα αποδεχτούν τις προτάσεις που ο Υπουργός Γεωργίας κ.Στέφανος Τζουμάκας προτίθεται εντός των προσεχών ημερών να θέσει υπό την κρίση και την έγκριση τους.

“ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΖΩΝΩΝ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΠΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΥΣΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ”

Όλγα Μουτζαλιά

Γενική Διεύθυνση Πολεοδομίας. Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε..

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω την εισήγησή μου με ορισμένα προσωπικά μου βιώματα σχετικά με τις έννοιες που εξετάζουμε σήμερα :

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην περιοχή Ζωγράφου στους πρόποδες του Υμηττού, μια εποχή που η έννοια του αστικού και περιαστικού πρασίνου, του περιαστικού δάσους καλύτερα, δεν χρειαζόταν επεξήγηση ούτε καθορισμό ή οριοθέτηση.

Αποτελούσε την καθημερινή μας πραγματικότητα !

Αστικό πράσινο ήταν το δασάκι έξω από το σχολείο που παίζαμε και περιαστικό το δάσος που άρχιζε ένα μόνο χιλιόμετρο μακριά εκεί που πηγαίναμε τις ημερήσιες εκδρομές μας.

Οι αδιαφιλονίκητες αυτές έννοιες άρχισαν να χάνουν την σημασία τους όταν το αστικό πράσινο, το δασάκι έξω από το σχολείο αποφασίστηκε να εξωραϊστεί να διαμορφωθεί και να γίνει η πλατεία της γειτονιάς. Έτσι κόπηκαν τα μεγάλα πεύκα και φυτεύτηκαν στην θέση τους νεραντζούλες πλακοστρώθηκε το χώμα με τσιμεντόπλακες και μπήκαν και παγκάκια.

Το περιαστικό πάλι πράσινο άρχισε να απομακρύνεται με την ανοικοδόμηση. Δεν το έφτανες πια με τα πόδια από το σχολείο, ήθελες αυτοκίνητο. Έπρεπε να ανέβεις στον Υμηττό να το φτάσεις ύστερα κήκε και άλλαξαν τόπο οι ημερήσιες εκδρομές.

Η έννοιες **“πολεοδομία - χωροταξία”** ήταν σχεδόν άγνωστες στην χώρα μας μέχρι την 10ετία του 1980 που άρχισαν να παίρνουν μορφή όταν ξεκίνησε η ιστορία της ΕΠΑ της **“Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης”**.

Οι στόχοι των πολεοδομικών σχεδίων με βασικό εργαλείο το Ν.1337/87 ήταν πολλοί :

Με τα **Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια** των πόλεων έγινε προσπάθεια ώστε να επιτευχθεί ο έλεγχος και η προστασία του περιαστικού χώρου ώστε να μην προκαταλαμβάνεται η αστική ανάπτυξη με τετελεσμένα γεγονότα. Παρ' όλα αυτά τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια κατέληξαν να είναι σχέδια οικιστικής οργάνωσης, σχέδια που όριζαν τις επεκτάσεις των πόλεων και τις χρήσεις γης αυτών.

Επειδή όμως ο αρχικός στόχος των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων ήταν ο ορισμός θεσμών προληπτικού χαρακτήρα για τον έλεγχο και την διάθεση της γης, έγινε σε πολλές μελέτες μνεία των περιαστικών δασών ως χώρων περιαστικού πρασίνου.

Ωστόσο οι χώροι αυτοί απλώς εντοπίστηκαν έξω από το "κατ' αρχήν" όριο του **ΓΠΣ** στο χάρτη Π.1.9 "Προστασίας περιοχών" και απετέλεσαν ένα ευχολόγιο προστασίας και διατήρησης του χαρακτήρα του περιαστικού δάσους.

Όπως γίνεται κατανοητό με τον τρόπο αυτό ούτε θεσμοθετήθηκαν ούτε προστατεύτηκαν αυτές οι περιοχές. Σε πόλεις μάλιστα όπου υπήρχαν εμπλεκόμενες δασικές εκτάσεις είτε μέσα στον πολεοδομικό ιστό είτε σε άμεση συνέχεια αυτού, πολλές φορές έμεναν έξω από το όριο του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου για να μην δημιουργηθεί το πρόβλημα συνυπογραφής του με το Υπουργείο Γεωργίας ή ακόμη για να μην δημιουργήσουν πρόβλημα στην ένταξη των υπολοίπων.

Εδώ κάνοντας μια παρένθεση πρέπει να αναφερθούμε σε δύο προβλήματα :

Το πρώτο αφορά στο γεγονός ότι η εμπειρία έδειξε πως μεσολαβούσε μεγάλο χρονικό διάστημα από την αποστολή μιας μελέτης στο Υπουργείο Γεωργίας για συνυπογραφή ή γνωμοδότηση μέχρι την διεκπεραίωσή της και

Το δεύτερο ότι δασικές εκτάσεις διάσπαρτες μέσα στις προς ένταξη περιοχές που εντάσσοντο ως κοινόχρηστα δημιουργούσαν πρόβλημα στην ένταξη των υπολοίπων. Αυτό δε γιατί στα πλαίσια της τότε πολεοδομικής Νομοθεσίας τα εργαλεία που διαθέταμε για την απόκτηση κοινόχρηστων χώρων ήταν οι εισφορές σε γη σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1337/83.

Ως εκ τούτου αν δασική έκταση εντάσσεται ως κοινόχρηστος χώρος μέσα στην πολεοδομούμενη περιοχή έπρεπε εφ' όσον υπήρχαν εμπράγματα δικαιώματα (και πάντα υπήρχαν έστω και αμφισβητούμενα) να αποζημιωθεί από την εισφορά σε

γη. Συνήθως το ισοζύγιο εισφορών σε γη στις μελέτες μας ήταν αρνητικό και ως εκ τούτου αποθαρρυντικό για την ένταξη δασικών εκτάσεων με μορφή κοινόχρηστου χώρου.

Το ίδιο ίσχυε και για τις δασικές εκτάσεις υπό μορφήν περιαστικού πρασίνου στα όρια των περιοχών επεκτάσεως. Αν τις συμπεριλάμβανες στην μελέτη όφειλες να τις αποζημιώσεις γεγονός εκ προοιμίου αρνητικό.

Οι δασικές λοιπόν εκτάσεις είτε εμπλέκονταν είτε συνεχόντο στον πολεοδομικό ιστό της πόλης τις περισσότερες φορές παρέμεναν ως εκτός σχεδίου περιοχές !

Ο εντοπισμός των περιαστικών δασών υπό μορφή περιαστικού πρασίνου στα **Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια** μέσω του χάρτη "προστασίας Π 1.9" έπαιξε απλά ένα ενισχυτικό ρόλο στην ήδη ισχύουσα Νομοθεσία που ήταν ο **Νόμος 998/79** του Υπουργείου Γεωργίας.

Κατ' εξοχήν θεσμός προληπτικού χαρακτήρα στα πολεοδομικά δρώμενα ήταν οι **Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου**.

Η καθιέρωση των **ZOE** έγινε αναγκαία για να μπορεί η Πολιτεία να ελέγχει έγκαιρα τις περιοχές εκείνες που λόγω της θέσης και των πλεονεκτημάτων τους έγιναν το πεδίο δράσης διαφόρων κυκλωμάτων εμπορίας της γης.

Οι **ZOE** ήταν το εργαλείο εκείνο το οποίο συμπλήρωσε τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και είχε σαν σκοπό την αναχαίτιση της άναρχης αστικοποίησης και την άσκηση πολιτικής γης στην ευρύτερη των πόλεων και των οικισμών περιοχή.

Μέσα στις **ZOE** οριοθετήθηκαν και οι ζώνες περιαστικού πρασίνου, είτε ήταν υπαρκτό πράσινο με την μορφή του δάσους ή της δασικής έκτασης, είτε υπό μορφήν περιοχών προς φύτευση που θα αποτελούσαν έναν φυσικό φράχτη από τις όχλουσες χρήσεις όπως π.χ. οι βιομηχανικές.

Οι πολύπλοκες όμως και χρονοβόρες διαδικασίες θεσμοθέτησης των **ZOE** με Προεδρικά Διατάγματα, οι κοινωνικές πιέσεις από τον έλεγχο της γης και οι πολιτικές ακόμη πιέσεις δημιούργησαν μεγάλα προβλήματα με αποτέλεσμα την μη προώθησή τους.

Έτσι οι περισσότερες μελέτες **ZOE** έμειναν στο στάδιο των διαδικασιών σε Υπηρεσίες και φορείς και πολύ λίγες έφτασαν σε στάδιο έκδοσης του Π.Δ/τος σε σχέση με τον μεγάλο αριθμό των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων που θεσμοθετήθηκαν. Οι

περισσότερες **ZOE** που έγιναν Δ/γμα αφορούν παραθαλάσσιες περιοχές και νησιά.

Στην ουσία λοιπόν τα περιαστικά δάση παρέμειναν ως επί το πλείστον περιοχές μεν που εντοπίστηκαν σαν χρήση και με ίδιο νομικό καθεστώς εφ' όσον ίσχυε ο Ν.998/79 αλλά έξω από κάθε πολεοδομική παρέμβαση και προστασία ή άλλου είδους ανάπτυξη.

14 χρόνια μετά την **ΕΠΑ** η πολεοδομική Νομοθεσία εκσυγχρονίζεται, συνεχίζοντας τις αρχές του ολοκληρωμένου σχεδιασμού προσαρμόζεται στην Ευρωπαϊκή Νομοθεσία και στη νέα διοικητική διαχείριση του τόπου.

Ο σημερινός οικιστικός Νόμος ο **N.2508/97** "Για την βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας" εξασφαλίζει νέες αποτελεσματικότερες διαδικασίες.

Έτσι αλλάζουν όρια και μορφή τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και περιλαμβάνουν ολόκληρη την αστική και περιαστική περιοχή του ΟΤΑ.

Με το **ΓΠΣ** σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 4 του προαναφερθέντος Νόμου καθορίζονται επίσης περιοχές ειδικής προστασίας (**ΠΕΠ**) που δεν προορίζονται για πολεοδόμηση, συνεχόμενες ή μη προς τις πολεοδομημένες ή τις προς πολεοδόμηση περιοχές όπως είναι ιδίως χώροι αρχαιολογικού αρχιτεκτονικού, ιστορικού ή λαογραφικού ενδιαφέροντος, παραθαλάσσιες ή παραποτάμιες ζώνες, βιότοποι και τόποι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, **δάση ή δασικές εκτάσεις**.

Για τις περιοχές αυτές μπορεί με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο να ορίζονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις γης, το όριο εμβαδού κάτω από το οποίο δεν επιτρέπεται η κατάτμηση των ιδιοκτησιών και να επιβάλλονται και άλλα μέτρα ειδικής προστασίας.

Έτσι πλέον η παλιά ZOE ενσωματώνεται ουσιαστικά στο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο και θεσμοθετείται άμεσα με Απόφαση κατά περίπτωση είτε του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ είτε του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Ο Νόμος επίσης προβλέπει ότι αν κατά την έγκριση του ΓΠΣ υπάρχουν καθορισμένες με Π.Δ/γμα ZOE σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 του Ν.1337/83, τότε τα όρια και οι ρυθμίσεις που τις διέπουν περιλαμβάνονται στο περιεχόμενο του ΓΠΣ δυνάμενες να τροποποιηθούν για μεγαλύτερη προστασία της περιοχής.

Τελειώνοντας θέλω να επισημάνω ότι εμπειρία στην καινούργια Νομοθεσία δεν έχουμε επειδή δεν έχει ακόμη αρχίσει να εφαρμόζεται.

Ευελπιστούμε όμως ότι θα λειτουργήσει αποτελεσματικότερα και σε συνδυασμό με τις νέες και πιο ευέλικτες μορφές προστασίας των περιαστικών περιοχών που καθορίζονται στο Νομοσχέδιο της Χωροταξίας που προωθείται τώρα για θεσμοθέτηση.

Ευελπιστούμε επίσης ότι πολλά από τα προβλήματα που αναφέρθηκαν πιο πάνω θα βρουν την λύση τους με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Γεωργίας για τη “διάκριση της δασικής ιδιοκτησίας, τη ρύθμιση εμπράγματων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων”.

Οι υπηρεσιακοί παράγοντες της Δ/νσης Πολεοδομικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ και τα Διευθυντικά στελέχη έχουν την πεποίθηση ότι η συνεργασία των δύο Υπουργείων θα φέρει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στην επιθυμητή από όλους προστασία και ανάδειξη του δασικού πλούτου της χώρας.

“ ΤΑ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΑ ΔΑΣΗ ΩΣ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ”

Αλέξης Χατζηδάκης

Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος

Προϊστάμενος Τμήματος Ερευνών και Μελετών, Ε.Ο.Τ.

1. Τουριστική ανάπτυξη και αειφορία - από τις διακηρύξεις, στην πράξη.

Στην ομιλία του στην 19η ειδική σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε., στις 23 Ιουνίου 1997, ο Φραντσέσκο Φραντζιάλι, Γεν. Γραμματέας του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), που περιλαμβάνει 131 κράτη μέλη, προέβλεψε μια συνεχή και σημαντική άνοδο του παγκόσμιου τουρισμού. Συγκεκριμένα, εκτιμούσε ότι ο παγκόσμιος τουρισμός θα φθάσει, από 463 εκ. αφίξεις επισκεπτών το 1992, τα 700 εκ. αφίξεις το έτος 2000 και το ένα δισεκατομμύριο το έτος 2010. Ένα μεγάλο μέρος αυτής της ανόδου θα κατανεμηθεί και στη χώρα μας, αν μάλιστα λάβουμε υπόψη μας και την αυξημένη ελκυστικότητα που θα προκύψει από την ανάληψη και τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών αγώνων του 2004.

Αν δηλαδή καταφέρουμε να διατηρήσουμε το σημερινό μερίδιό μας στην παγκόσμια αγορά ως τουριστικός προορισμός, αυτό θα σημαίνει ότι από τα 9 εκ. τουρίστες του 1992 θα πλησιάσουμε το 2010 τα 20 εκ.!

Για την μείζονα περιοχή της Αθήνας, όπου συγκεντρώνεται περίπου το 15 % των επισκεπτών της χώρας μας, αυτό σημαίνει ότι θα κινδυνεύει να προστεθεί ένα μέγεθος της τάξης των 3 εκ. ξένων τουριστών ετησίως, εφόσον φυσικά δεν ληφθούν οι κατάλληλες και αναγκαίες αποφάσεις, τόσο στο επίπεδο των στόχων πολιτικής όσο και στο επίπεδο του σχεδιασμού. Σε ποιες βάσεις όμως πρέπει να στηριχτεί και με ποιο τρόπο πρέπει να διαμορφωθεί μια συνολική επεξεργασία και διαμόρφωση πολιτικής για τη διαχείριση των προβλημάτων που θα μπορούσαν να αναδειχθούν από το ενδεχόμενο μιας τέτοιας εξέλιξης;

Ας δούμε πως αντιμετωπίζει η διεθνής τουριστική κοινότητα αυτήν την ισχυρή, σταθερή και αναπόφευκτη αύξηση. Κατά τον Φραντσέσκο Φραντζιάλι, έχει καταστεί επείγουσα η εφαρμογή των συστάσεων μιας έκθεσης την οποία έχουν συντάξει τρεις μείζονες διεθνείς οργανώσεις, ο WTO, το WTTC, και το Earth Council (που έχει πρόεδρο τον γνωστό κ. Μωρίς Φ. Στρόγκ), της **“Ατζέντας 21 για την ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία, προς μια περιβαλλοντικά αειφόρο ανάπτυξη του τουρισμού”**. Μια από τις εννέα προτεραιότητες δράσης που θέτει αυτή η Ατζέντα 21 για τους δημόσιους φορείς, είναι ο **“σχεδιασμός για μια αειφόρο τουριστική ανάπτυξη”** και ο **“σχεδιασμός νέων τουριστικών προϊόντων με επίκεντρο την αειφορία ως συστατικό στοιχείο της διαδικασίας τουριστικής ανάπτυξης”**. Για τους ιδιωτικούς τουριστικούς φορείς και τις επιχειρήσεις, ανάμεσα στις δέκα προτεραιότητες δράσης είναι ο **“σχεδιασμός και η διαχείριση των χρήσεων γης”** και ο **“σχεδιασμός για τη αειφορία”**.

Εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι, τουλάχιστον σε επίπεδο διακηρύξεων, η ενσωμάτωση των στόχων της αειφορίας στο πλαίσιο της αναπτυξιακής διαδικασίας και της επιχειρηματικής δράσης αποτελεί ήδη μια κατάκτηση, και το γεγονός αυτό δεν είναι χωρίς σημασία, γιατί παράγει αποτελέσματα που είναι ορατά σε αρκετές περιπτώσεις στόχων, σχεδίων και προγραμμάτων, όχι μόνο διεθνώς αλλά και στη χώρα μας. Είναι βέβαιο ωστόσο, ότι, πρακτικά, για κάθε χώρα και για κάθε σχετικό φορέα, έχει ήδη έρθει προ πολλού η ώρα της δράσης, και ως προς αυτό πολλά μένουν ακόμη να γίνουν, παρά τα όσα ωραία και ενδιαφέροντα εκτέθηκαν από τους προηγούμενους ομιλητές.

Στην ίδια ομιλία του, ο Γεν. Γραμματέας του Π.Ο.Τ. αναφέρει ότι ο τουρισμός, **“με σωστή διαχείριση και σωστό σχεδιασμό, αναπτύσσει, μαζί με τα οικο-τουριστικά προϊόντα, τον αθλητικό, πολιτιστικό και περιπετειακό τουρισμό, προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις των καταναλωτών”**. Πράγματι, εκείνο που προέχει, για οποιοδήποτε κλάδο παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες, είναι ακριβώς η ανταπόκριση στις ανάγκες της αγοράς. Όσο πιο γρήγορα αντιληφθεί ο κλάδος τις διαγραφόμενες τάσεις και μπορέσει να προβλέψει τις εξελίξεις, τόσο καλύτερα θα είναι προετοιμασμένος να προσαρμοστεί στην αγορά, να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό (ο οποίος,

σημειωτέον, στην περίπτωση της χώρας μας αναμένεται οξύς και εντεινόμενος από γειτονικές αλλά και από απόμακρες χώρες, που διατηρούν ακόμη σχετικά άθικτη την εικόνα της αγνότητας της φύσης τους).

Όπως είναι γνωστό, ο τουρισμός είναι ένα σύμπλεγμα δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με τις μεταφορές, τη διαμονή, τη διατροφή και την αναψυχή, και γενικότερα την κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών, και ακόμη, την κατασκευή και λειτουργία έργων υποδομής, την προβολή και τη διαφήμιση, τις καλλιτεχνικές και τις αθλητικές εκδηλώσεις, κ.λ.π. Το τουριστικό προϊόν δεν είναι ένα μοναδικό στοιχείο, αλλά συντίθεται από όλες αυτές τις πτυχές και μπορεί να αποτελείται από απτά στοιχεία (καταλύματα, μετακινήσεις, αγορές) και από άυλα (αισθητική απόλαυση, ανάπαυση, κατανάλωση θέας, γεύση περιπέτειας, κλπ.). Για να μην επεκταθώ σε γενικότερα θέματα που αναφέρονται στα προβλήματα του συνόλου του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, θα περιοριστώ σ'εκείνο το ειδικό τμήμα, τις πόλεις μας, και το πώς αυτές υποδέχονται τους επισκέπτες τους. Ακόμη ειδικότερα, ποιό φυσικό πλαίσιο παρέχουν οι αστικές περιοχές για την άσκηση των δραστηριοτήτων τουρισμού και αναψυχής και ποιό ρόλο παίζουν και μπορούν να διαδραματίσουν τα πάρκα και τα δάση που τις περιβάλλουν.

1. Τουρισμός και πόλεις.

Μια καινούργια έμφαση έχει δοθεί τα τελευταία χρόνια στα όργανα της Ε.Ε. σχετικά με τη διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής πολιτικής για τις πόλεις, πράγμα αναγκαίο ούτως ή άλλως, αν λάβουμε υπόψη μας ότι το 80 % του ευρωπαϊκού πληθυσμού ζει σε πόλεις. Ειδικότερα, σ'αυτό το πλαίσιο ξεκίνησε πρόσφατα μια πρωτοβουλία της Γ.Δ. ΧΧΙΙΙ της Επιτροπής με σκοπό την επεξεργασία μιας **ευρωπαϊκής πολιτικής για τον τουρισμό στις πόλεις**. Έχει μάλιστα συγκροτηθεί μια ομάδα εργασίας - αποτελούμενη από εμπειρογνώμονες και εκπροσώπους των κρατών μελών, καθώς και από εκπροσώπους διαφόρων ευρωπαϊκών συλλογικών φορέων και δικτύων (FECTO, ICCA, HOTREC, ECTAA, Eurocities, Δίκτυο πόλεων C-6), η οποία θα υποβάλει σχετική έκθεση τον Μάιο του 1998. Κύριος στόχος της έκθεσης θα είναι να εξετάσει ορισμένα καινούργια ζητήματα που έχουν

αναδειχθεί στον τουρισμό στις πόλεις, με την επισήμανση ότι πρόκειται για ένα σύνθετο και πολύπλευρο φαινόμενο. Τέτοια ομάδες ζητημάτων είναι:

- α) η **κινητικότητα** στον τομέα τουρισμού-αναψυχής,
- β) η **νέα χρονική περιοδικότητα** (εκδρομισμός, βραχεία διαμονή, επαναλαμβανόμενες σύντομες διακοπές, γουίκ-εντ)
- γ) **οι νέοι χωρικοί προσδιορισμοί** που διαμορφώνονται (ανακατανομές χρήσεων γης, αναγκαίες αναπλάσεις περιοχών, νέες υποδομές, ζώνες προστασίας, κλπ.).

Ειδικότερα, πρέπει να μελετηθεί η κινητικότητα, η εξωτερική και εσωτερική προσπελασιμότητα των πόλεων και των πόλων έλξης, ο πολεοδομικός σχεδιασμός, η βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων, η νέα εικόνα της πόλης, οι μηχανισμοί και φορείς προβολής, τα δίκτυα πόλεων και οι νέες τεχνολογίες, η ανάδειξη των ελεύθερων χώρων και οι επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον.

Είναι βέβαια αναγκαία η διάκριση ανάμεσα, αφενός, σε μεγάλες μητροπόλεις, με μακρά παράδοση στην υποδοχή τουριστών, και αφετέρου, σε μικρές πόλεις καθώς και σε παρακμάζουσες βιομηχανικές πόλεις. Επισημαίνεται εδώ ότι η τοποθέτηση της συζήτησης στο πλαίσιο των γενικών στόχων της ευρωπαϊκής πολιτικής, δηλαδή ως προς τη συμβολή του τουρισμού των πόλεων στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, παρουσιάζει το εξής ενδιαφέρον στοιχείο: **διερευνώνται οι δυνατότητες να ενταχθούν σε χρηματοδοτικά πλαίσια της Ε.Ε. προγράμματα που θα αντιμετωπίζουν ορισμένα από τα παραπάνω ζητήματα**, όπως π.χ.:

- η νέα ελκυστικότητα των πόλεων
- η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
- η προβολή της εικόνας της πόλης
- η συμμετοχή των πόλεων στο ευρύτερο πλέγμα των τουριστικών δραστηριοτήτων
- η εγγραφή των τουριστικών λειτουργιών στον πολεοδομικό σχεδιασμό, κ.α.

Αφού ρίξει κανείς μια νοερή ματιά σε μεγάλο αριθμό ευρωπαϊκών πόλεων (Βερολίνο αλλά και Μπιλμπάο, Παρίσι αλλά και Βουδαπέστη, Μιλάνο αλλά και Γλασκόβη, Βαρκελώνη αλλά και Πράγα, Πόρτο και Κοπεγχάγη, κ.ο.κ.), διαπιστώνει με αγωνία ότι για τις ελληνικές πόλεις τίθενται ορισμένα δραματικά ζητήματα. Υπάρχει τεράστια απόσταση που πρέπει να καλυφθεί, ώστε αυτές να μπορούν να αντιμετωπίσουν ανταγωνιστικά τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές πόλεις. Γιατί όταν η ελκυστικότητα της Ευρώπης ως τουριστικού προορισμού θα πάψει πολύ σύντομα να στηρίζεται, κατά το ένα σκέλος τουλάχιστον, στην προσφορά φθηνών διακοπών σε μια ηλιόλουστη παραλία, τότε τα ηνία θα αναλάβουν σχεδόν αποκλειστικά οι ευρωπαϊκές πόλεις και ο πολιτισμός των πόλεων. Και τότε θα πρέπει να μπούμε στον αναπόφευκτο ανταγωνισμό και να προωθήσουμε αυτό το τουριστικό μας προϊόν, τις πόλεις μας, με “αναπροσαρμοσμένη” ήδη ιστοιμία. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει από τώρα να αναγνωρίσουμε τις αδυναμίες μας και τις υστερήσεις για να μπορέσουμε να κάνουμε το ταχύτερο τις αναγκαίες και προγραμματισμένες διορθώσεις. Μόνον έτσι θα βρεθούμε προετοιμασμένοι να υποδεχθούμε κατάλληλα στις πόλεις μας επισκέπτες, ασφαλώς όχι μόνο τους ξένους αλλά και τους εσωτερικούς τουρίστες-περιηγητές. Και αυτό δεν μεταφράζεται μόνο σε υποδομές. Δεν αρκεί μόνο να υπάρχουν ξενοδοχεία, αεροδρόμια και λεωφόροι ταχείας κυκλοφορίας ή μέσα σταθερής τροχιάς. Αυτά είναι ένα μέρος μόνο του τουριστικού προϊόντος. Χρειάζεται ακόμη να υπάρχουν και εκσυγχρονισμένα μουσεία και διαμορφωμένοι (και επισκέψιμοι !) αρχαιολογικοί χώροι, χώροι άθλησης, συνεδριακοί και εκθεσιακοί χώροι, αστικός εξοπλισμός και κατάλληλη σήμανση σημείων στάσης και μνημείων, χώροι πολιτιστικών εκδηλώσεων, διαφοροποιημένα εμπορικά κέντρα, θεματικά πάρκα, εμπνευσμένα αρχιτεκτονικά έργα που να σηματοδοτούν ένα νέο πρόσωπο της πόλης, ζώνες πρασίνου και χώροι ψυχαγωγίας και εκτόνωσης. Απαιτούνται οργανώσεις πρωτότυπων γεγονότων, κινητοποίηση της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και της ενεργού συμμετοχής των κατοίκων και των συλλογικών μορφωμάτων τους σε κάθε είδους δραστηριότητες. Είναι αναγκαίο να γίνεται συντονισμένη, εκσυγχρονισμένη και ευρηματική προβολή της εικόνας της πόλης, με κάθε μέσο έντυπο ή ηλεκτρονικό, δημιουργία μιας συνολικής **ταυτότητας** για κάθε

πόλη, ενός προσώπου που να είναι αναγνωρίσιμο από τους κατοίκους της και από τους άλλους, να μπορεί να τους αντιμετωπίζει με αξιοπρέπεια, φιλικότητα και γενναιοδωρία ώστε να μπορεί να εμπνέει σεβασμό αλλά και αγάπη.

3. Δάση και πόλεις.

Αλλά ακόμη και αν όλα αυτά πραγματοποιηθούν, θα λείπει το ζωτικό πλαίσιο ανάπτυξης κάθε δραστηριότητας: το φυσικό περιβάλλον των πόλεων. Γιατί, αν τα μόνα νερά που κυλούν στις περισσότερες ελληνικές πόλεις είναι τα νερά των πλημμύρων, αφού πολλά ποτάμια των πόλεων έχουν γίνει μετατραπεί σε συλλεκτήρες λυμάτων, αν τα φυσικά ρέματα έχουν γίνει οικόπεδα ή ακάλυπτοι αυθαιρέτων, αν ο ήχος των κελαηδισμάτων των πουλιών έχει γίνει σπάνιος και δυσεύρετος, αν ο αέρας είναι καθαρός μόνον όταν φυσάει βοριάς, αν τα δέντρα στα αστικά και περιαστικά πάρκα είναι σκηνικός διάκοσμος για ουζερί, αν τα μόνα ζώα του δάσους είναι εκείνα που προβάλλονται στις τηλεοπτικές οθόνες, τότε πραγματικά ζούμε σε μια εικονική πραγματικότητα, όπου για τον άνθρωπο των πόλεων το δάσος και η φύση υπάρχουν μόνο ως εικόνα - πλάσμα ανάμνησης ή φαντασίας. Το δάσος, σ' αυτήν την εικονική πραγματικότητα, δεν έχει πια δική του λειτουργικότητα και έχει πάψει να είναι ενταγμένο σε ένα ευρύτερο οικοσύστημα.

Επείγει λοιπόν μια ριζική επανένταξη της πόλης στα φυσικά οικοσυστήματα (ηθελημένα δεν χρησιμοποιώ τη διατύπωση ένταξη της φύσης στην πόλη), μια επανενσωμάτωση των αστικών λειτουργιών (της παραγωγής, της απλής και διευρυμένης αναπαραγωγής και της διανομής, όπως λέγαμε οι παλιοί) σε ένα διατηρήσιμο φυσικό περιβάλλον. Έτσι, θα μπορέσουν τα δάση να συνδυαστούν αρμονικά, διατηρώντας την φυσιογνωμία τους, και με το αστικό πράσινο, τα πάρκα, τα άλση, τις δενδροστοιχίες, τις πρασιές και, γιατί όχι, τους κήπους των κατοικιών.

Προς αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να συμβάλει ο τουρισμός, εφόσον βέβαια γίνει προγραμματισμένη παρέμβαση με κατάλληλα σχεδιασμένες δράσεις και σε συντονισμό με προγράμματα και δράσεις άλλων τομέων. Έτσι, εντάσσοντας τα περιαστικά δάση στο τουριστικό προϊόν των πόλεων, μπορούμε να το εμπλουτίσουμε, διαφοροποιώντας την προσφορά δυνατοτήτων αναψυχής και ταυτόχρονα αναβαθμίζοντας το περιβάλλον.

4. Αξιολόγηση και ωφέλειες.

Από μια άλλη σκοπιά, οι ήπιες τουριστικές δραστηριότητες σε μια δασική περιοχή που γειτνιάζει με αστικές συγκεντρώσεις, με όλες τις δυνατές πρόνοιες, με σωστή διαχείριση επισκεπτών, κατάλληλη ενημέρωση και υποδομή, μπορεί να αποφέρουν άμεσα οικονομικά οφέλη, που θα συμβάλουν στην προστασία, συντήρηση και ανάδειξη του φυσικού πόρου και ταυτόχρονα θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και ανάπτυξη στις γειτονικές περιοχές.

Θα χρειαστεί ωστόσο να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο θέμα της **διαχείρισης** των περιαστικών δασών, γιατί δεν αρκεί μόνο να επενδυθούν ορισμένα χρήματα και να πραγματοποιηθούν διάφορα έργα. Η συνεχής συντήρηση, παρακολούθηση, φροντίδα και ο διαρκής έλεγχος των δραστηριοτήτων από ένα κατάλληλο φορέα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ορθή διαχείριση που θα εξασφαλίσει ένα βιώσιμο μέλλον στα περιαστικά δάση.

Τα οφέλη βέβαια από την υποστήριξη των δασών θα είναι σημαντικά για την ανάδειξη των πόλεων και με έμμεσο τρόπο: η προστασία από τη διάβρωση και τις πλημμύρες, η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, η διατήρηση της βιοποικιλότητας, η αισθητική απόλαυση, η προστασία από την ηχορύπανση, η εκπαιδευτική και πολιτιστική αξία μιας επίσκεψης στο δάσος, η αναζωογόνηση από τη βιωματική επαφή με το δασικό οικοσύστημα, είναι μερικές από τις κυριότερες έμμεσες ωφέλειες που θα ευεργετήσουν τόσο τους μόνιμους κατοίκους των πόλεων όσο και τους επισκέπτες τους.

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού είναι έτοιμος να συνδράμει, στο μέτρο των αρμοδιοτήτων του, κάθε προσπάθεια - όπως είναι το πρόγραμμα που εξήγγειλε το Υπουργείο Γεωργίας ή ο Οργανισμός της Αθήνας και το ΥΠΕΧΩΔΕ - που θα οδηγήσει στην προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου που αποτελούν τα δάση, και ιδιαίτερα τα περιαστικά δάση, γιατί θεωρούμε ότι πρόκειται για εξαιρετικά σημαντικό τουριστικό πόρο που αξίζει ιδιαίτερη προσοχή και φροντίδα. Οφείλουμε να επισημαίνουμε, τέλος, τον εντελώς ιδιαίτερο ρόλο που θα πρέπει να αναλάβουν οι φορείς της τοπικής και νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, αφού αποκτήσουν τα κατάλληλα

εφόδια σε ανθρώπινους και σε χρηματοδοτικούς πόρους.

Ας αξιοποιήσουμε το γεγονός ότι η ημέρα που γιορτάζουν τα δάση είναι η επαύριον και ας την αντιμετωπίσουμε όχι μόνο με περίσκεψη αλλά και με αισιοδοξία.

B. ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Καθηγητής Ευάγγελος Βελιτζέλος (Πρόεδρος)

Ευχαριστούμε τον κ.Χατζηδάκη για την λεπτομερή εισήγηση του. Ετσι ολοκληρώθηκε ο κύκλος των εισηγήσεων και έχουμε λίγο χρόνο για ερωτήσεις που τυχόν θα υπάρχουν για τους εισηγητές. Παρακαλώ τους ερωτούντες να λένε το όνομα τους και τον φορέα τους και να παίρνουν την απάντηση τους από τους αρμόδιους εισηγητές.

Παρακαλώ στο μικρόφωνο.

Χρήστος Χαρδαλιάς (Πρόεδρος ΤΕΔΚ Νομού Ευρυτανίας)

Χαρδαλιάς Χρήστος, Πρόεδρος της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Ευρυτανίας. Παίρνω το λόγο σε αυτό το σημείο της διαδικασίας, της σοβαρής αυτής εκδήλωσης που γίνεται με την ευκαιρία της γιορταστικής ημέρας του δάσους.

Θέλω να επικεντρώσω την προσοχή σας στα παρακάτω στοιχεία:να ακουστεί πρώτα - πρώτα και η φωνή της Περιφέρειας. Σε καμία περίπτωση, σε διάσταση με τη φωνή της Αττικής. Γιατί και η Αττική είναι δική μας και η Περιφέρεια είναι δική μας. Και στην Αττική υπάρχει έλλειψη δασών γύρω από την πόλη και στην Περιφέρεια υπάρχει, και όλη ξέρουμε την αναγκαιότητα. Ένα αυτό.

Το δεύτερο ζήτημα που θέλω να επισημάνω είναι ότι κ. Γενικέ φεύγω πιο αισιόδοξος απ' τον προγραμματισμό που άκουσα από την εισήγησή σας. Διότι χωρίς προγραμματισμό και χωρίς στόχους και χωρίς μελέτες, είναι δεδομένο ότι δεν γίνεται δουλειά. Επισημαίνω όμως και επικεντρώνω την προσοχή σας ότι του χρόνου την ίδια μέρα ή στις 22 ή στις 21 ή στις 20, κάπου εκεί, να έχουμε κι έναν μικρό απολογισμό, πόσα από αυτά έχουν υλοποιηθεί και έχουν μελετηθεί γιατί είναι στόχοι που έχουν μια προοπτική κάποιων χρόνων και είναι σημαντικό αυτό, κάποια από αυτά να γίνουν. Ένα άλλο σημείο. Σημείωσα ότι θα γίνουν σε κάποια σημεία και πιλοτικές παρεμβάσεις σε θέματα αναψυχής, διαχείρισης δασών, αναδάσωσης και καταπολέμησης πλημμυρών.

Σας κάνω μια πρόταση. Ο Νομός Ευρυτανίας έχει δάση, κι όταν λέμε Ευρυτανία εννοούμε,κυρίες και κύριοι, βουνά με δάση και μάλιστα απ' τα καλύτερα δάση της χώρας. Χωρίς βέβαια να λέμε ότι και άλλες περιφέρειες δεν έχουν

δάση. Τέτοια πιλοτικά προγράμματα, ένα τέτοιο πιλοτικό πρόγραμμα μπορεί να γίνει στο Νομό Ευρυτανίας, σε όλο το Νομό. Πλεονεκτήματα. Είναι στο Κέντρο της Ελλάδας. Είναι συνολικά σαν έκταση όχι πάρα πολύ μεγάλη περιοχή. Έχει περιοχές που πραγματικά υπάρχουν δάση τα οποία είναι αξιοζήλευτα. Είναι αμόλυντο και καθαρό το περιβάλλον και έχει και περιοχές που δεν υπάρχουν δάση. Και εκεί υπάρχει η παρέμβαση. Μπορούμε να δούμε τις παρεμβάσεις. Το φυσικό αυτό που υπάρχει και αυτό που εμείς οριοθετούμε και προσδιορίζουμε σε μια προοπτική να το βρουν και τα παιδιά μας και τα παιδιά των παιδιών μας. Να νομοθετούμε όχι για τις επόμενες εκλογές, αλλά για τις επόμενες γενεές. Τότε είμαστε σωστοί. Και να μη κληρονομήσουμε σε αυτά τα παιδιά μόνο το χρέος που είναι 40 τρισεκατομμύρια και είμαστε όλοι υπεύθυνοι και συνυπεύθυνοι.

Ένα άλλο ακόμα σημείο και τελειώνω. Απ' την Ευρυτανία ήρθα ειδικά για αυτή την εκδήλωση. Δεν ήρθα για άλλο σκοπό. Ένα ακόμα σημείο που θέλω να επικεντρώσω την προσοχή σας. Όσοι ξεκουραζόμαστε κι όσοι δροσιζόμαστε στο δάσος και δεν σκεφτούμε ότι είναι δικό μας, το δάσος κινδυνεύει. Άρα, λοιπόν μεγαλύτερη προσπάθεια και βέβαια εδώ δεν είναι ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Δασών, είναι πρωταρχική ευθύνη και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - αυτή που εκπροσωπώ εγώ - και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, αλλά και του κάθε πολίτη νέου, ηλικιωμένου, μεσόκοπου, γυναίκας, γέρου ή άνδρα.

Χαιρετίζω την εκδήλωση, εύχομαι επιτυχία και εκτιμώ ότι οι καιροί είναι τέτοιοι που υπάρχει μια μεγαλύτερη ευαισθησία από όλους μας, εγώ προσωπικά έχω περισσότερη ευαισθησία απ' ότι είχα πριν από δύο, τρία, ή πέντε χρόνια γιατί βλέπουμε και ζούμε την καταστροφή που είναι κοντά μας, πολύ κοντά μας. Άρα λοιπόν τ' αυτιά μας και γενικά οι ψυχές μας είναι ευπρόσδεκτες να δεχτούν μηνύματα προστασίας, σωτηρίας, ανάπτυξης του δασικού πλούτου της Χώρας μας που δεν είναι πάρα πολύ μεγάλος και το ξέρουμε όλοι. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Νικόλαος Ευσταθιάδης (Συνπρόεδρος)

Ευχαριστούμε για την παρέμβαση. Εκείνο που θέλω να επισημάνω ως Προεδρία, είναι ότι ορισμένες τοποθετήσεις και παρεμβάσεις μπορούν να γίνουν και στο στρογγυλό τραπέζι, το

οποίο έχει και σχετικό θέμα. Παρακαλώ, αν υπάρχουν άλλες ερωτήσεις, να γίνουν, μόνο θα ήθελα να είμαστε λίγο σύντομοι με το χρόνο για να προλάβουν να μιλήσουν περισσότεροι. Παρακαλώ.

Δρ Αριστοτέλης Παπαγεωργίου (Εκπρόσωπος WWF- Ελλάς)

Είμαι εκπρόσωπος του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση WWF-Ελλάς.

Θα ήθελα να αναφερθώ στις προϋποθέσεις επιτυχίας που θα έπρεπε να είχε το πρόγραμμα αυτό της προστασίας και ανάπτυξης που εξαγγέλθηκε σήμερα.

Τα περιαστικά δάση έχουν μεγάλη σημασία για την Ελλάδα, όπως έχει ήδη αναγνωριστεί από όλους μας. Παράλληλα όμως διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο από την ανεξάλεγκτη αστική επέκταση των τελευταίων δεκαετιών. Οι θέσεις των περιαστικών δασών θεωρούνται από πολλούς ιδανικές για οικιστικά και τουριστικά αναπτυξιακά έργα και γίνονται πεδίο αντιπαραθέσεων και τριβών. Την πίεση αυτή αυξάνει η κτηνοτροφία που συνεχίζει να ασκείται σε περιαστικά δάση, καθώς επίσης και η λειτουργία λατομίων. Οι πυρκαγιές που απειλούν τα περιαστικά δάση έρχονται σαν αποτέλεσμα των πιέσεων αυτών. Πρόσφατο παράδειγμα η πυρκαγιά που κατέστρεψε το περιαστικό δάσος Θεσσαλονίκης - Σείχ Σου. Με τον τρόπο αυτό τα περιαστικά δάση από πηγές πρασίνου και έμπνευσης γίνονται πεδίο αντιπαραθέσεων μεταξύ υπηρεσιών και τελικά καταλήγουν υποβαθμισμένοι βραχύτοποι γεμάτοι σκουπίδια.

Το WWF-Ελλάς έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον για να αναδασωθούν καμμένα περιαστικά δάση, τόσο στην περίπτωση της Πεντέλης, όσο και σε εκείνη του Σείχ Σου. Συγκεκριμένα για την ανάπτυξη του περιαστικού δάσους της συμπρωτεύουσας στηρίζει το "Πρόγραμμα Παρακολούθησης των Εξελίξεων στο Περιαστικό Δάσος Θεσσαλονίκης", που συντονίζει το Ιδρυμα Δασικών Ερευνών (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.)

Το WWF-Ελλάς θα υποστηρίξει τη Γ.Γ. Δασών στο πρόγραμμα της προστασίας και ανάδειξης των περιαστικών δασών της χώρας, αφού πρόκειται για την πρώτη προσπάθεια για μια θεσμική, πανελλήνια επίλυση του προβλήματος. Είναι μία ευκαιρία να υπάρξει μία σωστά προγραμματισμένη και συντονισμένη ενέργεια που θα αποτελέσει τη βάση για την επίλυση των προβλημάτων και άλλων δασών της χώρας.

Για να είναι επιτυχημένο το πρόγραμμα αυτό και να μην “πνιγεί” από τις αντιπαραθέσεις μεταξύ των υπηρεσιών, φορέων και αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων, πρέπει να υπάρξουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Θεσμική και νομική ρύθμιση των ιδιοκτησιών στα περιαστικά δάση. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, αφού σε τέτοια δάση σημειώνονται οι μεγαλύτερες πιέσεις για οικιστική επέκταση.
2. Ρύθμιση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπηρεσιών, ώστε να αποφευχθούν οι συγχίσεις και οι διαμάχες που παρατηρούνται συχνά. Θέσπιση προγραμματικών συμβάσεων, διαχειριστικών φορέων ή ειδικών υπηρεσιών.
3. Η ύπαρξη ειδικών επιστημονικών μελετών, σχεδίων και ΜΠΕ για κάθε ενέργεια και δραστηριότητα που πρόκειται να εκτελεστεί.
4. Η αποφυγή μεγαλεπίβολων αναπτυξιακών έργων στα δάση, που δυστυχώς εννοούν πολλοί ως “ανάδειξη”.
5. Η διατήρηση της φυσικής δομής των δασών, ώστε να εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα τους. Τα “Δάση - Πάρκα “ θα πρέπει να περιέχουν όσο το δυνατόν τοπικά είδη και ποικιλίες. Η επιλογή των ειδών να γίνεται με οικολογικά και όχι αισθητικά κριτήρια.
6. Η ύπαρξη επιστημονικών προγραμμάτων παρακολούθησης και καταγραφής των εξελίξεων στα περιαστικά δάση.
7. Η ενίσχυση των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ενημέρωσης.
8. Ο συνυπολογισμός των αναγκών του αστικού πληθυσμού στη διαμόρφωση της στρατηγικής για τα περιαστικά δάση.
9. Η συμμετοχή μη κρατικών περιβαλλοντικών οργανισμών θα ενισχύσει την ενημέρωση και συμμετοχή του κόσμου, καθώς επίσης και τον έλεγχο των δραστηριοτήτων του προγράμματος.

Καλή επιτυχία στο πρόγραμμα και εύχομαι να ληφθούν αυτά υπ’ όψη. Ευχαριστώ πολύ.

Καθηγητής Ευάγγελος Βελιτζέλος (Πρόεδρος)

Ευχαριστούμε. Η επόμενη παρέμβαση θα γίνει από τον κ. Μανώλη Γλέζο, ο οποίος προηγείται.

Μανώλης Γλέζος (πρών Βουλευτής)

Αγαπητοί σύνεδροι. Ευχαριστώ κατ' αρχήν για την πρόσκληση από την Γενική Γραμματεία Δασών και Φ.Π και θα ήθελα να επεκτείνω την άποψη του φίλου του Γενικού Γραμματέα, του Ηλία Μπεριάτου, ο οποίος είπε προηγείται του δει δη χρημάτων, του δει δη προγραμμάτων.

Εγώ θα έλεγα προηγούνται και άλλα. Το δει δη ιδεολογίας, δηλαδή της αντίληψης και της νοοτροπίας που έχουμε σε σχέση με τα δάση, σε σχέση με το φυτό. Από την αρχή που ο άνθρωπος ανθρωποποιήθηκε και πέρασε από την παλαιολιθική στη νεολιθική εποχή, άρχισε να καταστρέφει τα δάση, να τα καταστρέφει για να δημιουργήσει καλλιεργήσιμους χώρους για την ανάπτυξη των δημητριακών. Η επέμβαση αυτή ήταν μια επέμβαση μπορούμε να πούμε σχεδιασμένη για τον σκοπό αλλά αυθόρμητη και ανοργάνωτη σε σχέση με τη φύση.

Από τότε, ως τώρα απέκτησε συνείδηση ο άνθρωπος του τι κάνει όταν κόβει ένα δένδρο, κόβει δένδρα, καταστρέφει τα δάση για να καλλιεργεί εδάφη και επίσης για να κτίζει. Και εδώ μπαίνουμε στο ειδικό κεφάλαιο των περιαστικών δασών. Ως που μπορεί να καταστρέφει τα δάση για να κτίζει τα σπίτια του. Δηλαδή ποιά είναι τα όρια που πρέπει να έχει ένας οικολογικός, πολεοδομικός οργανισμός. Ο Πλάτωνας είχε ορίσει τα όρια της πόλης με μία άλλη αντίληψη, με την αντίληψη της πολιτείας. Τα όρια πρέπει να είναι όσο ακούγεται η φωνή του αγορητή, ώστε να συμμετέχει ο πολίτης στη αγορά, δηλαδή στη λήψη των αποφάσεων. Ήταν όρια πολιτικά. Υπάρχει μία άλλη αντίληψη, η κοινωνιολογική, που λέει πως τα όρια της πόλης πρέπει να είναι τα όρια της καλημέρας. Όταν ακούς μέσα σ' ένα οικιστικό οργανισμό, μέσα σ' ένα πολεοδομικό οργανισμό, οι άνθρωποι να λένε ο ένας στον άλλο καλημέρα σημαίνει ότι γνωρίζονται, άρα δεν υπάρχει κίνδυνος καταστροφής του κοινωνικού ιστού, απαραίτητου για την ύπαρξη της κοινωνίας.

Και τώρα πέρα από αυτές τις δύο παραμέτρους έχουμε και την παράμετρο την βιολογική μπορούμε να πούμε του ανθρώπου, της έμβιας γης, γιατί όταν λέμε ο βιοπλανήτης γη, στην ουσία είναι ο ανθρωποπλανήτης γη. Γιατί ο άνθρωπος κυριαρχεί πια μ' αυτό τον τρόπο.

Λοιπόν, το ερώτημα είναι: έχει μελετηθεί ποτέ; ποια είναι τα όρια αυτά; Δεν έχει μελετηθεί. Γι αυτό λέω το θέμα είναι δει δη

δεολογία. Γιατί αν έχουμε γνώση, συνείδηση του ρόλου του δάσους, και των σχέσεων του ανθρώπου και του δάσους θα μπορούσαμε να πούμε πια είναι τα όρια. Εδώ δεν υπάρχει όριο. Τα όρια είναι ανεξέλεγκτα. Και δεν υπάρχει όριο, είναι ανεξέλεγκτο το όριο και εδώ πρέπει να γίνει η επέμβαση των συνειδητών ανθρώπων που σκέφτονται αυτά τα θέματα, των σχέσεων του ανθρώπου με την φύση, αλλά και από κει και πέρα να δούμε και την μορφή των ορίων. Η μορφή των ορίων θα είναι κυκλική, ή δαντελοειδής όπως μερικοί πολύ εύστοχα λένε. Αν είναι κυκλοτερές το όριο, τότε το κέντρο του πολεοδομικού, οικιστικού οργανισμού δεν μπορεί να δεχθεί και να έχει κάποια επίδραση από το δάσος.

Είναι φανερό. Για όποιους μελετάνε τα θέματα. Τα χελιδόνια πηγαίνουν γύρω στις περιοχές, στις συνοικίες και χτίζουν τις φωλιές τους. Στο κέντρο ποτέ. Εάν είναι δακτυλιοειδής, είναι δηλαδή εσοχή, εξοχή, δάσος, πολεοδομικός οικισμός, τότε μπορεί το χελιδόνι να μπει μέσα. Και το λέω το χελιδόνι, γιατί αν έχετε μελετήσει ειδικά την Αθήνα, στην Κυψέλη πάνε χελιδόνια, γιατί υπάρχουν τα Τουρκοβούνια κοντά και είναι το Πεδίο του Άρεως. Σε άλλους οικισμούς δεν πάνε εύκολα τα χελιδόνια. Όχι πως δεν έχουμε μύγες για να φάνε. Μύγες έχουμε πολλές. Ιδίως στα σουβλατζίδικα εδώ στο κέντρο της Αθήνας, έχουμε μπόλικη μύγα.

Το λέω για να δούμε την αντίληψη αυτή. Και υπάρχει και η άλλη πλευρά που θέλω να θέσω για να μην προχωράω πάρα πέρα. Υπάρχει και η αισθητική πλευρά. Μα έχει αξία η αισθητική πλευρά ; Έχει γιατί συνδεέται με τις σχέσεις του ανθρώπου με τη φύση.

Σ' ένα παιδαγωγικό συνέδριο στη Νέα Υόρκη ρωτήσανε ένα παιδί τι είναι δύση. Και το παιδί απάντησε ένα ωραίο καρτ-ποσταλ. Λοιπόν πριν αρχίσουνε και οι Αθηναίοι να λένε ωραία η θάλασσα και ένα ωραίο καρτ-ποσταλ, να λέμε τι είναι δάσος, ένα ωραίο καρτ-ποστάλ, πρέπει να μελετήσουμε ξεκινώντας, με αφετηρία τις σχέσεις του ανθρώπου με τη φύση. Που όσο βλέπει ο άνθρωπος, θεωρεί ότι δαμάζει τη φύση, την θεωρεί ότι είναι αντικείμενο της δικής του εκμετάλλευσης δεν πρόκειται φυσικά να γίνει τίποτα, αν δεν κατανοήσουμε ότι ο άνθρωπος είναι ένα κομμάτι από τη φύση, ένα μέρος της φύσης, άρα δεν μπορεί ούτε να ανταγωνίζεται τη φύση, ούτε να την πολεμάει,

ούτε να την δαμάζει. Ούτε να την εκμεταλλεύεται.

Και συνήθως το βασικό στοιχείο είναι η εκμετάλλευση. Θέλετε μία απόδειξη. Λέμε αυτή η γίδα μας δίνει τόσα κιλά γάλα. Μας δίνει. Ήρθε και μας πρόσφερε με τα μαστάρια της και μας λέει, αμάν σας δίνω γάλα. Μας δίνει αυτή η όρνιθα τόσα αυγά. Ήρθε να μας πεί καμμία όρνιθα σας δίνω τόσα αυγά. Εμείς έχουμε εξαναγκάσει τη γίδα, την αγελάδα, την όρνιθα να μας δίνει περισσότερο γάλα, περισσότερο κρέας. Εμείς το έχουμε εξαναγκάσει. Δεν έρχεται μοναχό του το ζώο.

Και το ερώτημα είναι: βεβαίως θα φάμε κρέας, θα φάμε αυγά, θα πιούμε γάλα, μέχρι που όμως; Τα όριά μας. Ποτέ δεν σκεφθήκαμε συνειδητά να ορίσουμε αυτές τις σχέσεις που θα προσδιόριζαν και τα όρια. Χρειάζεται λοιπόν, αγαπητέ μου Ηλία και όλοι σας, πρώτα η ιδεολογία μας, η συνείδηση δηλαδή του τι κάνουμε απέναντι στη φύση, το δει δη ιδεολογίας, και δει δη έργων, γιατί έργα δεν γίνονται, και μετά και το δει δη χρημάτων. Με την ελπίδα ότι δεν σας κούρασα, σας ευχαριστώ πολύ.

Νικόλαος Ευσταθιάδης (Συνπρόεδρος)

Η επόμενη τοποθέτηση παρακαλώ.

Κωνσταντίνος Γαβριήλ (Δημοτικός Σύμβουλος Δήμου Αχαρνών)

Γειά σας. Λέγομαι Γαβριήλ Κωνσταντίνος. Είμαι δημοτικός σύμβουλος του Δήμου Αχαρνών. Αφουγκραζόμαστε καθημερινά την Πάρνηθα.

Σας χαιρετώ όλους, κ. Γενικέ. Είπε κάποιος προηγούμενος ομιλητής ότι τα καλύτερα οικόπεδα είναι τα περιαστικά δάση. Κι ήταν το σωστότερο που είπε. Δεν μας είπε όμως ο κύριος, ποιός ευθύνεται γι' αυτά. Και τι γίνεται μ' αυτά. Κι αν θα εξακολουθήσουν τα πράγματα αυτά. Κι αν υπάρχει κάποιο φρένο κάποια στιγμή. Ποιός φταίει. Φταίει αυτός που πάει και το καταλαμβάνει. Όχι. Τίνος την ανοχή. Το ίδιο το κράτος εκποίησε πριν από λίγα χρόνια τον Διόνυσο. Κανένας δεν μίλησε. Μίλησε κανένας ; Ακούσατε τίποτα ; Δεν μίλησε κανένας. Μέχρι άτομα, πρωτοκλασάτα ονόματα που είναι στον πολιτικό χώρο, έχουν κάνει σήμερα βίλες εκεί πέρα.

Λοιπόν άρα υπάρχει ιδιοκτησιακό, είτε το θέλουμε, είτε δεν το θέλουμε. Οι μελέτες και οι νόμοι είναι πάρα πολλοί. Φτά-

νουνε. Είναι καλύτερα να σκοτώνεις ένα άνθρωπο, παρά να κόψεις ένα πεύκο. Αν θέλεις να εφαρμόσεις τον νόμο. Εφαρμόζοντας τον νόμο, ως έχει σήμερα είναι καλύτερα να σκοτώσεις ένα άνθρωπο. Συμφέρει να τον σκοτώσεις. Θα σου πάει πιο φθηνά. Θα το πω πιο απλά.

Η νομοθεσία δεν χρειάζεται περαιτέρω βελτίωση. Μπορώ να πω απλά να γίνει πιο ρεαλιστική. Να ξέρουν τι κρατάνε στα χέρια τους αυτοί που χρησιμοποιούν τους νόμους και πως τους εφαρμόζουν. Ως εκ τούτου το ιδιοκτησιακό, είναι ορατό και θα πρέπει πριν από κάθε μελέτη να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη. Λύνεται συνταγματικά που είναι και η καλύτερη λύση γιατί πάντα θα υπάρχουν οι παρεμβάσεις ή καλόπιστες ή κακόπιστες, όπως οι περισσότεροι εδώ είναι δασολογοί και τα ξέρουν καλύτερα από εμένα τα πράγματα.

Ξέρουμε ότι όταν καεί ένα δάσος, 30 χρόνια δεν μπαίνει τίποτα μέσα. Έχει συμβεί αυτό στην Πεντέλη; Μα πως ξεφυτρώνουν βίλες; Ποιος τις ανέχεται; Τι γίνεται;

Ο εκπρόσωπος του ΕΟΤ κ. Χατζηδάκης μίλησε για τουρισμό. Ορεινό τουρισμό έχουμε στην Ελλάδα, αν εξαιρέσουμε 2 μήνες όλο το χρόνο; Και ο τουρισμός αυτός είναι ο πλέον ακριβός. Είναι για τα λαϊκά στρώματα; Μπορεί να πάει στον Παρνασσό; Μπορώ να πάω εγώ στον Παρνασσό; Να κάτσω 5 μέρες; Μου προσφέρει κάτι; Μπορώ να πάω στην Πάρνηθα; Ο ΕΟΤ βλέπει μόνο τον Παρνασσό; Την Πάρνηθα δεν την βλέπει που στο ΞΕΝΙΑΣ έχουν πλακώσει κουκουβάγιες και γκρεμίζει μέρα με τη μερα. Γιατί δεν βάζει χαμηλές τιμές στον ΜΟΝ ΠΑΡΝΕΣ να πηγαίνουν τα Σαββατοκύριακα;

Μίλησε για weekend. Δοκιμάστηκε κι αυτό. Και τους είπαμε τότε: Μην το κάνετε αυτό γιατί θα δημιουργήσετε πρόβλημα. Σοβαρό πρόβλημα. Θα κάψετε το δάσος. Και έγινε. Οι παλιότεροι εδώ θα το θυμούνται. Γίνανε εστίες αναψυχής στην Πεντέλη, στην Πάρνηθα, στο Αιγάλεω και αρχίσανε τα Μ.Μ.Ε. να λένε πηγαίνετε στο βουνό. Κι άρπαζε μία τσάντα κρέας ο άλλος κι έβαζε μία φωτιά και 500 φωτιές γύρω-γύρω στο δάσος. Για ποιο τουρισμό μιλάμε. Να είμαστε συναισθηματικοί και να λέμε. Ωραία είναι. Να κάνουμε παραλληλισμό χωρών, πόλεων. Ωραία όλα αυτά, αλλά είναι απραγματοποίητα.

Το δάσος πρέπει να επεκταθεί, οι δρυμοί να επεκταθούν πολύ σωστά, αλλά όχι ότι κάναμε μία μελέτη και ότι αμέσως λύσαμε το πρόβλημα. Και ο δασικός μπορεί να γίνει ο κακός. Θα

πρέπει να είναι στο δάσος. Και να μην είναι συνεχώς στα δικαστήρια κάνοντας πρωτόκολλα. Οι μισοί είναι στα δικαστήρια και οι άλλοι μισοί είναι στα γραφεία. Απορώ ποιος είναι στο βουνό. Εγώ δεν έχω δει κανέναν.

Συγχωρέστε με. Ευχαριστώ πολύ.

Καθηγητής Ευάγγελος Βελιτζέλος (Πρόεδρος)

Μια τελευταία τοποθέτηση λόγω του περιορισμένου χρόνου.

κ. Δεληγιάννης (Γεωπόνος)

Λέγομαι Δεληγιάννης. Είμαι γεωπόνος. Είμαι από τον Δήμο Λάρισας. Διαχειρίζομαι το αστικό πράσινο. Σε μία δύσκολη μορφολογικά και κλιματολογικά πόλη. Θέλω να ρωτήσω: γιατί απορρέουν από τον πρώτο ομιλητή, τον κύριο Μπεριάτο και την κυρία Μουτζαλιά, που συναντιέται ο καινούριος γενικός πολεοδομικός κανονισμός, για τη ΣΔΟΕ με το πρόγραμμα για τις 100 πόλεις. Και ποιά θα είναι η προσπάθεια να συγχρονισθούν οι δράσεις των δύο υπουργείων, συγκεκριμένα. Έτσι που όταν θα επανέλθουμε για να δούμε τι κάναμε, να ξέρουμε πως λειτουργήσαμε μέσα από την παράλληλη δράση αυτών των δύο προγραμμάτων.

Δεύτερον που θέλω να ρωτήσω. Είναι πως, μέσα στα ωραία που ακούσαμε εδώ από τον πρώτο εισηγητή παρεμβάλλεται η λειτουργία των περιφερειακών και των νομαρχιακών δασικών υπηρεσιών. Το λέω αυτό γιατί στη Λάρισα, πριν από μία 5ετία προσπαθήσαμε να αναδείξουμε τη σημασία αυτής της περιαστικής ζώνης πρασίνου, με την αξιοποίηση 3.000 στρεμμάτων, όχι μόνο δημοτικών, αλλά και στρατιωτικών εκτάσεων και του Πηνειού ποταμού και δυστυχώς ο ρόλος των δασικών υπηρεσιών, μπορώ να πω, ότι δεν ήταν καθόλου σημαντικός και ενεργός.

Κι ένα τρίτο που πρέπει να θέσω υπόψη σας, γιατί στη Λάρισα πρόσφατα εγκαινιάσαμε και την καινούρια χωματερή. Είναι το θέμα των μπάζων που έχει μεγάλη σχέση με την αστική ανάπτυξη. Παρόλο που στη χωματερή και ίσως το προβλέπουν μερικές νομοθεσίες, θά έπρεπε να αποτίθενται και τα μπάζα, δυστυχώς η πραγματικότητα δείχνει ότι όλοι αυτοί οι εργολάβοι

εναποθέτουν τα μπάζα στην περιαστική ζώνη. Και τι σημαίνει αυτό. Σημαίνει ότι όταν θα κληθούμε να αναπτύξουμε με βάση αυτή την περιαστική ζώνη για να σώσουμε τους κατοίκους, θα βρεθούμε στο τρομακτικής εμβέλειας πρόβλημα, να έχουμε ένα έδαφος το οποίο θα είναι κυριολεκτικά κατειλημμένο από μπάζα. Καταλαβαίνετε τι είδους φυτεύσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν σ'αυτήν την περιαστική ζώνη πρασίνου.

Ευχαριστώ.

Απόστολος Μπλίκας (Δασολόγος)

Ονομάζομαι Μπλίκας Απόστολος. Είμαι δασολόγος. Ιδιώτης.

Θα αρχίσω από σας κ. Γενικέ Γραμματέα πρώτα. Μ' άρεσε το πρόγραμμά σας πάρα πολύ. Ωραίο. Ήταν επιβεβλημένο για την παρούσα κατάσταση. Αλλά αυτά τα οποία προγραμματίσατε να κάνετε εσείς, από δώ και στο εξής, οι παλιοί οι δασολόγοι τα έκαναν χωρίς τις παρεμβάσεις των Γενικών Γραμματέων. Γιατί όμως τα έκαναν οι παλιοί δασολογοί κ. Γενικέ; Δεν ξερω τις λεπτομέρειες του προγράμματος, αν συμπεριλάβατε, αν μελετήσατε το λόγο ότι παλιά δεν χρειάζονταν παρεμβάσεις Γενικών Γραμματέων ή Κυβερνήσεων για να συντάξουν οι δασολόγοι των Δασαρχείων τις διαχειριστικές μελέτες. Το κάνανε από μόνοι τους. Γιατί; Γιατί είχανε ένα κίνητρο σοβαρό κ.Γενικέ Γραμματέα. Οι αμοιβές ενός δασολογού ήταν τριπλάσιες του αποφοίτου Γυμνασίου. Σήμερα μπορώ να πω πως είνα ίσες ή και κατώτερες. Διότι για να φορέσει ο δασολογος τα άρβυλα, χρειάζεται αμοιβή κ. Γενικέ. Για να μην ξεγελιόμαστε. Αυτό το πρόγραμμά σας θα υλοποιηθεί εάν λάβετε αυτόν τον παράγοντα σοβαρά. Παραλλήλως, δε να αυξήσετε και το προσωπικό, γιατί οι υπάρχουσες σήμερα μονάδες δεν είναι σωστά επανδρωμένες.

Θα προχωρήσω εν συνεχεία στο περιαστικό δάσος των Αθηνών. Μελετήσατε κ. Γενικέ ποιοί ασχολούνται σήμερα με το περιαστικό άλσος των Αθηνών. Ανατολικός Σύνδεσμος Αττικής, Δυτικός Σύνδεσμος Αττικής, Οργανισμός Αθήνας, ΕΥΔΑΠ, ΥΠΕΧΩΔΕ, κ.λπ. Εάν θέλουμε να κάνουμε το περιαστικό δάσος των Αθηνών, ένας είναι ο φορέας. Η Δασική Υπηρεσία. Με μοναδικό επιστήμονα, τον δασολόγο.

Και λίγα λόγια για την πολεοδόμηση των εκτάσεων. Είπε ο κ. Γλέζος που φθάνουν τα όρια της αστικής πειροχής. Προσδιόρισαν οι αρχιτέκτονες την πολεοδόμηση των εκτάσεων. Εγώ θα αρχίσω ανάποδα. Τα όρια της αστικής περιοχής φθάνουν εκεί που τελειώνουν τα όρια της ευθύνης του δάσους. Γιατί σήμερα εκείνο που έχει σημασία είναι να προστατεύσουμε το δάσος, για να προστατεύσει αυτό την οικιστική περιοχή. Εάν θέλουμε να κάνουμε ένα πολεοδομικό σχέδιο και είστε πολεοδόμος, όπως ξέρω κ. Γενικέ, πρώτα θα ρωτάμε τη Δασική Υπηρεσία αυτή την έκταση μπορούμε να την πολεοδομήσουμε, κι αν μας απαντήσει η Δασική Υπηρεσία ότι μπορούμε να την πολεοδομήσουμε, να την πολεοδομήσουμε. Αλλιώς να την εγκαταλείψουμε στη φυσική της κατάσταση, το δάσος.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Νεόκλητος Γεωργιάδης (Πρόεδρος Ενωσης Δασολόγων Ελλάδας)

Είμαι ο πρόεδρος των δασολόγων. Γεωργιάδης. Επίτηδες άφησα να μιλήσω τελευταίος. Ν'ακούσω και τι θα πούν οι παρευρισκόμενοι. Θα αναφερθώ σε θεσμικά θέματα που μπορούν να βοηθήσουν την ανάπτυξη της Δασοπονίας και σε άλλα θέματα που έχουν να κάνουν με τις σχέσεις του δάσους, της δασοπονίας με την τοπική αυτοδιοίκηση, για να είμαι και πιο επίκαιρος στο θέμα που συζητάμε, τα περιστασιακά δάση.

Μέχρι σήμερα οι επενδύσεις που διατίθενται στην ελληνική δασοπονία, σε εθνικό επίπεδο, δεν ξεπερνούν το κόστος που αντιστοιχεί για να κάνουμε μία διεύρυνση μίας εθνικής οδού 10 χλμ. Όπως καταλαβαίνετε με αυτά τα χρήματα, δεν μπορούμε να κάνουμε αναδασώσεις, προστασία εδαφών μετά την πυρκαγιά, διευθέτηση χειμάρρων, την διαχείριση των δασών, την αναβάθμιση των υποβαθμισμένων. Δεν μπορούμε να κάνουμε απολύτως τίποτα. Ακούσαμε από τον Υπουργό ότι κάτι πάει να γίνει μ'ένα αυτόνομο ταμείο. Φοβούμαι όμως πάρα πολύ ότι τελικά θα μείνει σ'ένα τέτοιο ποσοστό σε σχέση με τον τακτικό προϋπολογισμό που δεν θα καλύπτει τις σημερινές ανάγκες για την ανάπτυξη της δασοπονίας. Οψομέθα. Οπου νάναι θα φανεί γιατί άκουσα για κάτι ποσά 0,6, 0,3 και 0,4%.

Δεύτερο θεσμικό πλαίσιο, με το οποίο συμφωνούμε και

δουλεύετε εδώ και 4 χρόνια. Ο προσδιορισμός του δασικού χώρου. Ένα αίτημα το οποίο υπάρχει από τότε που γίναμε ελληνικό κράτος. Δεν γνωρίζει κανένας που αρχίζει και που τελειώνει ο δασικός χώρος. Εύλογα βγαίνει το ερώτημα που θα αναπτύξω. Τέσσερα χρόνια έχει επεξεργαστεί ένα σχέδιο νόμου. Η δασική υπηρεσία, η διοίκηση με την συνεργασία κι άλλων φορέων, συμπεριλαμβανομένου και του συνδικαλιστικού οργάνου, υποσχέθηκε ο Υπουργός ότι θα γίνει κι αυτό νόμος του Κράτους. Συμφωνούμε. Τόσο με το αυτόνομο Ταμείο, όσο και με την σύνταξη των δασικών χαρτών και του προσδιορισμού του δασικού χώρου. Ετσι κατά τρόπο τελεσίδικο και οριστικό θα σταματήσουν οι αμφισβητήσεις για να απαντήσω και λίγο στον προλαλήσαντα, ότι σήμερα με το ισχύον καθεστώς, υπάρχει μία φάμπρικα αποχαρακτηρισμών από επιτροπές, από δικαστήρια, από επιτροπές και πάει λέγοντας. Αυτό θέλουμε να σταματήσουμε με την σύνταξη των δασικών χαρτών και τον τελεσίδικο τρόπο προσδιορισμού του δασικού χώρου. Εύχομαι η υπόσχεση του Υπουργού να μην μείνει στα χαρτιά όπως μένει εδώ και 4 χρόνια.

Όταν μίλησε ο Υπουργός, άφησε να εννοηθεί κι ένα άλλο νομοσχέδιο. Υποψιάζομαι ενδεχομένως να είναι ένα νομοσχέδιο περί βοσκοτόπων. Το περίφημο νομοσχέδιο το οποίο κρίθηκε αντισυνταγματικό, όταν πριν από μερικά χρόνια πέρασε από τη Βουλή. Αποψη της ένωσής μας είναι ότι ένα τέτοιο νομοσχέδιο βλάπτει σε μεγάλο βαθμό την αντιδιαβρωτική, αντιχειμαρρική θωράκιση της χώρας, διότι απευθύνεται και αναφέρεται σε συλλήβδην αποχαρακτηρισμό 30 με 35 εκατομ. στρεμμάτων και πιο συγκεκριμένα της φυτοδιάπλασης των αειφύλλων, πλατυφύλλων, που όσοι συνάδελφοι βρίσκονται εδώ σήμερα - κι ο κ. Γλέζος θα με καταλαβαίνει καλύτερα απ' όλους - μιλάω για το πουρνάρι και τα αείφυλλα σχίνα, πρίνα κ.λπ., τα οποία είναι η τελευταία άμυνα της χώρας σε ότι αφορά τη διάβρωση.

Για να πάμε και σε άλλα θέματα, να αναφερθώ και στο τελευταίο που ήδη έχει κατατεθεί στη Βουλή, στη μεταφορά του έργου της δασοπυρόσβεσης. Δεν έχουμε τίποτα απολύτως να λύσουμε, να αντιδικήσουμε με την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Η άποψη των Ελλήνων Δασολόγων είναι ότι το εγχείρημα της Κυβέρνησης σε ότι αφορά τη μεταφορά του έργου της δασοπυρόσβεσης είναι ένα εγχείρημα αντιεπιστημονικό, ανεδαφικό και

εν πολλοίς επικίνδυνο. Δεν ευχόμαστε βέβαια κάτι τέτοιο. Η Κυβέρνηση πήρε τις πολιτικές της αποφάσεις, έκανε τις πολιτικές της επιλογές. Ευχόμαστε να μην θρηνήσουμε τα δάση μας.

Κι έρχομαι σε ένα άλλο θέμα που έχει να κάνει με τις σχέσεις μας για την τοπική αυτοδιοίκηση, με τους ανθρώπους που θέλουν ν'απολαύσουν το δάσος και πάντα εμείς δυστυχώς ερχόμαστε σε μία κόντρα, διότι δυστυχώς, ας μας επιτραπεί, έχουμε σπουδάσει και γνωρίζουμε καλύτερα από τον καθένα τη προσφορά του δασικού πλούτου σε μία χώρα. Θα αναφέρω 2-3 παραδείγματα. Είναι απαράδεκτο, εντελώς απαράδεκτο, σήμερα η χώρα μας να έχει γίνει ένας τόπος σκουπιδιών, γιατί δεν μπορούμε σε εθνικό επίπεδο να επιλύσουμε επιτέλους την διαχείριση των σκουπιδιών. Οι επίσημοι σκουπιδότοποι του κράτους είναι οι όμορφες ρεματιές της χώρας μας. Και δεν αναφέρομαι μόνο στα Ανω Λιόσια, αναφέρομαι στον Ασπροπόταμο, στο Κουκουφλί. Είναι απαράδεκτο. Το θέμα της διαχείρισης των σκουπιδιών θα πρέπει να λυθεί κατά τρόπο οριστικό διότι πέρα από την κακοποίηση, τη ρύπανση κ.λπ. όλοι γνωρίζουν ότι προκαλούν πυρκαγιές στα δάση, έχουν κατακάψει τα δάση, κι ας μην το εντοπίζουμε στα οικόπεδα γιατί εκεί έχει καεί απο τα σκουπίδια. Το λέω ξεκάθαρα. Μία δεύτερη μεγάλη καταστροφή είναι η ανεξέλεγκτη εκτεταμένη κι ελεύθερη κτηνοτροφία κι ιδιαίτερα της γίδας, η οποία έχει τη δυνατότητα να φάει δεκαπλάσια ποσότητα κορμοβλαστήματα από το βάρος της, κι είμαστε η μόνη χώρα που διατηρούμε αυτό τον τρόπο της κτηνοτροφίας. Η Ελλάδα, η Τουρκία και το Μαρόκο και η Αλβανία ενδεχομένως. Τα πήραμε εμείς απο τους Αλβανούς το '49 αν δεν κάνω λάθος. Είναι αστείο πράγμα σήμερα. Τι κάνουμε σαν Έλληνες. Πετάμε τα σκουπίδια στις κορυφές των βουνών, οι βροχές τα παρασέρνουν, μπαζώνουν όλα τα έργα υποδομής που έχουν γίνει σε μία πολη για τα αντιπλημμυρικά έργα και ακούστε: το 95% των πιστώσεων που διατίθενται για αντιπλημμυρικά είναι για έργα που γίνονται και μόνο 5% φεύγουν στην εστία του κακού.

Πολύ ορθά ο τελευταίος συνάδελφος γεωτεχνικός, αναφέρθηκε στα μπάζα. Θα γίνουμε μία χώρα σκουπιδιών και μπαζών. Το "καμαρώνουμε" κάθε μέρα, κι εδώ αναφέρομαι στην πολεοδομία, στους πολεοδόμους. Επιτέλους σε μία πόλη μέσα

πρέπει να σταματήσει η κατασκευή των έργων που δημιουργεί μπάζα.

Γιατί κάθε λίγο και λιγάκι η πόλη βελτιώνεται, οι συνθήκες κ.λπ. Διάφορα έργα προκαλούν μπάζα. Πολλές πόλεις κι απευθύνομαι στους πολεοδόμους, το έχουνε λύσει. Όταν θέλουν να τραβήξουν μία γραμμή για να περάσουν κάποια καλώδια, να κάνουν κάτι στις αποχετεύσεις, δεν δημιουργούν μπάζα. Τώρα θα μου πείτε, τα μπάζα δημιουργούν και κόστη, αλλά έχουν και κέρδη.

Ας το δούμε αυτό.

Μ'αυτά τα λίγα, σας ευχαριστώ που με ακούσατε, η συνέχεια στο έργο σας.

Καθηγητής Ευάγγελος Βελιτζέλος (Πρόεδρος)

Ευχαριστούμε τον πρόεδρο των δασολόγων για την παρέμβασή του. Ο χρόνος ο οποίος απομένει δεν επιτρέπει παρά μόνο δύο παρεμβάσεις πολύ σύντομες. Του ενός λεπτού αν είναι δυνατόν.

Παρακαλώ.

Εκπρόσωπος του ΓΕΩΤΕΕ

Κατ'αρχήν εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου, να ευχαριστήσουμε για την πρόσκληση.

Ένα είναι αυτό. Δεύτερο, μιας και το έχει η αυριανή μέρα έχουμε βγάλει κι εμείς σαν διοικητικό συμβούλιο μία ανακοίνωση, όμως με αφορμή τη σημερινή συζήτηση. Θέλω να πω δύο πράγματα. Το πρώτο ζήτημα. Πιστεύω ότι είναι καλό να υπάρχουν κάποια προγράμματα, είναι καλό να φαίνεται ότι υπάρχει ένας σχεδιασμός, όμως αυτός ο σχεδιασμός κι αυτά τα προγράμματα πρέπει να πάνε σε μία πραγματικότητα. Και τι θέλω να πω. Όταν υπάρχει το ιδιοκτησιακό πρόβλημα το οποίο δεν είναι λυμένο, όταν δεν έχει υλοποιηθεί το δασικό κτηματολόγιο, όταν οι δαπάνες είναι δεδομένες. Ακόμα κι ο κ.Γενικός είπε πριν ότι θα ψάξουμε να βρούμε πως θα καλύψουμε το προβλεπόμενο πόσο σε κάποια από αυτά, όταν την ίδια στιγμή βλέπουμε να συρρικνώνεται όλη η δραστηριότητα του Υπουργείου Γεω-

ργίας, και η αναπτυξιακή και της προστασίας. Όταν με αφορμή την αυριανή επέτειο, χθες ο Υπουργός Γεωργίας κατέθεσε το σχέδιο νόμου για την μεταφορά των δασικών πυρκαγιών στην πυροσβεστική υπηρεσία, πιστεύω ότι αυτά τα πράγματα δεν συνάδουν τουλάχιστον. Κι όχι μόνο αυτό. Πιστεύω ότι κάποια από αυτά που λέγονται είναι σαν να βρισκόμαστε σε διαφορετικό πλανήτη και να μας διαψεύδει η ίδια η πραγματικότητα.

Νομίζω για να συνδέσω και λίγο αυτό το ζήτημα με τα περιαστικά δάση της Αττικής, θα ήθελα να θυμίσω και δεν θέλω με καμμία περίπτωση να πω ότι υπάρχει περίπτωση να συνεχιστεί αυτό που θα πω, όμως θα ήθελα να το θυμίσω. Πριν κάμποσα χρόνια, ο σχεδιασμός της ανάπτυξης των ορεινών όγκων είχε δοθεί σε κάποιο όνομα. Λαμπράκης λεγόταν. Βεβαίως είναι θετικές λοιπόν όποιες πρωτοβουλίες η Πολιτεία παίρνει σήμερα, αναλαμβάνοντας και τις ευθύνες της, όμως πιστεύω πως πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και εγώ τουλάχιστον επιφυλάσσομαι για το περιεχόμενο. Ποιο είναι το περιαστικό, τι περιεχόμενο θά 'χει, ποιος είναι ο προσανατολισμός. Επιμένω ότι το πρόβλημα δεν είναι τόσο η αναψυχή, είναι και η αναψυχή. Αλλά ουσιαστικά, ειδικά για την Αττική, το βασικότερο πρόβλημα είναι να γίνει οικολογική ανόρθωση των δασών, για να συνεχίζουν να παίζουν το ρόλο τους ως δάση. Δεν είναι να τα γεμίσουμε δραστηριότητες, αθλητικές, τουριστικές ακόμη και βίλες, γιατί υπάρχουν πάρα πολλοί που λένε αφού υπάρχουν βίλες μέσα στα δάση θα έχουμε και προστασία. Δεν είναι λοιπόν το πρόβλημα των ορεινών όγκων της Αττικής. Το πρόβλημα των ορεινών όγκων είναι να ανορθωθούν οικολογικά για να παίζουν το ρόλο τους ως δασικά οικοσυστήματα. Γιατί παρά το ότι τα περιαστικά δάση, και όχι πάρκα, έχουν πολλούς και πολύπλευρους ρόλους, πιστεύω ότι το πιο σημαντικό υλικό για την Αττική είναι η προσφορά τους σε οξυγόνο και στο νερό.

Αυτά ήθελα να πώ. Ευχαριστώ πολύ.

Νικόλαος Ευσταθιάδης (Συνπρόεδρος)

Ο χρόνος επιτρέπει μόνο μία σύντομη παρέμβαση ακόμα και κατόπιν Θα κάνουμε διάλειμμα. Συγχρόνως στην αίθουσα θα λειτουργεί και το πολυθέαμα, όποιος θέλει μπορεί να παρακολουθήσει το πολυθέαμα, να πάρει καφέ ή και τα δύο μαζί. Και

στις 12.45 θα συνεχίσουμε τη συζήτηση της στρογγυλής τράπεζας.

Παρακαλώ.

Ερωτόκριτος Νεόφυτος (Δήμαρχος Ψυχικού)

Δίλεπτη η παρέμβαση. Ονομάζομαι Νεόφυτος και είμαι Δήμαρχος Ψυχικού. Ήθελα απλώς να πω ότι εκτός από αυτά που ακούστηκαν πρέπει να υπάρχουν τρεις προϋποθέσεις για να λειτουργήσουν όλα αυτά.

Η πρώτη προϋπόθεση είναι να υπάρχει θεσμικό πλαίσιο για να μπορείτε να λειτουργήσετε κι εσείς και εμείς.

Η δεύτερη προϋπόθεση είναι να υπάρχει πολιτική βούληση. Μ'αυτές τις δύο προϋποθέσεις θα ξεπεραστεί η τρίτη που είναι τα αντίθετα συμφέροντα.

Θέλω να καταθέσω το εξής. Την Τρίτη 9 του μηνός καταφέραμε να επανακηρύξουμε αναδασωτέα 206 στρέμματα στα Τουρκοβούνια. Ήταν μία πολύ δύσκολη απόφαση γιατί από το 1878 υπήρχαν κωνοφόρα δένδρα και κήκαν. Αντιλαμβάνεστε αυτά τα 206 στρέμματα με 200 εκατ. το στρέμμα, για τι συμφέροντα μιλάμε. Αυτή τη στιγμή βγήκε αυτή η απόφαση. Είναι βέβαιο ότι θα πάει στα δικαστήρια από τους καταπατητές. Υπάρχει σε εκκρεμότητα μία δίκη του δημοσίου εναντίον της Εταιρίας. Το ερώτημα είναι και είμαι πολύ περίεργος. Εάν ξαναβρεθούμε σε ένα χρόνο τι θα έχει γίνει. Είμαι σχεδόν βέβαιος ότι δεν θα έχει γίνει τίποτα. Παρόλο ότι υπάρχει μία μελέτη από το Δήμο, που θα μπορούσε να επαναφέρει το ανάγλυφο των λατομείων, διότι είναι σαν σεληνιακό τοπίο με τα μπάζα - που αυτή τη στιγμή τα τρέχουν στη Μαλακάσα - του μετρό ή του Σταυρού Ελευσίνας, και να αποφέρει και 800 εκατ. Είναι βέβαιο ότι δεν θα γίνει ούτε αυτό. Εάν ο Δήμος πάει αύριο να φυτεύσει μ'ένα πρόγραμμα, και μετά τη χρηματοδότησή του που θα πάρει από κάποιο Υπουργείο, είναι βέβαιο ότι ο εισαγγελέας θα το σταματήσει και είναι επίσης βέβαιο ότι όλοι αυτοί οι εισαγγελείς στα πρωτόδικα δικαστήρια, το μόνο που εξετάζουν είναι ποιός είχε τη νομή μέχρι χθες.

Αρα λοιπόν, γι' αυτό μίλησα για θεσμικό πλαίσιο, μήπως δίνουμε μάχες οι οποίες τελικώς δεν προχωράνε.

Ευχαριστώ πολύ.

Καθηγητής Ευάγγελος Βελιτζέλος (Πρόεδρος)

Ευχαριστούμε το Δήμαρχο Ψυχικού. Τώρα θα δώσω το λόγο στους εισηγητές για δύο λεπτά, αν θέλουν να δώσουν μία απάντηση στα όσα ακούστηκαν στις επί μέρους παρεμβάσεις. Πρώτα θα δώσω το λόγο στη κα Μουτζαλιά, αν θέλει να απαντήσει.

Οлга Μουτζαλιά (Δ/νση Πολεοδομικού Σχεδιασμού, ΥΠΕΧΩΔΕ)

Από τις επί μέρους παρεμβάσεις που έγιναν μου δημιουργήθηκε η αίσθηση ότι πλανάται γενικά στην ατμόσφαιρα η αντίληψη ότι το ΥΠΕΧΩΔΕ πολεοδομεί, δηλαδή εντάσσει στο σχέδιο εκτάσεις που μπορεί να είναι και δασικές. Αυτό είναι τελείως λάθος αντίληψη, δεδομένου ότι πρωταρχικός και απόλυτος φορέας που νομοδοτεί πριν από όλα είναι το Υπουργείο Γεωργίας.

Υπάρχουν κάποια σχέδια σε δασικές εκτάσεις αλλά θα πρέπει να σημειώσετε ότι μιλάμε για κάποιες ημερομηνίες, για ένα νόμο δασικό που είναι ο 998/79 και για ένα οικιστικό που είναι ο 1387/83. Για τα πριν δεν μπορούμε ν'απολογηθούμε. Για τα μετά όμως από αυτές τις ημερομηνίες διαβεβαιώνουμε ότι δεν υπάρχει καμμία πολεοδομική μελέτη, είτε έκτασης γενικά, κάποιας πόλης περιαστικής, είτε οικοδομικού συνεταιρισμού, είτε ιδιωτική πολεοδόμηση που να έχει γίνει σε δασική έκταση. Αυτό μάλιστα μας δημιουργεί πολλές φορές στο ΥΠΕΧΩΔΕ προβλήματα, δεδομένου ότι οι γνωμοδοτήσεις από το Υπουργείο Γεωργίας, όταν ζητούνται, κάπως καθυστερούν να δοθούν κι αυτό έχει σαν αποτέλεσμα όχι βέβαια να γίνονται διατάγματα χωρίς την γνωμοδότηση, αλλά να υπάρχει κάποια καθυστέρηση στο να λυθούν προβλήματα ιδιοκτησιακά και να εκδοθεί τελικά το Προεδρικό Διάταγμα.

Ηθελα λοιπόν γι' αυτό το λόγο να διαβεβαιώσω ότι καμμία μα καμμία δασική έκταση δεν έχει ενταχθεί σε σχέδιο πόλης τουλάχιστον μετά τον 1387/83 είτε αφορά επέκταση πόλης, είτε οικοδομικό συνεταιρισμό, είτε ιδιωτική πολεοδόμηση ακόμα.

Καθηγητής Ευάγγελος Βελιτζέλος (Πρόεδρος)

Ευχαριστούμε πάρα πολύ. Ο κ. Χατζηδάκης έχει το λόγο.

Αλέξης Χατζηδάκης

(Προϊστάμενος Τμήματος Α1 Μελετών, Ε.Ο.Τ.)

Θα αναφερθώ πάρα πολύ σύντομα σε κάτι που είπε ο δημοτικός σύμβουλος Αχαρνών κ.Γαβριήλ. Δεν έκανα εγώ κάποιου είδους συγκεκριμένη πρόταση και κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα στο οποίο χρειαζόταν να διατυπώσει αντίρρηση. Αναφέρθηκα προηγουμένως σε ένα πολύ γενικό πλαίσιο. Ως προς το αίτημά του, αν κατάλαβα, να είναι χαμηλές οι τιμές στο ξενοδοχείο το οποίο στεγάζει και το Καζίνο, θα το διαβιβάσω στη διοίκηση του Ε.Ο.Τ.

Ευχαριστώ.

Ηλίας Μπεριάτος (Γενικός Γραμματέας Δασών & Φ.Π.)

Ήθελα να μην καθυστερήσουμε γιατί είμαστε ακριβώς τώρα στο όριο του χρόνου και θα αφήσω και τον κ. Γαβριήλ, που μετέχει στο υπόλοιπο μέρος για την Αττική, και τον κ. Μπλίρα που κάτι επίσης είπε για την Αττική. Θα τα πούμε ούτως ή άλλως μετά.

Εχω να κάνω ένα σχόλιο πάνω σ' αυτό που είπε ο Μανώλης ο Γλέζος για την φιλοσοφία και την ιδεολογία. Πράγματι χρειαζόμαστε μία νέα φυσική φιλοσοφία και σ' αυτό θα συμφωνήσω. Όταν μιλούσα για το πρόγραμμα, και το "δει δη προγραμμάτων", οπωσδήποτε εννοούσα ότι πίσω από αυτή την ιστορία υπάρχει μία φιλοσοφία.

Επίσης να απαντήσω στον κ. Δεληγιάννη, από τη Λάρισα, ο οποίος κάτι είπε για τις Δασικές Υπηρεσίες αν δεν κάνω λάθος, δηλαδή για το ρόλο των Περιφερειακών Δασικών Υπηρεσιών. Νομίζω έκανε κάποια νύξη ότι δεν κάνουν καλά την δουλειά τους. Εγώ θέλω να πω κάτι που είναι πολύ σημαντικό. Υπάρχει μία αλλαγή όπως ξέρετε στη δομή του Κράτους. Οι δασικές υπηρεσίες παραμένουν στο Κράτος και μάλιστα στο αποκεντρωμένο Κράτος. Ενώ, οι γεωπονικές και οι άλλες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας είναι στην Αυτοδιοίκηση, στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Αρα υπάρχει μία πάρα πολύ σημαντική διαφορά. Και μπορεί να παίξουν ένα πολύ μεγάλο ρόλο οι δασικές υπηρεσίες υπαγόμενες πλέον στην Περιφερειακή διοίκηση, μαζί με τις νομαρχιακές προεκτάσεις τους που είναι οι Διευθύνσεις Δασών των νομών και τα Δασαρχεία που είναι σε επίπεδο ενδο-

νομαρχιακό.

Βέβαια οι υπηρεσίες αυτές παραμένουν στο Κράτος για ευνόητους λόγους (διαχειρίζονται δημόσια περιουσία) και το πρόβλημα είναι να δούμε πως συνεργάζονται με όλες τις άλλες υπηρεσίες είτε του Υπουργείου Γεωργίας, είτε του ΥΠΕΧΩΔΕ που έχουν δομή και σε περιφερειακό επίπεδο και σε νομαρχιακό. Επομένως, αν έκανε αρνητική κρίση δεν ευσταθεί. Διότι αντιθέτως τώρα μπορούν οι περιφερειακές δασικές υπηρεσίες να παίξουν σημαντικό ρόλο.

Βέβαια, εδώ υπάρχουν τα προβλήματα που έθεσαν άλλοι, για την στελέχωση και για θέματα που γνωρίζετε όλοι σας. Τώρα οι Περιφέρειες είναι αυτόνομες και οι προσλήψεις και οι μεταθέσεις καί οι αποσπάσεις μέσα στην Περιφέρεια θα γίνονται από τα περιφερειακά όργανα. Η περιφέρεια είναι ανεξάρτητη διοικητική μονάδα. Πρέπει να δούμε πως θα λειτουργήσει. Τώρα αρχίζει αυτή η ιστορία. Βρισκόμαστε σε μία μεταβατική περίοδο. Ορθώς ζητάνε πολλοί από το Κράτος να στελεχώσει τις Περιφέρειες κι όχι μόνο τις Δασικές Υπηρεσίες, αλλά όλες τις κρατικές υπηρεσίες, αν θέλουμε η Περιφέρεια να αποκτήσει κάποιο ρόλο.

Τώρα για τον κ. Γεωργιάδη. Θα συμφωνήσω βέβαια σε όλα. Σε ένα μόνο θα κάνω μία παρατήρηση. Για τους σκουπιδότοπους και τα μπάζα που είπε. Γιατί και εγώ όπου πηγαίνω, φίλε Πρόεδρε, φωτογραφίζω τα μπάζα στα δάση και κάνω διαγωνισμό άσχημης φωτογραφίας. Εδώ όμως θα πω κάτι και ειλικρινά θα βάλω το μαχαίρι στο κόκκαλο. Νομίζω ο προηγούμενος Γενικός Γραμματέας είχε φτιάξει μία εγκύκλιο που λέει αν δεν κάνω λάθος, να στέλνουν κάθε δύο ή τρεις μήνες όλα τα δασαρχεία μία αναφορά, κατ' ευθείαν στο γραφείο του Γενικού Γραμματέα, για τα μπαζώματα στα δάση. Λοιπόν έχω ένα τεράστιο πακέτο αναφορών όλων αρνητικών! Κανείς δεν έχει δει μπάζα στα δάση, μου λένε οι δασάρχες. Μπορώ να σας τα δείξω όλα αυτά τα στοιχεία. Δεν υπάρχει ένας δασάρχης που να έχει δει μπάζα. Όλοι λένε "Στην περιοχή της αρμοδιότητάς μου αναφέρω αρνητικώς." Τι να πιστέψω;

Υπάρχουν μπάζα στα δάση που τα βλέπουμε όλοι αλλά οι δασάρχες δεν βλέπουν ή δεν βγαίνουν να δουν. Δεν είμαι εναντίον των δασαρχών. Εγώ υπερασπίζομαι τους δασάρχες. Πολλοί ανεβαίνουν κάθε μέρα στα βουνά για να προστατέψουν την

ελληνική φύση. Τι σημαίνουν όμως οι αναφορές αυτές που είναι όλες αρνητικές; Γιατί έχουμε ακόμα την εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα; Σας λέω ότι δεν την έκανα εγώ αλλά ο προηγούμενος Γενικός. Προχθές αγανάκτησα και είπα στον προϊστάμενο της Δ/νσης Προστασίας κ. Φραγκιουδάκη ότι πρέπει να λύσουμε αυτό το ζήτημα. Να μην αποφύγουμε τις ευθύνες μας ως διοίκηση. Δεν μπορούμε να έχουμε αρνητικές αναφορές ένα χρόνο τώρα. Καταλαβαίνετε ότι υπάρχει αρκετή υποκρισία και σχιζοφρένεια.

Ευχαριστώ τον Πρόεδρο που μου έδωσε την αφορμή για να δούμε πως λειτουργούμε ως μηχανισμός, ως κράτος, ως κοινωνία, ως πολίτες. Ολοι ανεξαιρέτως έχουμε ευθύνη. Και να πάψουν οι Γεωπόνοι να τα ρίχνουν όλα στους δασολόγους, οι δασολόγοι στην δικαιοσύνη κ.λ.π ώστε να βρισκόμαστε σε ένα φαύλο κύκλο. Ολοι στο ίδιο τσουβάλι είμαστε τελικά. Συγγνώμη για την αγανάκτηση μου αλλά προέρχεται από μία δίκαιη οργή. Και εσείς αν είχατε πάρει ένα χρόνο τώρα τις αναφορές αυτές το ίδιο θα κάνατε. Να τα πούμε όλα όλα λοιπόν εδώ.

Εχω επίσης μία απάντηση για τον κ. Ραλάτο που πράγματι μου έδωσε μια καλή αφορμή γιατί είπε πολύ σωστά πράγματα. Δέχομαι όλες τις κριτικές. Και οι σωστές κριτικές, κάνουν καλό. Θα ήθελα λοιπόν να πω τη γνώμη μου πάνω σ' αυτά τα θέματα. Ο κ. Ραλάτος έθεσε ως πρώτο στόχο την προστασία. Και δική μου αγωνία και ανησυχία είναι ακριβώς αυτή: η προστασία. Όμως γιατί λέμε ότι θέλουμε να κάνουμε αυτό το πρόγραμμα; Προφανώς γιατί πρώτα θέλουμε να προστατεύσουμε το δάσος. Αν πρόκειται να κάνουμε ένα πρόγραμμα δασικής αναψυχής και να καταστρέψουμε το δάσος τότε δεν υπάρχει λόγος. Γι' αυτό λέμε ότι η αναψυχή πρέπει να συμβαδίζει με την προστασία. Γιατί πολύ φοβάμαι ότι αν δεν προσέξουμε το ζήτημα του σχεδιασμού και αφήσουμε ανεξέλεγκτη την κατάσταση, τα δάση θα καταστραφούν. Για το λόγο αυτό πρέπει να σχεδιάσουμε εγκαίρως, για να μην γίνει όπως στην περίπτωση των περιοχών παραθεριστικών κατοικιών που δεν σχεδιάσαμε πριν. Χωρίς προγραμματισμό της αναψυχής τα δάση θα καταστραφούν εκ του ασφαλούς.

Η ζωή προχωράει και οι χρήστες λύνουν τα προβλήματα μόνοι τους ερήμην του κράτους και των σχεδιαστών. Αν αφήσουμε έτσι τα πράγματα θα δείτε τι είδους αναψυχή θα γίνει

στα περιιαστικά δάση την επόμενη δεκαετία. Αυτό ήταν και το νόημα της ομιλίας μου.

Δεν έχω τίποτε άλλο να πω. Νομίζω ότι και στο στρογγυλό τραπέζι θα μας δοθεί η ευκαιρία να εξαντλήσουμε το θέμα.

Γ. ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Συντονιστής : Παύλος Αλέπης, Δημοσιογράφος

Συμμετέχοντες : Ιωάννης Πεταμίδης, Προϊστάμενος Δ/νσης
Αναδασώσεων Αττικής

- : Δημήτριος Μικρός, Εκπρόσωπος
Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας
- : Μανώλης Κουρμαδιάς, Πρόεδρος Συνδέ-
σμου για την Προστασία & Ανάδειξη του
Πεντελικού όρους
- : Χαράλαμπος Σκούρτης, Πρόεδρος
Συνδέσμου για την Προστασία και Ανάδειξη
του Υμηττού
- : Κωνσταντίνος Γαβριήλ, Πρόεδρος
Συνδέσμου Πάρνηθας
- : Πάνος Σπηλιόπουλος, Πρόεδρος
Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αθήνας

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Σήμερα, ήρθαμε εδώ να κουβεντιάσουμε για τα πράσινα τείχη των ελληνικών πόλεων, να κουβεντιάσουμε για την προστασία, την ανάδειξη των περιαστικών δασών και να μεθοδεύσουμε λίγο τη συζήτηση τη σημερινή, που είμαι σίγουρος ότι πρόκειται για μια χρήσιμη συζήτηση.

Η συγκίνησή μου δεν σας κρύβω ότι είναι μεγάλη για τούτη εδώ την αίθουσα που έχει ένα όνομα πολύ σημαντικό για τη γενιά τη δικιά μου. Το όνομα του Αντώνη Τρίτση.

Να ευχαριστήσω και να παρουσιάσω την σημερινή συντροφιά στο πάνελ αφού πρώτα, σας πω δύο λόγια γιατί ξέρω τι ακριβώς περιμένετε ν' ακούσετε από μένα. Περιμένετε να ακούσετε μια απολογία για την απουσία των μαζικών μέσων ενημέρωσης. Η ημερίδα η σημερινή, κυρίες και κύριοι είναι πολύ σημαντική και τα μέσα έχουν κάποιες άλλες προτεραιότητες. Δεν θέλω να απολογηθώ αλλά θέλω να σας θυμίσω ότι όλα γίνονται μετά από μια κοινωνική πίεση. Επομένως και η σημερινή ημερίδα, αλλά και άλλες που θα ακολουθήσουν, ίσως ενταθούν και αποτελέσουν μια καλύτερη, μεγαλύτερη και εντονότερη κοινωνική πίεση για να περισώσουμε πια ότι μπορούμε, αφού πρώτα οριοθετήσουμε το πρόβλημα.

Να καλωσορίσω τον Προϊστάμενο της Δ/σης Αναδασώσεων, τον κ. Πεταμίδα. Να καλωσορίσω τον κ. Μικρό από τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας. Να καλωσορίσω τον κ. Μανώλη Κουρμαδιά εκ μέρους του ΣΠΑΠ, είναι ο Πρόεδρος του Συνδέσμου για την Προστασία και Ανάπτυξη του Πεντελικού Όρους. Να καλωσορίσω επίσης τον κ. Σκούρτη, που είναι Πρόεδρος του Συνδέσμου για την Προστασία και την Ανάπτυξη του Υμηττού καθώς και τον κ. Γαβριήλ, Πρόεδρο του Συνδέσμου για την Προστασία Ανάπτυξης της Πάρνηθας. Και τελειώνοντας με τα τρία σημαντικά βουνά μας, της Αττικής μας, να καλωσορίσω και τον Πρόεδρο του ΑΣΔΑ, τον κ. Σπηλιόπουλο, του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αθήνας.

Δύο είναι οι βασικοί άξονες στους οποίους θα ήθελα να κινηθούμε σήμερα. Ο ένας είναι από την εμπειρία σας μέχρι σήμερα ποιο είναι εκείνο το πρόβλημα που θεωρείτε πιο σημαντικό για τους ορεινούς όγκους του λεκανοπεδίου.

Και ο δεύτερος άξονας. Ποιες θεωρείτε ως βασικές προτεραιότητες για τα περιαστικά δάση της Μητροπολιτικής Αθήνας για την επόμενη επταετία.

Αν οριοθετήσουμε αυτά τα δύο, νομίζω ότι θα έχουμε πετύχει πάρα πολλά πράγματα, τουλάχιστον να δούμε που είμαστε και ποια είναι η κατεύθυνση στην οποία βαδίζουμε. Οι περισσότεροι ακούνε το 2005 και νομίζουν ότι είναι κάτι πολύ μακρινό.

Να ξεκινήσουμε λοιπόν από τον κ. Πεταμίδα, από την Δ/νση Αναδασώσεων, να δώσουμε ένα χρονικό διάστημα τεσσάρων-πέντε λεπτών για μια τοποθέτηση και στα δύο ερωτήματα, να μεσολαβήσουν οι ερωτήσεις και να κλείσουμε την διαδικασία με τους ανθρώπους από το πάνελ που θα δώσουν τις απαντήσεις ή αν θέλετε και τις διευκρινήσεις που πιθανότατα να χρειαστείτε. Αν μάλιστα διαφωνήσουμε, ακόμα καλύτερα. Η προαγωγή και ο διάλογος είναι κάτι πάρα πολύ ενδιαφέρον στη Δημοκρατία που ζούμε.

Κύριε Πεταμίδα, παρακαλώ να ξεκινήσετε εσείς.

Ιωάννης Πεταμίδης (Προϊστάμενος Διεύθυνσης Αναδασώσεων Αττικής)

Ευχαριστώ, κ. Αλέπη. Βλέπω ότι είμαι ο μόνος εκπρόσωπος της Διοίκησης και έχω δίπλα μου, πέντε, έξι στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο αγώνας είναι εκ των προτέρων καταδικασμένος. Αλλά ως "καλός" σε εισαγωγικά δημόσιος υπάλληλος, θα ακούσω και θα ακολουθήσω τις συστάσεις του πολιτικού μου προϊστάμενου, του κ. Περιφερειάρχη, του κ. Κρητικού που είθε η σημερινή ημέρα να μην είναι επετειακού χαρακτήρα ή χωρίς αποτελέσματα, αλλά να υπάρξει συνέχεια και να υπάρξουν και αποτελέσματα.

Έτσι λοιπόν, επειδή είναι στρογγυλή τράπεζα και για να υπάρξει συνέχεια ανταπόκριση από το κοινό, θα μου επιτρέψετε να ζωηρέψω λίγο την κουβέντα και να πω κάποια πράγματα τα οποία θα έλεγα αν ήμουν εισηγητής στον Χ πολιτικό προϊστάμενο ο οποίος διαμορφώνει την πολιτική για αυτό το χώρο, τον δασικό στην Αττική. Ξεκινήσαμε με το δει δη. Ακούστηκε σήμερα πολλές φορές. Δει δη χρημάτων το είπαν οι αρχαίοι. Δει δη προγραμμάτων, είπε ο Γενικός Γραμματέας Δασών, ο κ. Μπεριάτος, δει δη φιλοσοφίας και ιδεολογίας είπε ο κ. Γλέζος. Εγώ να πω, αν και δεν είμαι πολιτικός, δει δη πολιτικής. Αυτή τη στιγμή, θα πρέπει δηλαδή να πούμε όταν μιλάμε για το περιαστικό πράσινο, αν υπάρχει συγκεκριμένη πολιτική με βάθος

εικοσαετίας που να λέει: το περιαστικό πράσινο που είναι τα βουνά τάδε τάδε δεν τα αγγίζει κανένας ή όποιος τα αγγίζει τα προσεγγίζει, όπως είπε ο κ. Κρητικός, με επιστημονική γνώση και ευαισθησία. Εκεί είναι και το κύριο ερώτημα το οποίο το αφήνω για τους πολιτικούς ή για την κουβέντα.

Εγώ λοιπόν, ως Διευθυντής Αναδασώσεων και μάλλον καινούργιος στην Υπηρεσία, έχω περίπου τρία χρόνια, θα έλεγα ότι σαν περιαστικό πράσινο θα μπορούσαμε να δεχτούμε τους ορεινούς όγκους του Υμηττού, να ξεκινήσω έτσι κυκλικά, δίπλα η Πεντέλη, δίπλα η Πάρνηθα και να καταλήξουμε στο Ποικίλο και στο Αιγάλεω. Εχω δηλαδή ένα πέταλο γύρω από την πρωτεύουσα, με άνοιγμα προς τον Πειραιά και τη θάλασσα. Αυτό λοιπόν το πέταλο, είναι νομίζω κυρίως το αντικείμενο της σημερινής μας κουβέντας. Αυτό το πέταλο, από κάποια στοιχεία που έβγαλα στατιστικά η Αττική έχει μια επιφάνεια 386.840 εκτάρια, δηλαδή κάπου 3 εκατομμύρια οκτακόσια τόσα στρέμματα, και τα βουνά αυτά, μαζί με το χώρο του Λαυρίου που είναι Εθνικός Δρυμός και είναι και περιοχή που τραβάει κόσμο, τουρισμό κλπ είναι 372.370 στρέμματα. Δηλαδή 9,6 %. Αξίζει τον κόπο νομίζω, αυτό το 9,6% της επικράτειας της Αττικής που είναι περιαστικό πράσινο, να το διαφυλάξουμε ως κόρην οφθαλμού.

Τώρα να σας δώσουμε μια πληροφορία ως δασικοί. Να πούμε ότι ο υπόλοιπος χώρος της Αττικής, ο οποίος χαρακτηρίζεται ως δάση, θαμνότοποι και βοσκότοποι, είναι το 51,5% . Άρα κύριοι της Δασικής Υπηρεσίας, έχετε το 51% της διαχείρισης. Έχετε δηλαδή σοβαρό λόγο για να μην πούμε ότι πρέπει να ζητάτε και το 51% των επενδύσεων και των δαπανών. Δεν μπαίνω εκεί. Γιατί όπως είπε και κάποιος άλλος, είμαστε αρκετά χαμηλά. Δεν έχω τέτοιους στόχους, ούτε τέτοιες ελπίδες. Οπωσδήποτε όμως είναι το μισό της Αττικής, είναι ένας χώρος που η δασική υπηρεσία έχει να παίξει σπουδαίο ρόλο. Όταν μάλιστα δεχθούμε, και επειδή να μην επαναλαμβάνουμε τα ίδια την κοινωνική προσφορά του δάσους, την κοινωνική, την οικολογική κλπ, νομίζω ότι η δασική υπηρεσία θα πρέπει να τύχει και η ίδια ως υπηρεσία και το έργο της, της δέουσας αναγνώρισης.

Είμαι διαθέσιμος, αν υπάρχουν διευκρινήσεις στη συνέχεια να δώσω ότι γνωρίζω βέβαια, γιατί όπως σας είπα τα στοιχεία είναι συγκεντρωτικά.

Ευχαριστώ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Ευχαριστώ τον κ. Πεταμίδα, γιατί ήταν και πολύ σύντομος και πολύ περιεκτικός. Να διευκρινίσω ότι θα δώσω το λόγο τώρα στον κ. Μικρό, στον άνθρωπο που χειρίζεται τα θέματα του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας και η σειρά των ομιλητών θα είναι ακριβώς αντίθετη για τα επόμενα ερωτήματα. Δηλαδή μετά τις ερωτοαπαντήσεις θα είναι ακριβώς η επόμενη. Άρα λοιπόν ας ετοιμάζεται ο κ. Πεταμίδης να συνοψίσει. Να ακούσουμε τον κ. Μικρό παρακαλώ. Τι έχει στο μυαλό του για αυτά τα δύο ερωτήματα, τα οποία επιτρέψτε μου ένα λεπτό να τα επαναλάβω. Ποιο πρόβλημα θεωρείτε πιο σημαντικό για τους ορεινούς όγκους του λεκανοπεδίου και ποιες είναι οι βασικές προτεραιότητες για τα περιαστικά δάση της Μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας για την επόμενη επταετία.

Είμαι σίγουρος λοιπόν ότι δεν θα περιοριστούμε εδώ, αλλά θα επεκταθούμε. Κύριε Μικρέ, να σας ακούσουμε. Ερώτημα. Από την εμπειρία σας μέχρι σήμερα ποιο πρόβλημα θεωρείτε πιο σημαντικό για τους ορεινούς όγκους του λεκανοπεδίου;

Δημήτριος Μικρός (Εκπρόσωπος ΟΡΣΑ)

Κατ' αρχάς θα ήθελα να πω ότι εμείς δεν προερχόμαστε από την τοπική αυτοδιοίκηση. Ο κ. Πεταμίδης μας προσχώρησε σχετικά γρήγορα στην τοπική αυτοδιοίκηση. Δεν ανήκουμε αυτή τη στιγμή στην τοπική αυτοδιοίκηση. Είμαστε Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας. Οργανισμός εποπτευόμενος από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Θ' απαντήσω στην αρχή στο πρώτο ερώτημα, και εν συνεχεία θα πω την άποψη μας.

Πιστεύουμε ότι οι ευαίσθητες περιοχές, την εμπειρία δεκαπέντε χρόνων που έχουμε ασχοληθεί με το θέμα αυτό, προστατεύονται αποτελεσματικά μόνο στο βαθμό που τα μέτρα προστασίας συνοδεύονται και από μέτρα ανάδειξης. Δηλαδή, πιστεύουμε ότι η πολιτική του Οργανισμού Αθήνας θα είχε αποδώσει περισσότερα, εάν τα μέτρα προστασίας, δηλαδή η θεσμοθέτηση Προεδρικών Διαταγμάτων, ο σχεδιασμός, το πολεοδομικό νοικοκύρεμα όπως είπαν προηγουμένως, συνοδεύονταν και από μέτρα ανάδειξης. Τι εννοούμε όταν λέμε ανάδειξη. Κατά την άποψη μας ανάδειξη είναι η συλλογή όλων των

ιδιαίτερων χαρακτηριστικών μίας περιοχής στα οποία βέβαια πρυτανεύουνε οπωσδήποτε τα φυσικά χαρακτηριστικά, τα δάση, τα ρέματα, πηγές κλπ. Αλλά υπάρχουν και άλλα. Η συλλογή όλων των ιδιαίτερων αυτών χαρακτηριστικών, τα οποία μπορεί να είναι ιστορικά, μπορεί να είναι αρχαιολογικά, μπορεί να είναι πανίδα, χλωρίδα, πολιτιστικά κλπ. Η αξιοποίηση-ιεράρχηση τους, η δημιουργία δηλαδή και επεξεργασία μιας εικόνας που θα έχει το σύνολο των επιθυμητών λειτουργιών για την προστατευόμενη περιοχή. Για την περιοχή που θέλουμε να προστατεύσουμε.

Βεβαίως εδώ μετράνε και άλλα πράγματα. Σε αυτό δηλαδή το στρατηγικό ας πούμε σχέδιο, λαμβάνεται υπόψη οπωσδήποτε, και η προσδοκία των κατοίκων που κατοικούνε γύρω από τους ορεινούς όγκους, γύρω από τις περιοχές που θέλουμε να προστατεύσουμε. Απ' αυτά που είπα προηγουμένως, γίνεται φανερό ότι ο ΟΡΣΑ αντιλαμβάνεται αυτές τις περιοχές σαν περιοχές που θέλουμε να διηγηθούν, μπορούν να διηγηθούν πολλές ιστορίες και πρέπει και να μπορούν, αλλά και να τις διηγούνται. Έτσι, πιστεύω θα γίνουνε οι περιοχές αυτές με μεγαλύτερο ενδιαφέρον επισκέψιμες, ζωντανές, σε εισαγωγικά, αξιοπρόσεκτες για τους κατοίκους του λεκανοπεδίου. Γι αυτό ακριβώς και δεν τις χαρακτηρίζουμε σαν δάσος, δασική έκταση ή αν θέλετε με το αντικείμενο της προστασίας, αλλά με γεωγραφικό όρο π.χ. ορεινός όγκος Πεντέλης, ορεινός όγκος Πάρνηθας ορεινός όγκος Αιγάλεω κλπ. Αυτά που λέμε τώρα δεν θα είχανε ενδεχομένως καμία αξία, δεδομένου ότι ήδη το ρυθμιστικό σχέδιο, το οποίο υλοποιεί άλλωστε ο Οργανισμός της Αθήνας, αντιλαμβανότανε έτσι τους ορεινούς όγκους. Δηλαδή τους αντιλαμβανότανε, έτσι, σαν δεξαμενές υποδοχής, υπερτοπικών πόλων αναψυχής. Και μιλάμε βέβαια, για όλους τους ορεινούς όγκους της Αττικής. Όχι μόνο τους ορεινούς όγκους που περιβάλλουν το λεκανοπέδιο. Μιλάμε και για τη Λαυρεωτική και για τον Πατέρα και για την Πάστρα και για τα Γεράνεια και για τον Κιθαιρώνα.

Δεν θα είχε καμία αξία η αναφορά εάν δεν επιβεβαιωνότανε όλη αυτή η ιστορία από την πείρα μας. Και τι λέει η πείρα μας, τελικά σχετικά με τα Προεδρικά Διατάγματα τα οποία έχουμε επεξεργαστεί και όσα έχουν εφαρμοστεί. Έχουνε γίνει άρα στρατηγικά σχέδια, έχουνε βγει προεδρικά διατάγματα έχουνε

ληφθεί θεσμικά μέτρα, που αποτελούν το πρώτο στάδιο για την ανάδειξη, δηλαδή το θεσμικό πλαίσιο; Αυτά περιλαμβάνουν οριοθέτηση ζωνών, με περιορισμούς σε χρήσεις και σε δόμηση. Και έτσι με τον τρόπο αυτό μπορούμε να έχουμε όσες χρήσεις επιδιώκουμε, ν' απομακρύνουμε όσες χρήσεις είναι ασύμβατες με το περιβάλλον, με τον ορεινό χαρακτήρα, με το χαρακτήρα του ορεινού, με το δασικό χαρακτήρα και την επικρατούσα χρήση. Αυτές οι χρήσεις είναι λιγάκι ευρύτερες για να υπάρχει μια δυνατότητα κάποιων επιλογών μέσα από κει, όταν πρόκειται να γίνουν κάποιες ειδικές μελέτες.

Αυτό υπάρχει. Τι δεν υπάρχει τώρα. Τα μέτρα υλοποίησης της αναψυχής. Και αυτό θεωρούμε σαν μείζον πρόβλημα τελικά για την προστασία των ορεινών όγκων του λεκανοπεδίου. Τα μέτρα υλοποίησης τα οποία απαιτούνε και περισσότερο χρόνο και προγραμματισμό και ιεράρχηση και το κυριότερο, αντίστοιχα κονδύλια από διάφορες πηγές. Επίσης απαιτούν τη συνεργασία φορέων. Δηλαδή, είναι πολύ βασική η διάσταση συνεργασίας, το ίδιο ίσως περισσότερο ακόμη και από την εξεύρεση των κονδυλίων.

Εδώ θα ήθελα να κλείσω γιατί νομίζω ότι έχω περάσει κατά πολύ το χρόνο.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Να απαντήσετε και στα δύο ερωτήματα. Το δεύτερο είναι ποιες είναι οι βασικές προτεραιότητες για τα περιαστικά δάση. Θά ήθελα μια απάντηση.

Δημήτριος Μικρός (Εκπρόσωπος ΟΡΣΑ)

Επιγραμματικά. Στο πρώτο πιστεύουμε ότι μόνο μέσα από την υλοποίηση έργων ανάδειξης θα είναι αποτελεσματική η προστασία. Και το δεύτερο ότι σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα πρέπει να τελειώσει το θεσμικό, η θεσμική θωράκιση - όπως έλεγε και ο αγαπητός μου Πρόεδρος πρώην πρόεδρος του Οργανισμού Αθήνας ο κ. Ντινιακός - της πρωτεύουσας και εν συνεχεία να ληφθούν, να γίνουν προγράμματα, να ληφθούν και να εξασφαλισθούν οι προϋποθέσεις για την υλοποίηση μέτρων, για την ανάδειξη των ορεινών όγκων ευαίσθητων περιοχών.

Ευχαριστώ πολύ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Εγώ ευχαριστώ.

Να ευχαριστήσω τον κ. Μικρό και να φύγουμε και από τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας και να πάμε στους Συνδέσμους. Η σειρά είναι εντελώς συμπτωματική και τυχαία.

Ν' ακούσουμε το Σύνδεσμο για την Προστασία και την Ανάπτυξη του Πεντελικού και αμέσως μετά του Υμηττού και της Πάρνηθας.

Ο κ. Κουρμαδιάς λοιπόν είναι ο Πρόεδρος του Συνδέσμου για την Ανάπτυξη του Πεντελικού. Ας αρχίσουμε από την Πεντέλη. Άλλωστε και ιστορικά είναι το πιο πολύποθο.

Μανώλης Κουρμαδιάς (Πρόεδρος Σ.Π.Α.Π.)

Θέλω να χαιρετήσω τη σημερινή εκδήλωση της Γενικής Γραμματείας Δασών και να πω ότι πέντε λεπτά βέβαια δεν είναι αρκετά για να πούμε αυτά που συμβαίνουν στους ορεινούς όγκους της Πεντέλης και των άλλων ορεινών όγκων του λεκανοπεδίου της Αττικής.

Θα προσπαθήσω ωστόσο πολύ περιεκτικά να πω την άποψή μας γύρω από την Πεντέλη τουλάχιστον.

Κατ' αρχήν μια παρατήρηση να κάνω. Οι πολίτες σήμερα, παρ' όλη την ευαισθητοποίηση που υπάρχει και παρ' όλη την οικολογική συνείδηση που αναπτύσσεται όταν θιγεί το συμφέρον τους, τότε παίρνουν την αντίθετη μεριά. Όλοι μιλάμε λοιπόν για περιβάλλον. Όλοι μιλάμε για προστασία και τη δεδομένη στιγμή δυστυχώς δεν παίρνουμε θέσεις, δεν κινητοποιούμαστε, δεν ενεργοποιούμαστε για να το προστατεύσουμε.

Υπάρχουν λοιπόν οι διάφοροι Σύνδεσμοι του Λεκανοπεδίου Αττικής, που πρέπει να πούμε την αλήθεια, δίνουν μάχη χαρακωμάτων. Δεν κάνουν επιθετική πολιτική, δεν κάνουν αναπτυξιακή πολιτική, δεν κάνουνε πολιτική διάσωσης προς τα μπρος. Αμύνονται κάθε χρόνο στην καταστροφή. Με γεωμετρική πρόοδο λοιπόν, μετά από κάποια χρόνια, δεν θα υπάρχουν ορεινοί όγκοι σαν δάση στο λεκανοπέδιο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα, όχι μόνο σαν συγκεκριμένες ενέργειες που γίνονται από συγκεκριμένους φορείς που εκπροσωπούν διάφορα επίπεδα εξουσίας, είναι: π.χ. η πρόταση, προκήρυξη διαγωνισμού Κύκλων της Ιεράς Συνόδου να χτίσουν τον Κοκκιναρά. Αγώνας,

σε αναδασωτέα δασική έκταση, που απαγορεύεται από το Σύνταγμα. Δεύτερο παράδειγμα. Αγώνας δύο χρόνων, μέσα από αποφάσεις Συμβουλίου Επικρατείας να το σταματήσουμε. Τρίτο παράδειγμα. Είναι αλήθεια ότι ο Όμιλος Λάτση πάλι σε αυτή τη θέση θέλει να κάνει το Ολυμπιακό Χωριό. Πρέπει λοιπόν εμείς να προλάβουμε και να πούμε προς όλες τις κατευθύνσεις ότι θα μας βρουν αντίθετους. Δεν μπορεί ούτε καν σαν σκέψη, να περνάει από το μυαλό του οποιουδήποτε ότι μπορούν να χτίσουν στο Πεντελικό όρος. Οι άλλοι Πρόεδροι ας μιλήσουν για τα δικά τους βουνά, όχι ιδιοκτησιακά δικά τους, αρμοδιότητα δική τους. Πρέπει να γνωρίζουν λοιπόν ότι κανένας όμιλος ή κανένας φορέας δεν πρέπει να υλοποιεί και να προχωράει σε διαδικασίες, αλλά να σκέφτεται ότι δεν μπορεί να πηγαίνει σε περιοχές σαν την Πεντέλη και τον Κοκκιναρά και να χτίζει βίλες πολυτελούς κατασκευής.

Σαν ΣΠΑΠ, δεν λέμε ότι η τοπική αυτοδιοίκηση, και θέλω να συμφωνήσω εν μέρει, είναι η πανάκεια που θα λύσει τα προβλήματα. Εγώ είμαι αυτοδιοίκηση. Είμαι σύμβουλος στην Κηφισιά. Δεν μπορώ να το θεωρήσω ότι αυτό είναι 100%. Ότι αν η τοπική αυτοδιοίκηση έπαιρνε όλα τα βουνά, θα εύρισκε τη λύση ο ορεινός όγκος ας πούμε της Πεντέλης. Όμως, υπάρχει πρόταση, από τον ΣΠΑΠ, όπου μάλιστα αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε εξέλιξη η δεύτερη φάση του αναπτυξιακού προγράμματος. Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα. Δηλαδή ο μπούσουλας, η στρατηγική που πρέπει κάθε βουνό να ακολουθήσει για να βρει το σωστό δρόμο του.

Υπάρχει πρόταση επίσης από τον ΣΠΑΠ η πρόταση να χαρακτηριστεί η Πεντέλη σαν όρος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και να γίνει αναγκαστική απαλλοτρίωση με τιμές δασικής και αναδασωτέας έκτασης. Αρμοδιότητες. Παλεύουμε σαν Σύνδεσμος της Πεντέλης. Φαντάζομαι και οι άλλοι Σύνδεσμοι το ίδιο. Φτιάξαμε λέει Συνδέσμους. Πολύ ωραία τους φτιάξαμε όπως δείχνει όμως μόνο στα χαρτιά. Τι αρμοδιότητες έχουν; Γενικά και αόριστα να προστατεύουν. Από την ονομασία βγαίνει αυτό. Προστασίας και ανάπτυξης του Πεντελικού. Σε κάθε κακό που συμβαίνει λοιπόν ζητάμε ευθύνες. Τι έκανες εσύ ρε ΣΠΑΠ ; Σε κάθε καλό ; Κανείς δεν μας ενημερώνει, κανείς δεν μας λέει, να συνεργαστούμε να δούμε τι θα γίνει. Τα μαθαίνουμε από εφημερίδες, από παραπληροφόρηση. Προσπαθούμε κάνοντας αυτή

την αμυντική πολιτική που σας είπα προηγουμένως ν' αντεπεξέλθουμε στα δύσκολα προβλήματα.

Αυτή τη στιγμή στον ΣΠΑΠ, υπάρχουν μελέτες, υπάρχουν χρήματα στα χαρτιά. Γιατί ξέρετε, άλλο χρήμα σου εγκρίνω και άλλο είναι στο ταμείο σου. Για την αξιοποίηση των παλιών λατομείων της Πεντέλης. Υπάρχει επίσης πρόταση και μελέτη αξιοποίησης πολιτιστικών θησαυρών που υπάρχουν στην Πεντέλη και ίσως κανείς δεν το ξέρει. Αλλά δεν υπάρχει δυστυχώς η βούληση για να φτιάξουμε και να υλοποιήσουμε αυτά που προβλέπουν οι μελέτες.

Παράδειγμα: Υπάρχει ας πούμε μελέτη για τον Κοκκιναρά, το ανενεργό λατομείο. Έχει εγκριθεί μετά από μεγάλους κόπους από τον Οργανισμό Αθήνας. Βρίσκεται ακόμα στα συρτάρια του Δασαρχείου. Δεν προχωράει για κάποιους λόγους που δεν μπορώ να καταλάβω ακριβώς, γραφειοκρατικούς μάλλον.

Υπάρχει μελέτη για τα μεταβυζαντινά ναΐδρια της σπηλιάς Νταβέλη. Υπήρχε χρηματοδότηση 100 εκατομμυρίων, μας το έκοψε ο Περιφερειάρχης γιατί λέει δεν ήτανε επιλέξιμο από την Ευρωπαϊκή Ένωση να αξιοποιούμε και να αναπαλαιώνουμε βυζαντινά ναΐδρια ενώ αντίθετα ήταν αξιοποιήσιμο να δίνουμε τα εκατομμύρια να φτιάξουμε πλακοστρώσεις και να κάνουμε και ρείθρα στους διάφορους δήμους. Παρ' όλη την πρόταση που είχε ευελιξία και προβλέψαμε μάλιστα η μελέτη να περιέχει και ρείθρα και πλακοστρώσεις, τελικά το κονδύλι κόπηκε δυστυχώς.

Αυτά που σας λεω, είναι μερικά από τα παραδείγματα και τα εμπόδια που μπορεί να συναντήσει ένας Σύνδεσμος, η τοπική αυτοδιοίκηση γενικότερα, να αξιοποιήσει δηλαδή τις αρμοδιότητες, αυτές τις ελάχιστες αρμοδιότητες που έχει σήμερα.

Νομίζω ότι από τα μεγαλύτερα προβλήματα που τουλάχιστον αυτή τη στιγμή έχει η Πεντέλη είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Τι θα γίνει με αυτό το ιδιοκτησιακό καθεστώς; Έρχονται και παρέρχονται πολίτες, φορείς, συνεταιρισμοί, εκκλησία, δημόσιο. Υπάρχει ο νόμος του Τρίτη. Θα τον βάλουμε σε εφαρμογή κάποια στιγμή; Δεν θα τον βάλουμε;

Υπάρχουν οι πυρκαγιές. Το πιο γνωστό φαινόμενο από τις πολλές αιτίες της καταστροφής των Πεντελικών βουνών. Υπάρχει η παράνομη βοσκή. Υπάρχει το γεγονός της πληθυσμιακής έκρη-

ξης. Αυτό είναι γεγονός. Και κάθε φορά ανακαλύπτουμε ας πούμε, ότι η Κηφισιά μεγαλώνει. Η Πεντέλη αυξάνεται. Δεν ξέρω και ποιοι άλλοι δήμοι ή κοινότητες. Οι καταπατήσεις και οι εκχερσώσεις, η ανεξέλεγκτη υλοτόμηση.

Εμείς πιστεύουμε ότι με μερικά συγκεκριμένα μέτρα, μπορούμε τουλάχιστον να σταματήσουμε και να φρενάρουμε αυτή την κατηφόρα και την ολική καταστροφή. Πρέπει να φτιαχτεί το δασικό κτηματολόγιο. Είναι απαραίτητο, να ξέρει ο καθένας ποιανού είναι και τι είναι. Και να μπορεί να το αξιοποιήσει και να το βελτιώσει ή να μπορεί να φτιάξει προγράμματα με τελικούς στόχους.

Εγώ δεν ήθελα να κουράσω άλλο τη σημερινή συγκέντρωση, αυτά τα λίγα ήθελα να πω και είμαι στη διάθεση σας για ερωτήσεις.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Ευχαριστούμε τον κ.Κουρμαδιά, τον οποίο τον αντιλαμβάνομαι, ασφουκτιούσε ο λόγος του στο πεντάλεπτο.

Ωστόσο θα ήθελα να θυμίσω τα δύο ερωτήματα. Γιατί κ. Κουρμαδιά, και το λέω περισσότερο και για να το θυμηθείτε στη συνέχεια αλλά και για τους εκπροσώπους του Υμηττού και της Πάρνηθας. Θα θέλαμε ν' ακούσουμε, υποθέτω όλοι, ποιές είναι οι βασικές προτεραιότητες σας για αυτά τα περιαστικά δάση της μητροπολιτικής περιοχής για την επόμενη επταετία. Νομίζω ότι και η Γενική Γραμματεία θα ήθελε να το ακούσει για να το λάβει σοβαρά υπόψη και να το εντάξει στους σχεδιασμούς.

Τώρα να περάσω στον κ. Σκούρτη που θα μας μιλήσει για τον Υμηττό.

Χαράλαμπος Σκούρτης (Πρόεδρος Σ.Π.Α.Υ.)

Σκούρτης ονομάζομαι και είμαι δήμαρχος του Χολαργού. Εννέα ήμοι από την Αγ. Παρασκευή ως τη Γλυφάδα έχουμε ιδρύσει τον Σύνδεσμο Προστασίας και Ανάπτυξης Υμηττού. Μην σας τρομάζει η λέξη "ανάπτυξης". Είναι λίγο επικίνδυνη αλλά μην σας τρομάζει. Δεν θα αναπτύξουμε το Χολαργό, τον Υμηττό, όπως έχει αναπτυχθεί η υπόλοιπη περιοχή.

Για να είμαι σύντομος. Εγώ νομίζω ότι το πρώτο που πρέπει

να γίνει, είναι η ρύθμιση των προβλημάτων και κυρίως η χρήση γης των ζωνών του Υμηττού.

Έχουμε δυο ζώνες στον Υμηττό. Την Α και τη Β. Δεν έχουν καθοριστεί τι χρήσεις θα επιτραπούν σε αυτές τις περιοχές. Είμαστε υπέρ του να ληφθούν αποφάσεις επί του αυστηρότερου. Η περιοχή απειλείται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Αυτή τη στιγμή λειτουργεί ένα μεγάλο σούπερ μάρκετ που είναι στο Βύρωνα από το οποίο προμηθεύεται ο μισός πληθυσμός του στρατού, πολιτών συγγενών. Η ΔΕΗ, νοσοκομεία, εκκλησίες ζητάνε όλοι στον Υμηττό να χτίσουν. Σε λίγο δεν θα τον βλέπουμε τον Υμηττό. Όχι, δεν θα τον χαιρόμαστε. Θα τον χάσουμε κι απ' τα μάτια μας αν αυτοί οι οποίοι τον απειλούν υλοποιήσουν τις απειλές τους. Δεν θα περάσει όμως, γιατί έχει πέσει στα χέρια της τοπικής αυτοδιοίκησης και η τοπική αυτοδιοίκηση ξέρετε ότι δεν είναι εύκολο εμπόδιο.

Εν πάση περιπτώσει. Εμείς βάζουμε σαν πρώτη προτεραιότητα μια και ρωτήσατε, τη ρύθμιση της προστασίας του Υμηττού όσον αφορά τις χρήσεις γης. Είναι απαραίτητη προϋπόθεση.

Γίνεται η Δυτική Περιφερειακή Λεωφόρος. Μεταξύ της σημερινής λεωφόρου και του σημερινού οικιστικού ιστού υπάρχει ένα μεγάλο κομμάτι πρασίνου. Αυτό να παραμείνει όπως είναι. Να γίνουν χώροι αναψυχής, ναι. Να γίνουν χώροι άθλησης, ναι. Χωρίς κτίρια. Όχι κτίρια, όχι αυτά τα οποία ξέρουμε που ξεκινάν σιγά-σιγά και καταλήγουν κανονικός οικισμός. Αυτή βάζουμε σαν πρώτη προτεραιότητα.

Υπάρχουν τα λατομεία στον Υμηττό. Δεν ξέρω αν γνωρίζετε το λατομείο του Βύρωνα στο οποίο έχει γίνει ένα από τα μεγαλύτερα κακουργήματα της περιοχής. Θυμίζει Γκραν Κάνυον. Αν πάτε μέσα θα δείτε ένα καταπληκτικό μέρος για να γυριστεί ταινία, εκεί να δείτε σεληνιακό τοπίο.

Προσπάθησε ο ΣΠΑΥ να κάνει μελέτη για να πάρουμε και κάποια χρήματα. Άκουσα από τον ΣΠΑΠ ότι έχει χρήματα στα χαρτιά. Εμείς δεν έχουμε ούτε στα χαρτιά. Λοιπόν, να κάνουμε μια μελέτη να δούμε πως θα μπορέσουμε αυτό το χώρο, τον τόσο τραγικό σήμερα διαμορφωμένο να τον κάνουμε ανθρώπινο. Πιστεύω ότι και αυτό είναι στις άμεσες προτεραιότητες του Υμηττού. Η πολιτική είναι μία. Ο Υμηττός να δοθεί στους πολίτες να τον χαρούν χωρίς να κάνουμε κτίρια και χωρίς να

κάνουμε εγκαταστάσεις τέτοιες που θα βλάψουν το τοπίο. Κάποτε, και πρέπει να γίνει σύντομα, αυτό το βουνό που είναι γκρίζο σήμερα πρέπει να γίνει πράσινο. Και μπορεί να γίνει και εύκολα. Εμείς μέσα σε ένα χρόνο κάναμε 70.000 φυτεύσεις, με ταυτόχρονο πότισμα των δέντρων. Βρήκαμε το μπελά μας από κάποιους κυρίους εκεί πέρα οικοπεδούχους, οι οποίοι φέρονται ως οικοπεδούχοι ... Δεν μας ενδιαφέρουν εμάς αυτά. Προχωρούμε. Ας ολοκληρωθούν τα προγράμματα. Ας χρηματοδοτούνται οι σύνδεσμοί μας και να είσαστε σίγουροι ότι θα έχουμε καλά αποτελέσματα.

Ευχαριστώ πολύ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Και εγώ ευχαριστώ για την συντομία κ Σκούρτη. Γιατί ο χρόνος περνά, και περνά γρήγορα. Βέβαια για να εκτονώσω λίγο την ατμόσφαιρα, θα ήθελα να αναρωτηθώ μαζί με τους περισσότερους. Καλά, τίποτε θετικό δεν υπάρχει; Όλα έτσι τόσο σκούρα είναι;

Μανώλης Κουρμαδιάς (Πρόεδρος Σ.Π.Α.Π.)

Εμείς ήρθαμε για τα αρνητικά

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Για τα αρνητικά. Αλλά δεν πειράζει. Ας πούμε, για να έχουν την αξία τους, και κάποια θετικά πράγματα. Ενα από τα θετικά είναι να ακούσουμε τον κ. Γαβριήλ

Κωνσταντίνος Γαβριήλ (Πρόεδρος ΣΥΝ.ΠΑ.)

Ευχαριστώ, κύριε Αλέπη.

Πριν αρχίσω θα ήθελα να μου πει αν είναι εδώ κάποιος νομικός. Να πάρω μια απάντηση. Πλην του Κυρίου Φραγκιουδάκη, τον οποίο, τον ξέρω. Δεν θέλω από τον Κύριο Φραγκιουδάκη την απάντηση, γιατί την ξέρω. Μήπως μπορεί κάποιος να μου πει κάτι νομικά διακατεχόμενο; Γιατί έχω ρωτήσει έγκριτους νομικούς. Μου είπαν ότι δεν υπάρχει στο αστικό δίκαιο μέσα, διακατεχόμενο.

Λοιπόν, θα συνεχίσω. Έχουμε συσταθεί εδώ και τέσσερα χρόνια. Όλοι προερχόμαστε από την τοπική αυτοδιοίκηση. Ο κάθε δήμος και κοινότητα συμμετέχει πληθυσμιακά ανάλογα με τα άτομα. Η έδρα του δικού μας συνδέσμου είναι το Μενίδι. Κι έχει την Πάρνηθα στην πλάτη του την οποία την αγαπάει και εκεί μεγαλώσαμε από μικρά παιδιά. Δεν δέχομαι να την αγαπάει άλλος περισσότερο από μένα ή από το γηγενή Μενιδιάτη.

Θα ήθελα εδώ να ευχαριστήσω τον Υπουργό τον Κύριο Λαλιώτη, ο οποίος μου έδωσε χρήματα και πήρα ένα DCP και ένα Land Rover και προσέλαβα προσωπικό. Έχουμε απλώσει επανειλημμένως το χέρι προς το Δασαρχείο της Πάρνηθας, για συνεργασία, και δε μας το έχουνε δώσει. Προσέλαβα 20 άτομα προσωπικό και επάνδρωσα δύο οχήματα, τα οποία τα έχουνε οι Θρακομακεδώνες. Έβγαλα υπηρεσία σε 24-ωρη βάση. Ο Δασάρχης έλειπε, είχε πάρει την άδεια του. Πήγα στον αντικαταστάτη του κυρίου Δασάρχη ο οποίος παρευρίσκεται εδώ και μου είπε δεν σας θέλουμε.

Δεν έχουμε πρόβλημα. Εμείς είμαστε επαρκέστατοι. Για να 'ρθω ν' αντικρούσω αυτό που είπε ο Πρόεδρος, ότι δεν φτάνουν τα χρήματα και ότι επεμβαίνει η πυροσβεστική. Γιατί τον Αύγουστο, κάνουν απεργία, για αυτό επεμβαίνει η Πυροσβεστική. Και δεν θέλω να γίνω ο κακός της υποθέσεως αλλά αυτή είναι η αλήθεια.

Θα πρέπει, πρώτα απ' όλα, να λυθεί το ιδιοκτησιακό. Δεν υπάρχει βούληση να λυθεί το ιδιοκτησιακό. Ούτε από την πολιτεία αλλά και ούτε από την ίδια τη δασική υπηρεσία. Δεν θέλει να λυθεί, θέλει να διαιωνίζεται. Αυτό δείχνουν τα πράγματα. Βολεύει. Το πως βολεύει θα το βρείτε εσείς. Εγώ έχω στοιχεία. Και να ψάξει ο κύριος Γενικός να βρει το πόθεν έσχες όλων μας. Θα γίνω ο κακός της παρέας, αλλά τι να γίνει.

Είπατε προηγουμένως για τα μπάζα και οργιστήκατε. Και δικαιολογημένα οργιστήκατε. Μόνο τα μπάζα είναι; Αν είναι δυνατόν! Όλοι ρίχνουνε. Να σας πω εγώ αυτή τη στιγμή. Σε μια εκπομπή του ANTENNA που κάναμε με τον Κύριο Παπαδάκη σ' ανύποπτο χρόνο, απέναντι μπάζωνε ο άλλος έτσι εν λευκώ. Χωρίς κανέναν να τον ενοχλήσει. Είναι λέει στα δικαστήρια. Οι αποχαρακτηρισμοί. Πως γίνονται και με ποιο τρόπο γίνονται. Έχουμε όλα τα στοιχεία αυτά που πρέπει να αποχαρακτηρίζονται; Η εμένα μ' αγαπάτε περισσότερο και τον κ. Κουρμαδιά τον

αγαπάτε λιγότερο;

Γίνεται σήμερα μια μεγάλη προσπάθεια και απλώνουμε το χέρι και σβήνουμε όλο το παρελθόν. Από αυτή τη στιγμή, επειδή είναι σήμερα μέρα γιορτής. Απλώνουμε πάλι το χέρι και λέμε συνεργαζόμαστε; Γιατί για τον ίδιο σκοπό πάμε. Το πιστεύω. Να συστρατευτούμε και να πάμε όλοι για τον ίδιο σκοπό. Δεν έχει κανένας να πάρει τίποτα από κανέναν.

Και να μην ερχόμαστε και κλαίμε, όταν δεν πρέπει να κλαίμε. Αυτό λέγεται υποκρισία επιεικώς. Αν ρωτήσει κανείς τους συνταξιούχους διευθυντές δασών και τους πείτε αν πριν 20-30 χρόνια στην Πάρνηθα ή στη Πεντέλη ήταν καλύτερα ή χειρότερα εκείνοι απαντάνε όλοι με ένα στόμα ότι ήταν καλύτερο. Και λες γιατί ήταν τότε καλύτερο και χειρότερο σήμερα; Τι έγινε;

Έχω ρωτήσει πάρα πολλούς επανειλημμένως γιατί με νόμο αποβάλατε το ριτινοσυλλέκτη, τον φυσικό φύλακα του δάσους. Αποβάλατε τον υλοτόμο τον φυσικό φύλακα του δάσους. Δεν μιλάω για επιλεκτική υλοτομία εκατέρωθεν των δρόμων. Σας λρω, υλοτομία πρέπει να γίνεται. Όπως γινότανε. Όλη η Αθήνα, όλη η Αττική ζεσταινότανε με τζάκια. Δεν είχαμε κλιματισμούς τότε. Και το δάσος ήταν καλύτερο.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Ζητήσαμε την ιεράρχηση των προβλημάτων και αν θέλετε τις προτεραιότητες. Θα επεκταθούμε στις ερωτήσεις και στις απαντήσεις. Και υποθέτω ότι ο κ. Γαβριήλ και ο κ. Κουρμαδιάς ή όποιος άλλος κύριος έχει τις απαντήσεις θα τις ακούσουμε με πολύ μεγάλη χαρά. Δεν ήρθε η ώρα των ερωτήσεων και απαντήσεων, κρατηθείτε λίγο ακόμα. Η Βουλή δεν είναι το καλύτερο παράδειγμα για διαδικασίες τέτοιες, δυστυχώς.

Ευχαριστώ που θα με βοηθήσετε να κρατήσουμε τη διαδικασία. Θέλω ακόμα μια τελευταία κουβέντα από τον κ. Γαβριήλ. Να απαντήσει στις ερωτήσεις που υποθέτω θα είναι αρκετές. Και τις όποιες προκλήσεις. Και αμέσως μετά να δώσει το λόγο στον κ. Σπηλιόπουλο, που είναι ο Πρόεδρος του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αθήνας και αμέσως μετά θα περάσουμε στις ερωτήσεις. Και μάλιστα έχουμε και μια μικρή εξαίρεση. Μην ανησυχείτε κ. Γαβριήλ.

Αν μου επιτρέπεται να περάσω στον κ. Σπηλιόπουλο και αμέσως μετά να σας δώσω το λόγο.

Πάνος Σπηλιόπουλος (Πρόεδρος Α.Σ.Δ.Α.)

Κύριε Αλέπη, θα προσπαθήσω να απαντήσω επακριβώς στα ερωτήματα που θέσατε σε όλους μας και να μη ταλαιπωρήσω τους κυρίους και κυρίες που παρευρίσκονται σήμερα εδώ.

Κατά την άποψή μου, το βασικότερο πρόβλημα αναφέρθηκε από τον κ. Γλέζο και θα συμφωνήσω μαζί του όχι γιατί είναι πρώην συνάδελφος αλλά γιατί ο κ. Γλέζος έχει αποδείξει, ότι με όποια αντικείμενα κι αν ασχολήθηκε, δικαιώθηκε.

Πράγματι υπάρχει έλλειψη ιδεολογίας. Και δεν μπορώ στην κυριολεξία να πω ότι λείπει και από την Κεντρική Διοίκηση ή από την Διοίκηση των Υπηρεσιών του Υπουργείου. Είναι δύο διαφορετικά πράγματα. Και τούτο γιατί το ισχύον νομικό καθεστώς που υπάρχει σήμερα είναι φραγμός στο να αναπτυχθεί αυτή η ιδεολογία. Γιατί; Γιατί δεν έχει καμία δικαιοδοσία η πολιτική ηγεσία.

Όλη η αρμοδιότητα, με τον 998 ανήκει στις Υπηρεσίες της Πολιτικής Ηγεσίας και όπως γνωρίζουμε, όχι γιατί υπάρχει έλλειψη στις Υπηρεσίες, δεν μπορεί να χαρακτηί ιδεολογία και πολιτική μέσα από τις υπηρεσίες. Είναι βασικό εμπόδιο, συνεπώς σήμερα ο 998. Το κακό αυτό νομικό πλαίσιο, κατά τη δικιά μου άποψη υπάρχει. Χωρίς να λέω ότι δεν υπάρχουν και θετικές διατάξεις μέσα στον νόμο, γιατί οι δασικοί καλούνται να τα προστατεύσουν τα δάση. Και είναι από τις βασικότερες να πω έτσι υπηρεσίες που προσφέρουν οι Περιφερειακές Υπηρεσίες της Κεντρικής Διοίκησης.

Το δεύτερο που υπάρχει είναι ότι όλα έχουν δοθεί στο Δασαρχείο ενώ η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι έξω. Και ίσως περί τα τέλη της δεκαετίας του '70 που έγινε ο νόμος να μην είχε τη δυνατότητα η τοπική αυτοδιοίκηση να κάνει τα ίδια, σύμφωνα πάντα με το νόμο, που κάνει και το δασαρχείο. Σήμερα όμως και στη δεκαετία του '80 και στη δεκαετία του '90 και προ των πυλών του 2000 η αυτοδιοίκηση δεν είναι η ίδια. Η αυτοδιοίκηση έχει και αρμοδιότητες και περισσότερους πόρους και καλό στελεχιακό δυναμικό.

Ένα τρίτο. Εμείς έχουμε μελέτες, από δασολόγους, από φυτοτέχνες, από αρχιτέκτονες - χωροτάκτες. Δεν γίνονται δεκτές όμως από το Δασαρχείο. Και δεν υπογράφονται. Παρά το γεγονός ότι έχουν εγκριθεί από τη Νομαρχία, υπογεγραμμένες από τη Νομαρχία, κοινοποιημένες στο Δασαρχείο. Γιατί δηλαδή, ο

επιστήμων δασολόγος πρέπει να πάει κατ' ανάγκη στο δημόσιο; Γιατί η μελέτη του δηλαδή δεν είναι καλή; Μα αν δεν είναι καλή ας εξετασθεί, στις υπηρεσίες. Εγώ δεν αρνούμαι να εξετασθεί. Και να θεωρηθεί ότι έχει καλώς.

Συνεπώς και εδώ υπάρχει ένα έλλειμμα στο νόμο. Αυτό που επιζητάμε εμείς για τους ορεινούς όγκους της Δυτικής Αθήνας που είναι φαλακροί και δεν έχουν καμία σχέση ούτε με την Πεντέλη ούτε με τον Υμηττό ούτε και με την Πάρνηθα. Το όρος Αιγάλεω και το Ποικίλο όρος είναι φαλακρά. Θέλουμε να επιτραπεί, νομοθετικά πάντα και δεν θέλω να ερχόμαστε σε αντιδικίες με τις άλλες υπηρεσίες, ότι και η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί και έχει τη δυνατότητα και την αρμοδιότητα να κάνει ότι κάνει το Δασαρχείο.

Νομίζω ότι είναι από τα βασικότερα προβλήματα που πρέπει να νομοθετηθούν.

Πάμε να πάρουμε ρεύμα να δώσουμε στο αντλιοστάσιο, μας λένε είναι παράνομο. Τρία επί τρία. Ή μιλάμε για 13τ.μ. μαζί με το πίλερ της. Έχουμε πρόβλημα να χρησιμοποιήσουμε τις 9 γεωτρήσεις του Ποικίλου και του Αιγάλεω γιατί δεν μας το επιτρέπει το Δασαρχείο, χαρακτηρίζοντας τα ως παράνομα, το αντλιοστάσιο, που είναι υπόγειο, και το πίλερ της ΔΕΗ. Τι να το κάνω κι αν έχω κάνει πυρανίχνευση αυτόματα και αυτόματη πυρόσβεση, όταν δεν μπορώ να πάρω ρεύμα. Στην Αγία Βαρβάρα. Και ξέρετε γιατί; Γιατί πάνω από τη δεξαμενή που είναι νόμιμη, με έγκριση του Δασαρχείου έβαλε ο Δήμος της Αγίας Βαρβάρας ένα ξύλινο περίπτερο αναψυχής. Αυτός είναι ο λόγος. Και έρχεται πέρυσι το Δασαρχείο, να του δώσουμε νερό από τη γεώτρηση. Άλλη υπηρεσία αναδάσωσης για να ποτίσουν, όταν το ίδιο το Δασαρχείο η άλλη υπηρεσία, δεν μας έχει επιτρέψει να συνδέσουμε. Είκοσι μέτρα είναι ακριβώς η κολώνα της ΔΕΗ. Ερχόσαστε να σας δώσουμε νερό, δώστε μας φως εσείς, να σας δώσουμε εμείς νερό. Και ξεραίνονται τα δέντρα. Και αυτά που βάζει η αναδάσωση και αυτά που βάζουμε και εμείς.

Τι πρέπει συνεπώς να γίνει για ν' απαντήσω στο δεύτερο ερώτημα. Να τροποποιηθεί το νομικό καθεστώς. Ένα ο νόμος 998. Να δώσει αρμοδιότητες και στη πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση με τους συνδέσμους της και στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση.

Δεύτερον. Να δημοσιευτεί επιτέλους το Διάταγμα Προστασίας του Ποικίλου όρους και του όρους Αιγάλεω.

Το 1990 και μετά ήμουνα μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Οργανισμού της Αθήνας. Πρόεδρος τότε ήταν ο κ. Χαρίσης. Από τότε επεξεργαζόμαστε το Διάταγμα Προστασίας, και ακόμα δεν έχει δημοσιευθεί. Καλά κάνει και το Δασαρχείο και μας αρνείται. Γιατί δεν έχουν καθοριστεί οι χρήσεις.

Τι άλλο πρέπει να γίνει. Να συνταχθεί κτηματολόγιο. Το έχουμε ζητήσει επανειλημμένα. Εμείς προσφερόμαστε. Και ας μη μας δώσουνε λεφτά, να συντάξουμε μαζί με τις υπηρεσίες του Δασαρχείου, το κτηματολόγιο, το Δασικό Κτηματολόγιο όπως αναφέρθηκε, των ορεινών αυτών όγκων. Όχι για να πάρουμε από το Δασαρχείο, για να δώσουμε στο Δημόσιο. Να αποφύγουμε τις καταπατήσεις, που έχουν γίνει. Φτάσανε και στη Δυτική Αθήνα τα σπίτια μέχρι την κορυφή του βουνού. Γιατί δεν τους πολέμησε κανένας για τους τίτλους που δήθεν είχαν επί Τουρκοκρατίας. Για το όνομα του θεού! Να λυθεί επιτέλους το ιδιοκτησιακό καθεστώς, όχι στην περιοχή, στα νταμάρια. Εφτά νταμάρια έχει το Ποικίλο όρος. Τι θα κάνουμε με αυτά;

Πιστεύω ότι αυτά είναι ζητήματα που μπορούν να λυθούν. Από κει και πέρα, αν χρειάζονται χρήματα, αν χρειάζεται θέληση.....Εγώ πιστεύω ότι αυτά βρίσκονται.

Εμείς πάντως, μελέτες άλλες δεν χρειαζόμαστε. Απλά περιμένουμε να δοθεί η αρμοδιότητα να μπορέσουμε να τις υλοποιήσουμε. Να κάνουμε τις αναδασώσεις στο Ποικίλο όρος, να προστατεύσουμε το λεκανοπέδιο. Γιατί θα είμαστε ο φραγμός του θρυάσιου πεδίου προς το λεκανοπέδιο. Πιστεύω ότι μπορεί να ανασάνει η Δυτική Αθήνα ή και όλο το Λεκανοπέδιο και να ανοίξει μια συνεργασία μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Γεωργίας. Εμείς δεν διεκδικούμε τίποτα. Προσφερόμαστε να βοηθήσουμε τις υπηρεσίες του Υπουργείου, να διαφυλάξουμε την περιουσία του Δημοσίου, να διασφαλίσουμε, να την προστατεύσουμε, να την αναμορφώσουμε.

Ευχαριστώ πολύ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Χαίρομαι και γιατί είσαστε μέσα στο χρόνο και γιατί με τη

βοήθειά σας φτάσαμε στο πιο ενδιαφέρον τμήμα της σημερινής συζήτησης που είναι οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις.

Με ένα ευγενικό σημείωμα ο κ. Φειράκης μου ζητάει, μια και εκπροσωπεί τον Σύλλογο Φίλων Δάσους της Νέας Ιωνίας και την Κίνηση Πολιτών Γαλατσίου να κάνει κάποια ερώτηση. Μου λέει ότι αφορά αν κατάλαβα καλά στα Τουρκοβούνια και στο κτήμα Βείκου. Αν την διατυπώσετε σαν ερώτηση θα είναι ακόμα καλύτερο. Να σας δώσω κατ' εξαίρεση λοιπόν το λόγο. Αν και θα ζητήσω να μου κάνετε μια χάρη. Να μη τα λέτε Τουρκοβούνια αλλά να τα λέτε Αττικό Άλσος.

Ελάτε κ.Βασιλάκη και αμέσως μετά μια παρέμβαση από τον κ. Γλέζο. Αν μπορείτε όσο πιο σύντομα, θα είναι κέρδος για όλους.

κ.Βασιλάκης

Ευχαριστώ πολύ. Κύριε Αλέπη, σας ευχαριστούμε πάρα πολύ. Παρ' ότι δεν ήμασταν στο πάνελ, μας δίνετε το λόγο. Το μάθαμε από την εφημερίδα και πάλι είμαστε παρόντες και ευχαριστούμε που μας δώσατε το λόγο.

Ένα παράπονο. Κατ' αρχήν δεν αναφέρθηκε ο μικρός ορεινός όγκος ο οποίος βρίσκεται μέσα στην καρδιά της Αθήνας που λέγεται Τουρκοβούνια, εντός εισαγωγικών, κτήμα Βείκου. Γιατί και αυτό δεν μας αρέσει, που είναι από τους καταπατητές.

Όμως, η περιοχή αυτή, η αδόμητη περιοχή των 1500 στρεμμάτων, αναφέρεται στους αρχαίους συγγραφείς. Ο Πausanίας στα Αττικά αναφέρει ότι Αγγεσμος λέει "όρος εστί μέγα ως άγαλμα Αγγεσμίου". Ίσως δεν είναι γνωστό ότι τα Τουρκοβούνια εντός εισαγωγικών, αναφέρονται στα αρχαία κείμενα των αρχαίων συγγραφέων με την ονομασία Άγγεσμος. Ενώ ο Θουκυδίδης τον λόφο που έκοψε στα δύο την Αττική τον ονόμασε Βριλυσσό. Ο δε Γάλλος περιηγητής Γκαλετέρ ο οποίος ανέβηκε τον 17^ο αιώνα στα Τουρκοβούνια εντός εισαγωγικών, αναφέρει ότι ο Άγγεσμος είναι όρος δρυμώδες, μέσα σε αυτό ζουν πολλά άγρια ζώα και πουλιά.

Σήμερα όμως αγαπητοί κύριοι, αγαπητέ κ. Αλέπη, κ.Γενικέ, στη θέση του κάποτε πράσινου αυτού λόφου, ο επισκέπτης βλέπει ένα σεληνιακό τοπίο, ενώ στα αρχεία του Κράτους έμεινε μόνο το καταστατικό του σωματείου των ρυτινοσυλλεκτών, να

μας θυμίζει ότι σε χρόνους παλικούς στην έκταση που σήμερα ονομάζεται κτήμα Βείκου, υπήρχε δάσος.

Σήμερα η πανέμορφη αυτή έκταση μεταμορφώθηκε σε κρανίου τόπο. Δεν υπάρχει πια η καταπράσινη περιοχή που έδινε τα πάντα και δεν ζήταγε τίποτα. Έτσι, για εκατό χρόνια περίπου, η πόλη στερήθηκε μια πηγή ζωής, το δάσος. Υπεύθυνοι ; Τα ποικιλώνυμα συμφέροντα τα οποία προφανώς πάντοτε στερούνται ευαισθησίας. Όσπου το 1994, ήρθε η απόφαση του τότε Νομάρχη κ.Κατριβάνου και η έκταση αυτή επανακηρύχτηκε αναδασωτέα 1300 στρεμμάτων. Υπάρχουν και άλλα 300 τα οποία είναι δημόσια, χορτολιβαδικά. Από τότε οι Γαλατσιώτες μπορούσαν να λένε ότι από τη Δροσιά και προς τα κάτω υπάρχουν δέντρα. Δάσος όμως μπορεί να υπάρξει μόνο στο Γαλάτσι. Και μάλιστα επτά φορές μεγαλύτερο από το πεδίο του Άρεως.

Δυστυχώς όμως, αγαπητοί κύριοι, τέσσερα χρόνια μετά την επανακήρυξη της ως αναδασωτέας, η τελευταία αδόμητη αυτή έκταση, στον κατοικημένο ιστό της Αθήνας, παραμένει ανοχύρωτη από κάθε είδους παρεμβάσεις, επεμβάσεις και αυθαιρεσίες. Ανοχύρωτη από τους διεκδικητές της δημόσιας αυτής έκτασης, επιγόνους των Βείκων, ανοχύρωτη από την αδιαφορία, και θα το πούμε, της γραφειοκρατίας τους κράτους, ανοχύρωτοι από τις επεμβάσεις των διαφόρων ιδιωτικών συμφερόντων οικοδομικών εταιρειών και τέλος ανοχύρωτη από τις αυθαίρετες ενέργειες ακόμα και αυτής της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Είναι γνωστό, ότι πριν λίγους μήνες επιχειρήθηκε να εγκατασταθεί δυτικό ελικοδρόμιο σε καταγεγραμμένο δημόσιο τμήμα της έκτασης. Παλιότερα, η πολεοδομία είχε εκδώσει οικοδομική άδεια στο δασικό τμήμα της έκτασης, για ξενοδοχεία. Η παρέμβαση όμως των τοπικών συλλόγων και κινήσεων πολιτών των όμορων δήμων, έβαλε για μια ακόμη φορά τη σφραγίδα της και σταμάτησε τις παράνομες ενέργειες.

Οι τοπικοί σύλλογοι ευλόγως ρωτούν γιατί η μελέτη αναδάσωσης των 1280 στρεμμάτων ή μάλλον για τα πρώτα 300 που υπέγραψε ο αγαπητός κ.Πεταμίδης το 1996 βρίσκεται ακόμα στα συρτάρια αξίας αν θυμάμαι 240 εκατομμυρίων; Γιατί δεν υπογράφεται η προγραμματισμένη .... η μάλλον τώρα υπογράφτηκε η προγραμματική σύμβαση για την υλοποίηση;

Και τέλος το παράπονο μας είναι το εξής. Εκεί υπάρχουν αυθαίρετα για τα οποία θα μπορούσε να παρέμβει η υπηρεσία

δασών, η διεύθυνση δασών, υλοποιώντας τον σχετικό νόμο. Βεβαίως η αρμοδιότητα υπάρχει και βρίσκεται στον κύριο Νομάρχη. Αλλά είδαμε να μην συντονίζονται οι υπηρεσίες δασών με τις υπηρεσίες της νομαρχίας, για να κατεδαφιστούν τα 20 αυθαίρετα κτίσματα εταιρειών. Δεν δίνεται η δυνατότητα να υλοποιηθεί η μελέτη που έχει εκπονήσει ο κ. Πεταμίτης.

Είναι πολύ σοβαρό το ζήτημα. Τα δικαστήρια έχουν καταδικάσει τους καταπατητές ότι είναι αυθαίρετοι και έχουν την νομή παρανόμως. Και όμως η Διεύθυνση Δασών, κ. Γενικέ, δεν βλέπουμε να παρεμβαίνει στα αυθαίρετα. Και βεβαίως να υλοποιήσει την αναδάσωση.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Αλέπη.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Εγώ ευχαριστώ. Αλλά θα συμφωνήσετε μαζί μου ότι τα Τουρκοβούνια δεν είναι περιαστικό δάσος. Άλλο πράγμα είναι. Όχι περιαστικό. Ο κ. Πεταμίδης νομίζω ότι σημείωσε και θα μας δώσει την απάντηση. Όχι, παρακαλώ πολύ τώρα. Ζήτησα από τον κ. Γλέζο για να τα συνδέσουμε όλα αυτά.

Ας τα συνδέσουμε μέσω Γαλασίου, όπου πολλοί συμπατριώτες του κ. Γλέζου είναι μόνιμοι κάτοικοι.

Μανώλης Γλέζος (πρώην βουλευτής)

Δεν θα μιλήσω αγαπητοί σύνεδροι για το Γαλάτσι, αλλά για μια πραγματικότητα την οποία πρέπει να την έχουμε πάντοτε στο νου μας.

Τι συμβαίνει στην Ελλάδα. Πρωτιά η οποία ευτυχώς δεν έχει αναγραφεί, γιατί είναι πρωτιά ντροπής στο βιβλίο guiness. Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα στον κόσμο όπου το 40% του πληθυσμού της αποτελεί τον χώρο όπου είναι το πολιτικό, πολιτιστικό, οικονομικό και υπηρεσιών κέντρο της χώρας.

Στην Αττική έχουμε 4 εκ. πληθυσμό, μερικοί μάλιστα λένε ότι φτασαμε τα 4,5, απέναντι σε ένα πληθυσμό 10 εκ. Για να καταδείξω το έγκλημα θα κάνω μια συγκριτική αναλογία. Κανονικά με τις ίδιες αναλογίες, το Πεκίνο θα έπρεπε να έχει πληθυσμό 440 εκ. κατοίκων. Έτσι γίνεται κατανοητό το μέγεθος του εγκλήματος.

Παντού υπάρχει οξύτατο πρόβλημα ανάμεσα στον άνθρωπο και το δάσος. Σε όλο τον κόσμο, και στην Ελλάδα. Αλλά εδώ στην Αττική οξύνεται από αυτήν την κύρια και βασική αιτία.

Άρα το πρώτο πρόβλημα είναι να φύγει αυτός ο πληθυσμός. Πρέπει επιτέλους να μάθουμε, να πάρουμε αποφάσεις που να "λένε".

Να φέρω ένα άλλο παράδειγμα. Η Σκύρος το καλοκαίρι δέχεται τόσα πολλά αυτοκίνητα που δεν μπορούν να προχωρήσουν. Βγαίνουν και είναι σαν να βρίσκονται σε μία σειρά πάρκιν. Το ένα πίσω από το άλλο. Το ίδιο αρχίζει να συμβαίνει σε μερικές μέρες αιχμής στη Σαντορίνη. Κανείς δεν παίρνει την απόφαση ότι η Σαντορίνη, ή η Σκύρος μπορεί να δεχτεί συγκεκριμένο αριθμό αυτοκινήτων. Το λέω γιατί είναι το κύριο, η λύδια λίθος, το βασικό.

Πόσους μπορεί να δεχτεί η Αττική; Αυτό το όριο δεν το λμάμε να το θέσουμε. Και αυτό είναι η ουσία. Να βάλουμε το νυστέρι εδώ. Και για αυτό τι κάνουμε τώρα; Προσπαθούμε να πούμε ότι αυτή είναι δασική έκταση. Μα όλη η Αττική ήταν δάση παλιά. Την έκοψε ο άνθρωπος και την έκανε καλλιεργήσιμη. Και μετά έκτισε τα σπίτια του. Ποιο είναι το δάσος; Από ποια εποχή θα το λογαριάσουμε; Το λογαριάζουμε από αυτό που υπάρχει τώρα. Μπήκε τώρα και είναι μια καινούργια άποψη. Να το αυξήσουμε αυτό το πράγμα. Να μην μιλάμε λέει για δασικούς χώρους, να μιλάμε για ορεινούς χώρους.

Είναι μια προέκταση. Και εγώ λέω αν σταθούμε μονάχα σε αυτή την προέκταση το αποτέλεσμα το είδατε. Μπαζώνουμε τα ρέματα. Λογαριάζουμε μονάχα τον ορεινό όγκο δηλαδή υδατόρευμα. Εκεί που υπάρχει στην απορροή του πάνω στις κλιτές, στην εδαφική επιφάνεια. Και δεν το λογαριάζουμε τον πεδινό του ρου. Με αποτέλεσμα να μπαζώνεται εκεί το μέρος με τα χτισίματα και να έχουμε τα πλημμυρικά φαινόμενα. Αυτό δεν θα το λογαριάσουμε;

Να ξεφύγουμε από την μονομέρεια. Όλα τα προβλήματα να τα αντιμετωπίσουμε στο σύνολο τους. Και όχι ένα ένα. Εγώ θα έλεγα ότι συμφωνώ. Να το προεκτείνω αν πρόκειται να κερδίσουμε κάτι και αντί να το λέμε δασική έκταση να το λέμε ορεινό όγκο. Αλλά γιατί να μην πάμε και παρακάτω και να το πούμε υδρολογική λεκάνη; Ή την λεκάνη απορροής στο σύνολο της;

Ή πέρα από αυτό να το πούμε κάτι άλλο;

Προσέξτε . Και εδώ είναι το άλλο που βάζω. Το πώς θα φύγει. Μπορεί να φύγει;

Άμα θέλει η πολιτεία φεύγει.

Το ξέρετε ότι όλες οι γυναίκες στην Ελλάδα στην νότια Ελλάδα γεννάνε στην Αθήνα και στη βόρεια Ελλάδα στην Θεσσαλονίκη; Γιατί δεν έχουμε μαιευτήρια πουθενά. Λοιπόν; Όταν έχουμε μαζεψει τα πάντα εδώ, φυσικά όλοι θα έρχονται εδώ και αντί να έρχονται μόνο σε ταξίδια έρχονται να κατοικήσουν. Είναι φυσικό.

Λοιπόν αυτό είναι. Βάζουμε στόχο, έχουμε την τόλμη να το κάνουμε; Αυτό σημαίνει να δημιουργήσουμε οικονομία, κέντρα δηλαδή αποκέντρωση της εξουσίας, της οικονομίας, του πολιτισμού στην επαρχία.

Εγώ τώρα αναρωτιέμαι ότι και πάλι θα τα βάλουμε μαζί μου μερικοί. Φτιάξαμε ένα καταπληκτικό Μέγαρο Μουσικής. Πόσα Μέγαρα Μουσικής έχει η υπόλοιπη Ελλάδα; Και σκεφτείτε ότι στην Αρχαία Ελλάδα, κάθε τόπος είχε το αρχαίο του θέατρο. Ξέρετε πόσο κόστιζε το αρχαίο θέατρο; Το είχαμε μετρήσει. Δυστυχώς, ευτυχώς δηλαδή υπάρχουν τα κατάστιχα των πληρωμών, των λαξευτών εκείνης της εποχής. Για να χτιστεί ένα θέατρο κόστιζε πανάκριβα. Και όμως το χτίζανε. Και δεν φτιάχνανε ένα και μοναδικό θέατρο στην Αθήνα. Για αναλογιστείτε πόσα θέατρα, ακόμα και στο πιο μικρό μέρος της Ελλάδας υπήρχε θέατρο.

Λυπάμαι που τα λέω έτσι με πάθος, αλλά επειδή είδα κάποιο δισταγμό για το πώς θα διώξουμε τον πληθυσμό. Όταν έχουμε θέατρα παντού, όταν έχουμε μαιευτήρια παντού, όταν έχουμε δουλειές παντού, όταν έχουμε τα πάντα σε όλη την Ελλάδα και δεν τα έχουμε συγκεντρωμένα όλα εδώ , φυσικά θα φύγει ο πληθυσμός.

Το δεύτερο που θα ήθελα να πω είναι αν θα μετρήσει κανείς κάποτε επιστημονικά. Όπως μετράμε την απόσταση των σπιτιών σε ένα δρόμο και λέμε ότι αυτή καθορίζεται με βάση τις ηλιακές ακτίνες που πρέπει να προσπίπτουν στο υπόγειο. Κατά τον ίδιο τρόπο πρέπει να μετρηθεί πόσο πληθυσμό αντέχει ο κάθε τόπος. Και μόνον αυτόν να δέχεται.

Αυτό είναι το δεύτερο στοιχείο. Και προχωράμε στο τρίτο. Εμείς στο χωριό μου έχουμε βγάλει ένα δόγμα. Είμαστε και

εμείς λιγάκι δογματικοί. Λέμε κανένα ανθρώπινο κτίσμα στο ύψος του δεν πρέπει να ξεπερνάει το πιο ψηλό δέντρο της περιοχής. Όστε πρέπει να δοθούν όρια όχι μόνο ως προς την έκταση αλλά και προς το ύψος., Θυμηθείτε τον Πύργο της Βαβέλ και τα σχετικά...

Δεν πρέπει να προσβάλλουμε την φύση. Είναι ένας κανόνας τον οποίο έχουμε.

Το δεύτερο είναι με βάση τα όρια αυτά να μετρήσουμε τις ανάγκες μας, τις βιολογικές, τις ανθρώπινες ανάγκες. Πέρα από τις αισθητικές, πέρα από τις κοινωνικές που μίλησα στην πρωτολογία μου και να προσδιορίσουμε αυτά τα στοιχεία. Και όχι να αγωνιζόμαστε για αυτό που πρέπει να υπάρχει.

Και για την κούραση που σας έδωσα, ευχαριστώ πάρα πολύ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Να ευχαριστήσουμε τον κ. Γλέζο γιατί έβαλε τόσες πολλές παραμέτρους και να δω τελικά ποιος θα δώσει τις απαντήσεις και κυρίως πόσο σύντομες θα είναι αυτές.

Ελάτε και αμέσως μετά να προχωρήσουμε στις ερωτήσεις γιατί ήδη έρχονται και μερικά σημειώματα.

Ακροατής

Θα είμαι σύντομος. Αλλά η ενασχόληση μου με τους τέσσερις συνδέσμους όλα αυτά τα χρόνια και σαν εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και δημοσιογραφικά μου έχουν δώσει μια σφαιρική αντίληψη και πιστεύω ότι πρέπει να προστεθούν ακόμη κάποια στοιχεία σε αυτήν την πραγματικά αξιόλογη ημερίδα.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε, όπως πολύ σωστά έθεσε και ο κ. Αλέπης ότι αυτός ο χώρος έχει και μια συμβολική σημασία. Ο πρώτος νεοέλληνας πολιτικός που έθεσε την οικολογία και πραγματικά εισέπραξε πάρα πολλές αντιδράσεις, ήταν ο Αντώνης Τρίτσης. Και ο λόγος του δεν ήταν γραφικός, όπως παρουσιάστηκε, αλλά πραγματικά ουσιαστικός με επιστημονική υπόσταση. Πραγματικά τούτη τη στιγμή υπάρχουν κάποια σοβαρά ζητήματα και για να μην σας πλατιάσω καθόλου θα μπω κατευ-

θείαν στις απόψεις που πρέπει να προστεθούν.

Το πρώτο, το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε για το περιβάλλον, οφείλεται στην ίδια την τοπική αυτοδιοίκηση. Μπορεί να είμαι εκπρόσωπος της αλλά οι περισσότεροι δήμαρχοι και κοινοτάρχες είναι αυτοί που πραγματικά με λόγο και έργο βοηθούν στην καταλήστευση του περιβάλλοντος.

Η πρόταση μου είναι ότι μεθαύριο πρέπει πραγματικά κατά το δυνατόν να παρευρεθούν όλοι οι δήμαρχοι και κοινοτάρχες και να μπει ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης τους. Υπήρχανε λίγες εξαιρέσεις. Και σήμερα αποδεικνύεται με την παρουσία πολύ λίγων ανθρώπων. Ιδιαίτερα οι μικρότερες κοινότητες, της Ανθούσας λόγου χάρη, του Ωρωπού προσπαθούν να αποκτήσουν οντότητα σε βάρος των δασών. Επιβάλλεται λοιπόν πραγματικά εκεί η ενοποίηση τους γιατί δεν εξυπηρετούν τίποτα περισσότερο. Αποτελούν εξαιρέσεις για να είμαι απόλυτα δίκαιος κάποιοι κοινοτάρχες. Όπως ο κοινοτάρχης του Διόνυσου λόγου χάρη που βρίσκεται σήμερα εδώ.

Δεύτερη σοβαρή πρόταση που πρέπει να γίνει. Κάτι που άπτεται και της φιλοσοφίας, που έχει θέσει και ο κ. Γλέζος. Επιτέλους πρέπει η Γενική Γραμματεία Δασών να μετεξελιχθεί σε ένα αρμόδιο Υφυπουργείο ή Υπουργείο Δασών και να καλύψει τις αρμοδιότητες και του Υπουργείου Βιομηχανίας και του Υπουργείου Χωροταξίας και του Υπουργείου Γεωργίας. Εκεί λοιπόν, έχοντας όλες αυτές τις ευθύνες θα μπορέσει πραγματικά να φτιάξει προγραμματικές συμβάσεις με τους συνδέσμους και να υπάρχει ουσιαστικός ρόλος τους.

Ένα θέμα που δυστυχώς αναγκάζομαι σήμερα να σας καταγγείλω και είμαι εξουσιοδοτημένος και από τους Γιατρούς του Κόσμου, ένας φορέας της τοπικής αυτοδιοίκησης πριν από δύο μέρες, έκοψε πεύκα και απέδωσε αυτό το μεγάλο ανοσιούργημα σε μια ρατσιστική άποψη. Ότι για να χτυπηθούν οι Κούρδοι στην Παλαιά Πεντέλη, έπρεπε να κοπούν, να απογυμνωθούν όλοι αυτοί οι χώροι. Και φτάσαμε οι Κούρδοι, αυτοί οι ίδιοι άνθρωποι από μία διαφορετική χώρα να βάλλουν ακόμα και τα σώματα τους μπροστά στις μπουλντόζες, για να αποσοβήσουν αυτό το έγκλημα. Κύριε Γενικέ, είναι ένα πολύ σοβαρό ζήτημα και πρέπει η Γενική Γραμματεία να έχει κάθετη θέση σε αυτό το ανοσιούργημα.

Και ένα τελευταίο που θέλω να πω. Οι τέσσερις σύνδεσμοι,

παρά ότι έχουνε και ιδιάζοντα προβλήματα, κατά βάση έχουν ορισμένα κοινά. Θα έπρεπε τουλάχιστον κάθε ενάμισι μήνα, να έχουν μια κοινή παρουσία, συνεργασία και προβολή των αιτημάτων τους προς τους αρμόδιους φορείς.

Νομίζω ότι αυτές τις τέσσερις προτάσεις πρέπει να τις αποδέχεστε, έχουν κάποια ουσία.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Εγώ ευχαριστώ. Να με βοηθήσετε να μαζέψουμε τις ερωτήσεις. Ήδη μαζεύτηκαν αρκετές.

Να προσθέσουμε δύο τρεις ακόμα, για να προλάβουμε να πάρουμε και κάποιες απαντήσεις. Γιατί πολλές φορές ξέρετε, το να τίθενται μόνο ερωτήματα δεν είναι τόσο χρήσιμο.

Γιώργος Δεμίρης

(Πρόεδρος Εθελοντών Δασοπυροπροστασίας Αττικής)

Είμαι ο Γιώργος Δεμίρης, Πρόεδρος των Εθελοντών Δασοπυροπροστασίας Αττικής.

Κύριος σκοπός μας είναι να προστατεύσουμε την Πάρνηθα, παρ' όλο που δεν είμαστε κάτοικοι Μενιδίου και παρ' όλο που ερχόμαστε απ' όλες τις μεριές της Αθήνας. Την αγαπάμε όμως και εμείς πάρα πολύ και έντεκα χρόνια ύπαρξης το δείχνουν, με πράξεις και προφυλάξεις.

Οφείλω επίσης μέσα από αυτή τη θέση να ευχαριστήσω το Δασαρχείο Πάρνηθας γιατί τα έντεκα αυτά χρόνια και μας σεβάστηκε και μας βοήθησε στα μέτρα του δυνατού.

Θα ήθελα να συμφωνήσω, δεν θέλω να πάρω πολύ τον λόγο, με τον κ. Γλέζο αρχικά και να προσθέσω. Πάνω από όλα χρειαζόμαστε ιδεολογία. Δηλαδή να πιστέψουμε σε αυτό που κάνουμε. Να είναι η πίστη μας αυτό. Η προστασία του πράσινου, του δάσους, του περιαστικού άλσους, όπως θέλετε πείτε το.

Δεύτερον. Εμείς έχουμε αναλάβει τουλάχιστον μέσα στη μικρή κλίμακα που έχουμε δυνατότητα, να ευαισθητοποιήσουμε τους πολίτες, να τους δείξουμε μέσα από περιπάτους ή αποδράσεις, από προβολές σε σχολεία, σε συνδέσμους, όπου μπορούμε και όπου μας καλούν, τι είναι αυτό το άλσος το

οποίο το βλέπουμε μόνο στην τηλεόραση όταν καίγεται.

Θέλω επίσης να συμφωνήσω με τον Σύνδεσμο Πεντέλης, ότι στόχος μας είναι υποχωρώντας διαρκώς να σώσουμε αυτό που υπάρχει. Λαμβάνουμε μέρος σε εθελοντικές δενδροφυτεύσεις, σε οτιδήποτε άλλο πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμο σε αυτή την υπόθεση. Αυτό θα ήθελα να τονίσω και πάνω από όλα και πριν από όλα να ενημερώνουμε τον καθημερινό άνθρωπο.

Τι είναι το δάσος; Γιατί πρέπει να το πιστεύουμε; Γιατί πρέπει να το σώσουμε;

Γιατί είμαστε μέρος αυτού και χωρίς αυτό δεν μπορούμε να ζήσουμε.

Ευχαριστώ πολύ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Με το δεδομένου ότι ο χρόνος πιέζει και τα μολύβια του κ. Πεταμίδα και του κ.Μικρού έχουν πάρει φωτιά, να πάρουμε ακόμα δύο τρεις ερωτήσεις

κ.Σωτηρίου (Πρόεδρος Κοινότητας Διονύσου)

Ονομάζομαι Σωτηρίου και είμαι Πρόεδρος στην Κοινότητα Διονύσου.Είναι μία Κοινότητα που είναι πάνω στο βουνό της Πεντέλης. Είναι 23 χιλ. στρέμματα, 23 χιλ. στρέμματα δάσους. Δηλαδή και εκεί που είναι τα σπίτια, είναι δάσος.

Το ερώτημα μου είναι το εξής. Όταν μιλάμε για την Εθνική Άμυνα, όταν μιλάμε για την παιδεία, λέμε ότι πρέπει να υπάρχει εθνική πολιτική. Δηλαδή, όλα τα κόμματα, να έχουνε συμφωνήσει κάπου, ούτως ώστε να υπάρχει και μία διαχρονική αντιμετώπιση του ζητήματος.

Νομίζω και εδώ πρέπει να υπάρχει λοιπόν τέτοια πολιτική, διότι είναι εθνικής σημασίας, είναι επιβίωση η διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος.

Εκείνο λοιπόν, και καταλήγω στην ερώτηση, την οποία βέβαια δεν ξέρω ποιος μπορεί να απαντήσει "θα υπάρξει δι-πουργική πολιτική;"

Και ενώ επισήμανα ότι θα υπάρχει εθνική πολιτική, δυστυχώς διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει και μεταξύ των Υπουργείων μία κοινή πολιτική και αντιμετώπιση.

Αναφέρομαι σε δύο σημαντικά ζητήματα. Τα λατομεία το ένα και οι συνεταιρισμοί το άλλο. Έρχεται το ΥΠΕΧΩΔΕ δια διαφόρων Υπουργών και δίδει ελπίδες. Έχουνε κάποιες χιλιάδες κόσμο αυτοί από πίσω.

Νομίζω λοιπόν ότι για τα βουνά αυτά γενικότερα, πρέπει να υπάρχει και μεταξύ των Υπουργείων μια κοινή πολιτική, η οποία δυστυχώς δεν υπάρχει.

Εν πάση περιπτώση, δεν θέλω να επεκταθώ σε άλλα ζητήματα, έχουν ειπωθεί.

Ευχαριστώ

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Κατανοητό, επανέρχεται η πολυπλοκότητα των αρμοδιοτήτων.

κ. Δημητρακόπουλος

Εγώ δεν θα μακρυλογήσω. Θα απαντήσω στο ερώτημα σας. Ποια είναι τα προβλήματα που θεωρούμε πρώτης προτεραιότητας.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Ως τι μιλάτε;

κ. Δημητρακόπουλος

Δεν είμαι εκπρόσωπος κανενός. Πρώτη προτεραιότητα λοιπόν είναι η διασφάλιση της υφιστάμενης κατάστασης. Και όχι με ευχολόγια. Με προσωπικές θυσίες.

Θα μου επιτρέψετε να σας πω ένα παράδειγμα. Αντιπρύτανης του Πολυτεχνείου κατήγγειλε προ πολλών ετών ότι κόβουν δέντρα δίπλα του. Εκστατικός εγώ πήγα να διαπιστώσω τι κόβουνε. Ήταν μέσα σε εγκεκριμένο σχέδιο πόλεως στη Βουλιαγμένη. Λαδόπουλος λεγότανε ο Αντιπρύτανης. Καθηγητής Μαθηματικών. Του λεω λοιπόν. Κύριε Πρύτανη εσείς όταν κόψατε τα πεύκα που κάνατε αυτή την τεράστια βίλα ρωτήσατε κανέναν; Εγώ τα έκοψα τότε. Ο διπλανός να μην τα κόψει.

Αυτή η νοοτροπία δυστυχώς βασιλεύει σε πάρα πολλούς από εμάς. Δηλαδή το άτομο μας να προστατεύσουμε, μονάχα τα προσωπικά μας συμφέροντα. Αν δεν θίγουν τα προσωπικά μας συμφέροντα τότε γινόμαστε έξαλλοι.

Και τελειώνοντας, είπε ο κ.Γαβριήλ κάτι ερωτήσεις. Είναι πολύ απλές οι ερωτήσεις άμα διαβάσει κανείς τους νόμους. Ο νόμος του 1836 λέει: όσοι έχουνε τίτλους να τους υποβάλλουμε στην Γενική Γραμματεία και να αναγνωριστούν ως ιδιοκτήτες. Όσοι δεν έχουν τίτλους, δεν πρόκειται να τους διώξω αλλά θα τους αφήσω απλά σαν διακατόχους εκτάσεων. Δηλαδή τι πάει να πει διακάτοχος; Ότι έχω την νομήν. Να βόσκω, να κόβω δέντρα, να παίρνω το ρετσίνι, τα κουκουνάκια, τον φλοιό αλλά δεν θα είμαι κάτοχος του εδάφους.

Δυστυχώς επειδή δεν είχαν τέτοιους τίτλους όλοι αυτοί, εξακολούθησε αυτό το νομικό καθεστώς επί 160 χρόνια. Και σήμερα του λες του άλλου. Είσαι διακάτοχος. Τι πάει να πει είμαι διακάτοχος; Πάει να πει δεν είσαι κύριος. Διευκρίνηση σε αυτό το θέμα.

Πως μπορούμε να προστατεύσουμε τις ήδη υφιστάμενες δασικές εκτάσεις; Θα σας πω κάτι. Όλα συγκεκριμένα παραδείγματα. Το 1963 επί Υπουργία του αιμνήστου Νικολάου Μαλλιάρκα είπαμε να προστατεύσουμε τον Υμηττό. Δεν είχαμε λεφτά. Πιάσαμε και περιφράξαμε τον Υμηττό από μία άκρη στην άλλη και διασώθηκε από τους καταπατητές. Και θα σας πω και το όνομα. Ο κύριος καταπατητής ήταν ο Νάστος. Στην Πεντέλη και στο Αιγάλεω που δεν άφησαν δημιουργήθηκαν με ορισμένους ακόμα και δικαστικοί αγώνες.

Ο Δήμος Περάματος κατέστρεψε την περιοχή. Όταν καταδαφίσαμε το 1976, 600 παραπήγματα παρενέβησαν και έχουν κάνει όλο το βουνό παράγκες και σπίτια. Πέρασα προχτές, τριώροφα και τετράροφα. Δεν μπορείς να εμπιστευτείς την τοπική αυτοδιοίκηση όταν έχει μία τετραετία μόνο μπροστά της.

Έχω παράδειγμα...

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Ανοίγετε μεγάλο θέμα τώρα . Για να βοηθήσουμε και τον πρακτικογράφο πείτε και το όνομα σας.

κ. Δημητρακόπουλος

Η τοπική αυτοδιοίκηση να κάνει πρωτόκολλα διοικητικής αποβολής. Ναι να κάνει μηνύσεις, δεν τα κάνει. Γιατί; Γιατί είναι ψηφοφόροι τους. Τίποτα άλλο.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Κύριε Δημητρακόπουλε, σας ευχαριστώ πολύ. Ελπίζω να το σημείωσε το όνομα σας ο πρακτικογράφος. Έχουμε ακόμα μία ερώτηση. Μία τελευταία.

κ. Δεληγιάννης

Ονομάζομαι Δεληγιάννης και είμαι από την Λάρισα. Θέλω να κάνω την εξής ερώτηση στον κ. Μικρό, που άκουσα ότι είναι υπεύθυνος για το Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας, που εποπτεύεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Πως ο Οργανισμός του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας συνδέεται με τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας για τις περιαστικές περιοχές ή πως σκέφτεται να συνδεθεί. Και αν ο Οργανισμός αυτός αξιοποιεί και σε ποιο βαθμό γεωτεχνικούς για τους ορεινούς όγκους όπως τους χαρακτήρισε.

Και ένα δεύτερο, που για μένα πιστεύω έχει ιδιαίτερη σημασία λόγω της δουλειάς που κάνω. Αν το ρυθμιστικό σχέδιο της Αθήνας αποδίδει σημασία στην ενοποίηση αυτών των υπερτοπικών χώρων εν όψει και των Ολυμπιακών Αγώνων αξιοποιώντας τις μεγάλες οδικές αρτηρίες της πρωτεύουσας, με τρόπο ώστε να αναπτυχθούν αξιόλογες δενδροστοιχίες.

Ευχαριστώ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Εγώ σας ευχαριστώ για τη συντομία. Θα κάνω μία εξαίρεση και αμέσως μετά την τελευταία ερώτηση παρακαλώ πολύ.

κ.Στάμου (Αντιπρόεδρος Δασολόγων)

Στάμου, λέγομαι. Είμαι αντιπρόεδρος των δασολόγων, αλλά κάνω παρέμβαση σαν δασολόγος που έχω δουλέψει στην

Αττική και σαν κάτοικος της Αττικής.

Το θέμα που τίθεται για την Αττική, για όλη την Ελλάδα, αλλά εδώ είναι πιο έντονο. Είναι το θέμα της χωροταξίας. Το θέμα των χρήσεων γης. Καθαρίζονται στον αέρα κάποιες χρήσεις γης, από δω κι από εκεί, αλλά καμία χρήση γης δεν μπορεί να προχωρήσει, χωρίς το βασικό τομέα, τη βασική υποδομή, που λέγεται κτηματολόγιο. Που λέγεται ξεκαθάρισμα του ιδιοκτησιακού. Ναι μεν υπάρχει το ερώτημα, προς τα πού θα γίνει το ξεκαθάρισμα του ιδιοκτησιακού, αλλά πρώτα πρέπει να απογραφεί να ξέρουμε που, ποιο είναι το ιδιοκτησιακό της Αττικής, το οποίο έχει ξεκινήσει επανειλημμένα και κυρίως με πρωτοπορία της δασικής υπηρεσίας το '76, νόμος που ισχύει ακόμα και δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ. Από το '76 ο νόμος. Το '79 νέος νόμος για να απογραφούν τα δάση. Αυτή τη στιγμή, όλα τα δάση και οι δασικές εκτάσεις είναι στον αέρα.

Πουθενά δεν είναι καθορισμένα ποια είναι δάση και ποιες είναι δασικές εκτάσεις. Χωρίς τέτοιο πράγμα δεν μπορεί να γίνει καμία χωροταξία πιστεύω. Και εμφανίζονται αυτά τα δικαιώματα που ο συμπατριώτης μου, γιατί και εγώ κάτοικος του Μενιδίου είμαι. Στο Μενίδι έχω γεννηθεί. Εμφανίζονται κάποιοι κάτοικοι της Αττικής, όπως ήταν οι Μενιδιάτες κάποτε και ελέγχανε. Ήταν οι μόνοι που ζούσαν στην Πάρνηθα. Μιλάμε για την Αττική και την Αθήνα των 30.000 ανθρώπων, οι οποίοι έχοντας κάποια δικαιώματα διακατοχής που τα είχαν και ήταν βιοποριστικά της εποχής τους εμφανίζονται τώρα, και αφού το δημόσιο κωφεύει επί 160 χρόνια, εμφανίζονται και προσπαθούν να βγάλουν κάτι από αυτά τα δικαιώματα. Γιατί έτσι το καταλαβαίνουν.

Και πιθανόν να έχουν και ένα κάποιο δίκιο. Γιατί τότε, ο άλλος που αγόραζε ένα κομμάτι στην Πάρνηθα, με τα ίδια λεφτά μπορούσε να αγοράσει κεντρικό καφενείο στο Κολωνάκι. Κι όμως υπήρχαν τέτοιες περιπτώσεις. Και έχουν και ένα κάποιο δίκιο, όταν αφήνει το Κράτος να δαιωνίζεται τόσα χρόνια αυτή η κατάσταση. Το ζητούμενο λοιπόν είναι. Για ποιο λόγο νόμοι από το '76, από το '79 δεν εφαρμόστηκαν και δυστυχώς δεν εφαρμόζονται ακόμα και σήμερα. Δεν επιλύεται αυτό το ιδιοκτησιακό, η Αθήνα γίνεται, και συνεχίζει δυστυχώς να γίνεται η Αθήνα των 5 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Και αυτοί οι όγκοι οι ορεινοί, δεν είναι πλέον οι ορεινοί που υπήρχαν παλιά. Τα πευκοδάση της Αττικής ήταν άριστα προστα-

τευόμενα, άριστα διαχειριστικά με τη ρητίνευση. Η πρώτη διαχειριστική παρέμβαση στα ρητινοδάση, ήταν η ρητίνευση, όχι πολύ εντατική καυσοξύλευση και όχι πολύ εντατική βόσκηση. Αυτά ήταν προσαρμοσμένα στο φυσικό περιβάλλον των πευκοδασών και για αυτό δεν καιγόntonτουσαν ενώ τώρα καίγονται τα πευκοδάση. Αλλά αυτό είναι ένα άλλο θέμα. Δηλαδή αυτά τα πευκοδάση τα οποία ήταν ρητινευόμενα, και ποτέ δεν βγήκανε οι ρητινοσυλλέκτες.

Το Υπουργείο Γεωργίας ίσως όχι όσο θα έπρεπε, προσπάθησε πάντα να ενισχύσει τους ρητινοσυλλέκτες και τους αναγνώριζε σαν φύλακες των δασών, και ακόμα τώρα προσπαθεί.

Αλλά βγήκαν για γενικότερους λόγους ότι η ορεινή και ημι-ορεινή ύπαιθρος, κατά κάποιο τρόπο έπαψε να είναι παραγωγική. Εφυγαν οι άνθρωποι από τα βουνά. Κατά κάποιο τρόπο έπρεπε να βρεθεί ένας άλλος τρόπος διαχείρισης αυτών των δασών, τα οποία δεν έχουμε λύσει, δεν έχουμε δώσει πιθανόν ακόμα κάποιες απαντήσεις ή αυτές οι απαντήσεις που έχουμε δώσει είναι πολύ δαπανηρές και ακόμα - κατά κάποιο τρόπο - δεν μπορούν να εφαρμοστούν σε μεγάλες εκτάσεις.

Ακροατής

Ένα ερώτημα έχουμε για τον Οργανισμό Αθήνας. Εάν, έχει προβληματιστεί και αν τους έχει απασχολήσει, ότι τα διάφορα έργα υποδομής τα οποία συνεχώς πραγματοποιούνται, από διάφορες υπηρεσίες, στο κέντρο, στην Αθήνα, στην πόλη, επιβαρύνουν το περιβάλλον, τα περιαστικά δάση, και το φυσικό περιβάλλον γύρω από τις πόλεις. Και αν έχει βρεί τρόπο να μην δημιουργούνται αυτά τα μπάζα που είπαν πρίν. Άλλες πόλεις στην Ευρώπη το έχουν λύσει. Κάνουν έργα, δεν δημιουργούν μπάζα. Ένα αυτό.

Το δεύτερο ερώτημα στον κ.Πεταμίδα. Η προσπάθεια που κάνει για την ανάδειξη, για την αναβάθμιση των υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων γύρω από την Αθήνα, να μας πεί που έχει εντοπίσει το πρόβλημα στις πιστώσεις, στο ιδιοκτησιακό, στους δήμους, στις κοινότητες, στη συνεργασία με τους δήμους ή με άλλους οργανισμούς κλπ.

Και ένα χαρακτηριστικό θέλω να πώ. Είχα διαβάσει το βιβλίο του κ. Γλέζου. Μου έκανε εντύπωση. Ποιο; Οτι επί μήνες

και χρόνια προσπαθούσε να πείσει τους κτηνοτρόφους, να συνεργαστεί μαζί τους, να τους πείσει για το δικό τους συμφέρον, προκειμένου να φυλάξει τις μικρές λεκάνες απορροής, για να συγκρατήσει τα εδάφη, για να δώσει μια πρώτη βλάστηση. Ετσι δεν είναι κ.Γλέζο; Ελάτε να συννενοηθείτε τώρα, στην Αττική με 2 εκατομμύρια κόσμο που διεκδικεί τους ορεινούς όγκους που εσείς θέλατε να αναδασώσετε. Δεν υπερβάλλω. Εχω κτηματογραφήσει πολλές περιοχές. Στην Αττική δεν υπάρχει ένας χώρος, ένα μέτρο που να μην διεκδικείται από τρεις. Που οφείλεται αυτό ; Μην ψάχνουμε για καταπατητές. Οι καταπατητές, οι πρώτοι που τα οικονομήσαν να το πούμε έτσι στην εκλαϊκευμένη, κάπου με πολύ, με μεγάλη περιουσία, κάπου ξεχασμένοι. Αυτοί που έμειναν είναι οι μετέπειτα. Οι μικροκαταπατητές σε οικοδομικούς συνεταιρισμούς. Ξέρουμε ποιοι είναι. Δεν υπερβάλλω. Εννιά χιλιάδες στρέμματα η Πεντέλη, η Μονή Πεντέλης, τα τέσσερα χιλιάδες στρέμματα είναι σχέδιο πόλης. Σήμερα, αυτοί που έχουνε κτίσει στα τέσσερα χιλιάδες, δεν θέλουν να κτιστούν τα υπόλοιπα. Οι άλλοι που δεν πρόλαβαν, θέλουν να κτίσουν. Υπάρχει ένα τεράστιο πρόβλημα .

Και θα καταλήξω στο τέλος σε αυτό που είπε ο κ. Γλέζος, Ευχαριστώ πάρα πολύ, δεν έχω.....

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Επομένως, μας έδωσε και την απάντηση. Λοιπόν ελάτε, πραγματικά τελευταία ερώτηση.

Ακροατής

Θα είμαι πολύ βραχύς. Από τη σημερινή συζήτηση, διαπίστωσα το εξής. Ο κ. Γενικός Γραμματέας, συνέταξε ένα υπέροχο πρόγραμμα για την ανάπτυξη του περιαστικού δάσους της Αττικής. Διεπίστωσα όμως ότι στον ίδιο αυτόν χώρο, του περιαστικού δάσους, έχουν αρμοδιότητα : τα Δασαρχεία, η Διεύθυνση Αναδασώσεων, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ο Οργανισμός της Αθήνας. Ερωτώ λοιπόν όλους τους κυρίους : Ποιος θα υλοποιήσει το πρόγραμμα που συνέταξε ο κ. Μπεριάτος. Ολοι μαζί ή κανένας ;

Ευχαριστώ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Όχι μία, όχι δύο, αλλά πολύ περισσότερες φορές μπήκε το θέμα αυτό της πολυπλοκότητας των αρμοδιοτήτων. Τώρα, εμείς θα απλοποιήσουμε τα πράγματα, ξεκινώντας από την ανάποδη φορά. Και οι εκπρόσωποι των Συνδέσμων έχουν και αυτοί να απαντήσουν.

Να δώσω το λόγο στον κ. Σπηλιόπουλο, πρώτα. Και αμέσως μετά ο κ. Μικρός και ο κ. Πεταμίδης.

Κύριε Σπηλιόπουλε. Ρωτήστε λέει, η κ. Μαλίσοβα. Ρωτήστε τον ΣΠΑΠ και τον ΑΣΔΑ, γιατί οι μελέτες και τα προγράμματα του ΣΠΑΥ δεν μιλάνε για την αναδάσωση, αλλά για έργα κυρίως με μπετόν και για την αλλαγή χρήσεως γης.

Νομίζω ότι μπορείτε να το απαντήσετε όλοι.

Πάνος Σπηλιόπουλος (Πρόεδρος ΑΣΔΑ)

Κοιτάξτε ο Σύνδεσμος Δυτικής Αθήνας είναι αναπτυξιακός. Οτι γίνεται εκεί πέρα, γίνεται μέσα στα πλαίσια του Διατάγματος περί καθορισμού χρήσεων γης στο Ποικίλο Ορος και στο Ορος Αιγάλεω. Δεν γίνεται τίποτα έξω από το Σχέδιο του Διατάγματος που έχει εγκριθεί αυτό το κομμάτι από το Συμβούλιο Επικρατείας. Βεβαίως δεν έχει δημοσιευτεί το Διάταγμα. Κατόπιν, εμείς θέλουμε να το κάνουμε προσπελάσιμο για τον κόσμο. Και επί πλέον, θέλουμε να απαλλάξουμε και την κεντρική διοίκηση και τις περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας από το να διαθέτουν λεφτά, προκειμένου να έχουν ανθρώπους για τη συντήρηση και τη φύλαξη.

Ετσι, πέραν από τους μικρούς αθλητικούς χώρους, που έχουν κάποια ανάγκη υποδομής, πέρα από κάποια πεζοδρόμια που κάνουμε. Διατάσσεται δηλαδή να κατεδαφιστεί από τη Νομαρχία ένα πεζοδρόμιο ύψους μισό πόντο επί 150 μέτρα. Αυτό διατάσσεται. Και αυτή είναι η παρανομία του. Αυτό είναι το μπέτον του Αναπτυξιακού Συνδέσμου. Και στήνονται ελαφρά αναψυκτήρια προκειμένου και ο ίδιος ο επισκέπτης του βουνού να βρίσκει κάτι πάνω στο βουνό ή στην είσοδο αν θέλετε του βουνού αλλά και να εξευρίσκονται κάποιες πηγές εσόδων, προκειμένου να πληρώνονται κάποιοι άνθρωποι που έχουν αναλάβει τη φύλαξη και τον καθορισμό των χώρων αυτών. Και από μπάζα και από όλα. Αυτά είναι. Δηλαδή είναι παρανομία, το ότι διωκό-

μαστε εμείς γιατί χτίσαμε τρία επί τέσσερα τη δεξαμενή; Για καθείστε να δούμε τώρα, επειδή έγινε η ερώτηση. Εμείς γιατί διωκόμαστε; Επειδή ο Δήμος της Αγίας Βαρβάρας έβαλε το περίπτερο πάνω στη δεξαμενή που το έχουν εγκρίνει; Δεν ξέρω γιατί ο ΣΠΑΠ. Δηλαδή τι είναι αυτό που αναγκάζει το Δασαρχείο του Αιγάλεω να έχει υποβάλλει σε μένα 20 μηνύσεις; Να μου πει συγκεκριμένα. Είναι εκείνο το συγκεκριμένο πεζοδρόμιο; Είναι η δεξαμενή; Που δόθηκε με έγκρισή τους έχει έγκριση και η γεώτρηση. Αλλιώς δεν έχει παραχωρηθεί ο χώρος. Και έχουμε ζητήσει την παραχώρηση του χώρου. Και αντί να μας τον παραχωρήσει με έκκληση του τότε Δασάρχη να μας παραχωρηθεί. Έγινε μήνυση. Γιατί έγινε λέει το έργο, η δεξαμενή, πριν μας παραχωρηθεί ο χώρος. Αλλά εμείς θέλαμε όμως να προλάβουμε την καλοκαιρινή σεζόν. Αυτό το Δασαρχείο δεν το λαβαίνει υπόψη του. Γι' αυτό λέω ότι φταίει ο νόμος. Εγώ δεν είπα ότι φταίει ο Δασάρχης. Ο Δασάρχης ήταν υποχρεωμένος να μου κάνει μήνυση. Αλλά πρέπει να λάβει και τα πραγματικά περιστατικά. Η δεξαμενή έπρεπε να γίνει πριν το καλοκαίρι. Όχι το χειμώνα.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Η απάντηση δεν έχει καμία σχέση με το ερώτημα.

Μανώλης Κουρμαδιάς (Πρόεδρος ΣΠΑΠ)

Επειδή το ερώτημα αφορά και την Πεντέλη. Πάντως, στο ερώτημα βρίσκω μία ουτοπία. Γιατί ας πούμε ο Υμηττός αξιοποιεί μελέτες και κάνει αναδασώσεις και οι άλλοι σύνδεσμοι θέλουν να κάνουν έργα, όπως τα είπατε αναπτυξιακά.

Να απαντήσουμε λοιπόν και να πούμε το εξής. Μην σας περνάει από το μυαλό ότι εκεί είμαστε εκλεγμένοι από τους πολίτες και τους φορείς για να κάνουμε κακό στους όγκους. Είμαστε αντίθετα, εκεί εκλεγμένοι για να προστατεύσουμε αυτά τα όρη. Κι οποιοσδήποτε άλλος σκέφτεται διαφορετικά, κάνει κακό στον εαυτό του. Εκτός εάν υπάρχουν εξαιρέσεις. Ένα είναι το κρατούμενο.

Δεύτερον. Κανείς δεν είπε ότι οι άλλοι σύνδεσμοι δεν κάνουν αναδασώσεις. Αυτό είναι, θα έλεγε κανένας, το μικρό

μικρότερο, το λιγότερο που μπορεί να κάνει ένας σύνδεσμος, κι όχι μόνο σύνδεσμος, κι ο τελευταίος πολίτης αυτής της χώρας. Δεν μιλάμε λοιπόν για αναδασώσεις, να κάνουμε ή να μην κάνουμε, αυτό αυτοδίκαια έπρεπε να πάει στους συνδέσμους και στην αυτοδιοίκηση. Σε ότι αφορά τις άλλες μελέτες που δεν χρηματοδοτούνται, θα ήθελα να σας ρωτήσω: τα μεταβυζαντινά ναΐδρια, τα οποία υπάρχουν και όλος ο άλλος πολιτιστικός θησαυρός σ' αυτά τα όρη, έχετε την εντύπωση ότι πρέπει να μείνουν ως έχουν ; Γιατί σε διαφορετική περίπτωση, το μόνο που θα είχα να πω είναι ότι δεν έχετε επισκεφθεί καθόλου το Πεντελικόν όρος.

Τι να πω. Δεν θέλω να μπω στη μέση κανενός. Εμείς κάναμε αυτό που είχαμε μελετήσει. Δεν χρειάστηκε να κάνουμε άλλου είδους μελέτες, αλλά κρίναμε ότι έπρεπε να κάνουμε πρώτα την αναδάσωση. Κι αυτό κάναμε. Πάντως, εκείνο που πρέπει να χαιρετίσουμε είναι ότι σπάσαμε τον πάγο κι έγινε η προγραμματική σύμβαση. Και αυτό έχει σημασία. Κι από κει κι ύστερα θα τα βρούμε.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Να δώσουμε το λόγο στον κ. Γαβριήλ.

Μανώλης Κουρμαδιάς (Πρόεδρος ΣΠΑΠ)

Στις 28 του μηνός έχουμε αναδάσωση εμείς στην Πεντέλη. Οποιος θέλει μπορεί να έρθει.

Κωνσταντίνος Γαβριήλ (Πρόεδρος ΣΥΝΠΑ)

Με τι τρόπο λειτουργούν οι σύνδεσμοι και πόσα πενιχρά είναι τα οικονομικά τους. Φτάσαμε στο σημείο, για να έχουμε ένα μπούσουλα και να ξέρουμε που βαδίζουμε, ένα μίνι κτηματολόγιο της περιοχής μας. Και σας λέω απλά. Για τη Βαρυμπόμπη, η οποία έχει περιέλθει στους ιδιώτες, μετά από δημοπρασία από την Εθνική Τράπεζα, μετά το 1900. Το 1940, ένα κομμάτι της Βαρυμπόμπης εντάχθηκε στο σχέδιο, παρότι εμείς είχαμε πόλεμο. Το '52 εντάχθηκαν οι Θρακομακεδόνες. Κανένας δεν μίλησε. Όλοι κωφεύουν. Το 1952 έρχεται το Δημόσιο. Το

1984 απόφαση του Αρείου Πάγου δικαιώνει τους Μενιδιάτες και τους δίνει δύο κτήματα, τις έχω εδώ τις αποφάσεις, πρωτόδικη εφέσιμη και του Αρείου Πάγου και δικαιώνει τους ιδιοκτήτες ως ιδιοκτήτες. Από εκεί και πέρα, αυτοί αρχίζουν να κάνουν διαχειριστικές εκθέσεις, να νέγονται. Οι διαχειριστικές εκθέσεις είναι εδώ, βιβλία ολόκληρα τα έχω εδώ, τα οποία δεν λέει δημόσιο, ούτε διακατεχόμενο, ούτε τίποτα. Λέει, σας διαβάζω, ο Υπουργός της Γεωργίας λέει διαχειριστή του συνιδιόκτητου δάσους Λυσαλονίκης Ελληνικού. Δύο διαχειριστικές εκθέσεις. Το 1957, το Δασαρχείο Αττικής τότε, στέλνει στους ιδιοκτήτες ένα χαρτί και λέει να επιτρέψετε την διέλευση για να πάρετε το λήμμα από τους πυλώνες που θα περάσουν. Το 1952 πάλι το Δημόσιο, ήταν τότε νομίζω ο κος Ματζακούφας, ο συγχωρεμένος Δασάρχης, έρχεται και λέει, να κάνουμε βρε παιδιά αποτερματισμό ορίων. Και κάνουμε αποτερματισμό ορίων. Γίνεται το '61 ο Εθνικός Δρυμός της Πάρνηθας. Η Εφημερίδα της Κυβέρνησης δεν μνημονεύει τίποτε άλλο, παρά τα ιδιωτικά δάση της Βαρυμπόμπης προς νότο και προς βορρά τα ιδιωτικά της Λυσαλονίκης και του Ελληνικού.

Σήμερα, αυτοί οι άνθρωποι πληρώνουν φόρους, έχουν πληρώσει φόρους. Εδώ όσοι είναι στο Δασαρχείο Πάρνηθας, το ξέρουν αυτό το πράγμα. Έχουν πληρώσει μεταβιβάσεις, έχουν κάνει επενδύσεις, και όλα αυτά τα πράγματα αποδεικνύονται με χαρτιά, σφραγίδες. Δεν μπορεί να τα αμφισβητήσει κανείς. Αν κύριε Γενικέ, δεν σας τα έχουν θέσει υπόψη σας κακώς. Αν θέλετε να σας τα φέρω όποτε θέλετε. Τα έχω εδώ για να σας τα αφήσω κιόλας.

Εμείς καταφέραμε και κάναμε σε 4 χρόνια ένα μίνι κτηματολόγιο για όλη την περιοχή που μας απασχολεί. Το ασαρχείο δεν μπόρεσε να κάνει ένα κτηματολόγιο. Προς Θεού. Ο προσωρινός διαχειριστικός Πίνακας που έχουν κάνει τις αντιρρήσεις σήμερα, λέει μεν ότι ήταν ιδιωτικό, αλλά τώρα είναι διακατεχόμενο. Μετά το '79, με μία απόφαση, Τώρα ποιος την έβγαλε. Τι ήταν τότε ο κ. Γιαννούσης, Υφυπουργός της Γεωργίας, Εντάξει. Την υπέγραψε. Τελείωσε. Από εκεί και πέρα οι άνθρωποι αυτοί ταλαιπωρούνται όλοι, και οι μεν και οι δε. Οι δε από εδώ, από τους Θρακομακεδόνες το απολαμβάνουνε, οι δε άλλοι περιμένουν και πληρώνουν φόρους.

Όσο για τον κ. Σπηλιώπουλο με κάλυψε πάρα πολύ, για την

άριστη συνεργασία που έχουμε εμείς και τα Δασαρχεία. Για το ρεύμα που είπε. Δεν νομίζω ότι έχω να προσθέσω τίποτε άλλο. Καλή βούληση θέλω να υπάρχει. Τίποτε άλλο. Και να τα πάρετε να τα ελέγξετε όποια στιγμή θέλετε κ. Γενικέ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Αν ήμασταν στην τηλεόραση θα είχαμε χάσει τον τηλεοπτικό χρόνο. Αλλά δεν έχει σημασία. Ετσι κι αλλιώς τον χάσαμε και τώρα.

Νομίζω ότι υποσχέθηκα την ανάστροφη σειρά, την ανάποδη κι επομένως να δώσω τον λόγο στον κ. Μικρό, να θυμίσω ότι είναι ο εκπρόσωπος του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας. Αν και τα ερωτήματα που έχουν μαζευτεί είναι πολλά. Κι από τις απαντήσεις. Τώρα να σας παρακαλέσω να είσαστε σύντομος, θα με κοιτάξετε με άγριο μάτι. Αλλά εγώ θα το κάνω.

Δημήτριος Μικρός (Εκπρόσωπος ΟΡΣΑ)

Θα προσπαθήσω όσο μπορώ. Λοιπόν. Θέλω να αναφερθώ κατ' αρχάς σε όσα είπε ο κ. Κουρμαδιάς. Εθιξε δύο συγκεκριμένα θέματα, τα οποία σχετίζονται και με την τοποθέτηση την οποία έκανα στην αρχή. Γι' αυτό θα σταθώ λιγάκι παραπάνω.

Προσέχτε να δείτε τι γίνεται. Η περιοχή των λατομείων, των αργούντων λατομείων, στα οποία δεν αναφέρθηκε μόνο ο κ. Κουρμαδιάς, αναφέρθηκε κι ο κ. Σωτηρίου, τον Διόνυσο, αποτελούν μία θεσμοθετημένη ζώνη Ζ, με κάποιες χρήσεις για την περιοχή αυτή. Εν συνεχεία έγινε ένα στρατηγικό σχέδιο από τον ΣΠΑΠ, για την αποκατάσταση, για την εφαρμογή αυτών των χρήσεων. Δηλαδή για να ενεργοποιηθούν αυτά τα μέτρα ανάδειξης, τα οποία ανέφερα κι εγώ στην εισήγησή μου, τα οποία θεώρησα, την έλλειψή τους δηλαδή, ως βασικό πρόβλημα για την προστασία των περιοχών.

Λοιπόν, τι έγινε. Έγινε το γενικό, έγινε το ειδικότερο για το λατομείο του Κοκκιναρά. Καθυστέρησε δεν υπάρχει αμφιβολία, πέρασε από μας και έχει φρακάρει. Δεν ξέρω ακριβώς που. Είναι όμως ένα πρόβλημα. Έχουν την δυνατότητα να προχωρήσουν, σε έργα οικονομικά, εννοώ, υπάρχουν κονδύλια και δεν έχουν την δυνατότητα λόγω μη έγκρισης μελέτης. Το ίδιο απ'

ότι κατάλαβα προέκυψε και με τα βυζαντινά ναΐδρια της σπηλιάς Νταβέλη. Όσο δεν μπορούμε να ενεργοποιήσουμε τέτοια μέτρα ανάδειξης περιοχών, ιδιαίτερων περιοχών, η περιοχή των αργούντων λατομείων της Πεντέλης σφραγίζει το Πεντελικό. Έχει αρχαία λατομεία, έχει αρχαίους δρόμους, έχει ένα ίδρυμα, έχει ενδιαφέρον από κάθε άποψη. Το διάταγμα προβλέπει από υπαίθρια ατελιέ γλυπτικής μέχρι ότι μπορείτε να φανταστείτε, μουσεία, δυνατότητες δηλαδή επιλογής χρήσεων διάφορες. Αν δεν γίνουν, αν η ανάδειξη δεν προχωρήσει, δηλαδή αν δεν δοθεί δυνατότητα στη τοπική αυτοδιοίκηση ή σε όποιον άλλο φορέα να εφαρμόσει μέτρα ανάδειξης, δηλαδή να κάνει αυτά τα έργα, τότε μην παραπονιόμαστε για τη λαθραία εξόρυξη μαρμάρου.

Το δεύτερον, έχει να κάνει με αυτό που είπε ο κ. Σκούρτης για τα λατομεία του Βύρωνα. Έχω σημειώσει εδώ για τις χρήσεις του Υμηττού. Οι χρήσεις του Υμηττού υπάρχουν. Ζητάτε πιο αυστηρό πλαίσιο. Έχετε δίκιο σ' αυτό.

Τώρα όσον αφορά τα λατομεία του Βύρωνα είμαστε σε μία συνεργασία με το μετρό προκειμένου να μπορέσουμε να ρίξουμε εκεί πέρα μπάζα που προέρχονται από τις εκσκαφές του μετρό.

Επίσης, διάφοροι έθιξαν ζητήματα λατομείων, αν δεν κάνω λάθος και ο κ. Βασιλάκης έβαλε ένα ζήτημα που έχει να κάνει με τα Τουρκοβούνια και ο κ. Γλέζος μίλησε για μπαζώματα. Πολλοί ασχολήθηκαν εν πάσει περιπτώσει, με αυτό το θέμα. Είχαμε μία συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας για την αποκατάσταση των ανενεργών λατομείων αδρανών υλικών. Αυτά είναι πολλά στην Αττική. Δεν είναι εύκολη η αποκατάστασή τους εν μία νυκτί. Ηδη έχει μπαζωθεί το λατομείο Σιακανδάρη που είναι στην περιοχή των Ανω Λιοσίων. Υπάρχουν κάποια μικρά λατομεία στη περιοχή της Βάρης που έχουνε μπαζωθεί και υπάρχουν και αυτή τη στιγμή, συμφωνία αν θέλετε και μελέτες, οι οποίες εφαρμόζονται από την Αττική Οδό για το λατομείο του Φράγκου που είναι στην περιοχή της Πάρνηθας και εν συνεχεία για το λατομείο του Βιαρόπουλου που είναι πρώτης προτεραιότητας αυτό, στο Γαλάτσι.

Τώρα τα λέω πολύ σύντομα όλα αυτά για να καλύψω όσα μπορώ περισσότερο για τον σχεδιασμό, εκτός δηλαδή ορεινών όγκων, γιατί πολλοί έθεσαν τέτοια θέματα και μάλιστα και ο κ. Γλέζος έθεσε διάφορα πράγματα. Όταν μίλησε για ορεινό όγκο

δεν σημαίνει ότι παραπετάξαμε τις άλλες περιοχές. Το ίδιο επεξεργαζόμαστε διατάγματα εργασίας για τον Σχοινιά, για άλλες ευαίσθητες περιοχές για δάση, δασική περιοχή είναι ο Σχοινιάς έτσι δεν είναι; Κι έχει από πίσω κι έλος, έχει βιότοπο κ.λπ, ούτε τα ρέματα βέβαια, γιατί υπάρχει ήδη διάταγμα προστασίας. Για τον Κηφισό ας πούμε, υπάρχει διάταγμα προστασίας το οποίο έχει επεξεργαστεί ο Οργανισμός της Αθήνας.

Οσο μπορώ πιο γρήγορα. Λοιπόν μήπως έχω απαντήσει σ' όλα. Αν έχω απαντήσει σε όλα να μην επεκταθώ παραπάνω.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Να κλείσουμε όπως αρχίσαμε. Οσο γίνεται πιο σύντομα. Κύριε Πεταμίδη το καταλαβαίνετε ότι ο χρόνος πιέζει και οι ανάγκες πιέζουν.

Ιωάννης Πεταμίδης (Προϊστάμενος Διεύθυνσης Αναδασώσεων Αττικής)

Αν και έχω τη φήμη ότι λέω πολλά, θα προσπαθήσω πράγματι να είμαι σύντομος. Λοιπόν, εκπρόσωπος μίας καθαρά τεχνικής υπηρεσίας, αλλά πρέπει να επεκταθώ και σε κάποια θέματα διοίκησης ή και πολιτικής. Νομίζω ότι κάποιοι από αυτούς που έλαβαν το λόγο δεν περιορίστηκαν σε απλές ερωτήσεις, αλλά έκαναν τοποθετήσεις και προτάσεις.

Εγώ λοιπόν θα έρθω στην Ημερίδα. Ο τίτλος είναι "Τα πράσινα τείχη - προστασία και ανάδειξη των περιαστικών δασών". Αρα αυτό, αμέσως-αμέσως δείχνει μία βούληση της Γενικής Γραμματείας Δασών, αφού μιλάει για τείχη να κρατήσει αυτά τα τείχη. Αν λοιπόν τα τείχη δεν κρατηθούν, τότε αλλοίμονο, η πόλις εάλω. Το χάσαμε το παιχνίδι. Το θέμα είναι επειδή αυτά τα τείχη τα βάλανε όλοι κι όσοι είναι από μέσα δεν είναι μόνο δασολόγοι, είναι και οι κάτοικοι της πόλης, είναι και πολιτικοί, είναι και δημοσιογράφοι, είναι όλος ο κόσμος. Τό θέμα είναι να μην γίνει η πτώση εκ των έσω. Αυτό να μας απασχολήσει. Που αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να δούμε το πράγμα σοβαρά.

Κι έρχομαι στο δια ταύτα. Στην αρχή μου ετέθη το ερώτημα όταν αρχίσαμε την κουβέντα ποιά είναι τα προβλήματα και οι προτεραιότητες. Και θα έπρεπε εγώ θεωρητικά, αφού είμαι ο

πρώτος και πήρα την πάσα, αν μου επιτρέπετε την δημοσιογραφική, να απαντήσω. Δεν απάντησα και αμέσως δημιουργήθηκε η εντύπωση, είτε δεν κατάλαβα το ερώτημα, κακό για μένα, είτε δεν ήθελα να απαντήσω. Ήταν θέμα τακτικής. Και περίμενα ν' ακούσω τι θα πεί το πάνελ γιατί από τις απαντήσεις βγήκε τελικά ποιά είναι τα προβλήματα και οι προτεραιότητες.

Και λέω τηλεγραφικά, ο κ. Κρουμαδιάς είπε πως στην Πεντέλη η οποία μετά τη φωτιά λίγο ή πολύ έχει αποκατασταθεί, ότι υπάρχουν προβλήματα πολιτικής και προβλήματα χρήσεως γης για την εκκλησία και τον Κοκκιναρά. Αυτό δεν μπορεί να το λύσει μία τεχνική υπηρεσία, είναι θέμα πολιτικής, το είπα και στην αρχή. Όχι μόνο τα χρήματα, όχι μόνο τα προγράμματα, αλλά και η πολιτική για να υπάρχει κάτι στο βάθος ώστε να εφαρμόσουν αυτά τα προγράμματα. Γιατί αν κάνουν προγράμματα και καθ'οδόν αλλάζει η πολιτική, πάνε όλα αυτά χαμένα.

Ο κ. Σκούρτης του ΣΠΑΥ, είπε για το χώρο του, ότι είναι ένα ωραίο φιλέτο που όλοι θέλουν να πάρουν ένα κομμάτι, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, νοσοκομεία, λατομεία κ.λ.π. και εκεί βεβαίως έχει μπει ο ΣΠΑΠ κι ότι είναι να αναδασωθεί, αναδασώνεται. Το θέμα είναι τι περισσότερο μπορούμε να κάνουμε σ' αυτό το χώρο.

Ο κ. Γαβριήλ για την Πάρνηθα έβαλε θέμα πολιτικής, δηλαδή ιδιοκτησιακό, κι ευτυχώς η Πάρνηθα δεν έχει καεί προς το παρόν, εκτός απ' αυτά που είναι κοντά στον δρόμο, αλλά μετά στην πρότασή μου που θα είναι πολύ σύντομη κ. Γενικέ, εγώ κι απαντώ και στο ερώτημα του κ. Αλέπη. Σαν προτεραιότητα ως Δασική Υπηρεσία, βάζω ότι στα επόμενα χρόνια πρέπει να πάρουμε μέτρα, να φυλάξουμε το πράσινο που είναι ψηλό 30 μέτρα και σιγά-σιγά ν' αναπτύξουμε και το πράσινο των 30 πόντων να το κάνουμε 30 μέτρα σε 300 χρόνια. Πρώτη λοιπόν προτεραιότητα Πάρνηθα, που υπάρχει πράσινο ζωντανό, έτοιμο και οξυγοπαραγωγό.

Στον κ. Σπηλιόπουλο, ο οποίος είπε ότι ο Νόμος 998/79 πράγματι το βάζει σαν εμπόδιο, είναι θέμα πολιτικής, βεβαίως τους νόμους δεν τους κάνουν οι δασολόγοι, οι δασολόγοι εφαρμόζουν τους νόμους και πολλοί σωστά το διευκρινίσατε. Υπάρχουν προβλήματα στην υλοποίηση των μελετών βεβαίως και προβλήματα στις σχέσεις που απ' ότι φάνηκε από την κουβέντα πολλοί από τους εν δυνάμει ή εν τω μέλλοντι συνεργάτες,

παρουσιάζουν πρόβλημα και μία προτεραιότητα που πρέπει να λυθεί. Γιατί εμένα σαν δασικό δεν με ενδιαφέρει ποιος θα πρασινίσει τον Υμηττό, ας τον πρασινίσει όποιος θέλει, αν δεν μπορώ εγώ, αν δεν θέλω ή αν δεν έχω πιστώσεις. Το θέμα είναι για τον κάτοικο της Αττικής, που είμαι και εγώ κάτοικος, να πρασινίσει ο Υμηττός. Ποιος θα τον πρασινίσει είναι άλλο θέμα.

Ερχομαι μετά στον κύριο για τα Τουρκοβούνια και για την μελέτη που είναι στο συρτάρι. Πράγματι είναι μία μελέτη που είναι στο συρτάρι. Αλλά αν προηγουμένως δεν βγούν οι καταπατητές, δεν καθαρίσει ο χώρος, δεν γίνει ο δρόμος για να μπορούν να τον ελέγχουν; Αυτά τα φυτά που θα βάλω, πληρώθηκαν από δικά σας χρήματα και εγώ τουλάχιστον ως διαχειριστής δημοσίου χρήματος δεν είμαι διατεθειμένος να τα δαπανήσω ασκόπως.

Και στο ερώτημα του συναδέλφου του κ. Γεωργιάδη, τι προβλήματα έχω. Τα προβλήματα είναι πολλά, αλλά μια κι έχω και τον λόγο, έτσι επειδή ο καθένας λέει και κάτι δικό του, να ενημερώσω το ακροατήριο και τον κ. Γενικό ότι όλη αυτή η πολιτική που λέμε να προστατεύσουμε ή κυρίως να αναπτύξουμε τα περιαστικά δάση δεν θα μπορεί να υλοποιηθεί αν διαλυθεί η Δ/ση Αναδασώσεων, γιατί κάποιος ο οποίος έκανε ένα νόμο άφησε μια ασάφεια και πλανώνται διάφορα θέματα και ιστορίες και σενάρια. Και ρωτάω εγώ. Ανοίγουν τρύπες οι φωτιές; Ποιος θα κλείσει την τρύπα;

Λοιπόν τώρα το θέμα της προτάσεως για να μπορούμε λίγο και στα επιστημονικά μας. Οι τρεις, οι τέσσερις που είναι το πέταλο της Αττικής, δηλαδή που είναι το περιαστικό πράσινο είναι μόλις 9,6%. Πρέπει επιτέλους να αποφασίσουμε, οι πολιτικοί κυρίως, αν αυτό το 9,6% θα τὸ βάλουμε στην άκρη. Όχι για να το βάλουμε στη γυάλα, γιατί ότι βάζεις στη γυάλα πεθαίνει, αλλά να αξιοποιηθεί όπως είπε και ο κ.Κρητικός με επιστημονική προσέγγιση και ευαισθησία. Αυτές είναι οι δύο λέξεις κλειδιά.

Κι ερχόμαστε να πούμε λοιπόν, αν αποφασίσουμε και πάει το σενάριο σωστά, ότι ναι το διατηρούμε αυτό το χώρο τα επόμενα βήματα είναι: τι χρήσεις δέχεται σήμερα αυτό το πέταλο, το 9,6%. Αυτές οι χρήσεις πόσο θα αλλοιώσουν το περιβάλλον, γιατί αν το παραχρησιμοποιήσουμε το περιβάλλον, στο τέλος από την πολλή χρήση θα το καταστρέψουμε. Πως επιστημονικά θα βάλουμε τις χρήσεις μέσα στο χώρο; Και στο τέλος ποιος θα

τα υλοποιήσει αυτά. Το ερώτημα είναι αν θα τα υλοποιήσει μία κρατική υπηρεσία, που όπως είπα, μπορεί να μην θέλει, να μην μπορεί, να μην είναι στελεχωμένη, να μην έχει λεφτά. Εγώ νομίζω πως θα πρέπει να υλοποιηθεί από αυτούς που είναι στην περιοχή γιατί κυρίως αυτοί το απολαμβάνουν και το πονούν, αλλά οπωσδήποτε με κάποια επιστημονική παρακολούθηση και συναίνεση.

Ευχαριστώ πολύ.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Εγώ ευχαριστώ κ. Πεταμίδα. Αν θέλετε να χειροκροτήσετε, χειροκροτήστε. Θα ήθελα να παρακαλέσω τον Γενικό Γραμματέα κ. Μπεριάτο, να μας πει κλείνοντας, αν αύριο το πρωί θα είναι περισσότερο αισιόδοξος από σήμερα, αν ξυπνήσει και αντικρύσει τους ορεινούς όγκους της Αττικής που μας περιβάλλουν με περισσότερη αγάπη, με περισσότερη γνώση και με περισσότερη εμπιστοσύνη.

Ηλίας Μπεριάτος (Γενικός Γραμματέας Δασών & Φ.Π.)

Κύριε Αλέπη, κατ' αρχάς σας ευχαριστώ πολύ για την όλη διαδικασία. Θα είμαι σύντομος. Ο φίλος πρόεδρος του ΣΠΑΠ είπε κάτι για αμυντική πολιτική. Ολοι μας αμυντική πολιτική κάνουμε στην ουσία. Δεν έχουμε περάσει στην (επι)θετική δράση. Γιατί αμυνόμαστε και στις κεντρικές και στις περιφερειακές υπηρεσίες.

Για όλα τα άλλα που ειπώθηκαν δεν θα υπεισέλθω σε λεπτομέρειες τώρα, ούτε για τα λατομεία ούτε για τα ναΐδρια για τα οποία δεν γίνεται η προγραμματική σύμβαση στην Πεντέλη. Βέβαια αξίζει να σημειωθεί ότι μία παρόμοια σύμβαση γίνεται στα Λευκά Όρη και μάλιστα προχωράει πολύ γρήγορα. Αυτό για να δείτε πόσο τα πράγματα είναι σχετικά. Νομίζω ότι αυτό κάτι λέει. Υπάρχει επίσης το θέμα σχετικά με τα πάρκα κεραιών, όπως π.χ. στον Υμηττό και για τα οποία πρέπει να δούμε τι θα γίνει. Γιατί και εδώ πρέπει να δοθεί λύση στο πρόβλημα. Δεν πρέπει να πληρώνουν τα ιδιωτικά κανάλια που έχουν τις κεραιές τους σε δημόσια δασική έκταση; Γιατί πληρώνουν τα καφενεία στο δήμο, όταν καταλαμβάνουν το πεζοδρό -

μιο; Πρέπει επομένως να πληρώνουν για να υπάρχουν και κάποια έσοδα. Αυτό δεν ειπώθηκε από κανέναν σήμερα.

Και τέλος να πω κάποια αρνητικά και κάποια θετικά, για το κύριο ερώτημα που ετέθη. Και να δώσω μία απάντηση για το αν πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι όπως είπατε. Το θέμα είναι ότι πρέπει να σταματήσει ο πόλεμος μεταξύ αυτοδιοίκησης και δασικών ή άλλων υπηρεσιών. Είναι λάθος μία τέτοια διαμάχη γιατί δεν οδηγεί πουθενά. Ο δρόμος είναι η συνεργασία και είναι μονόδρομος.

Και γι' αυτό έρχομαι σε μία θετική πρόταση και απαντώ και στο ερώτημα και του κ. Μπλίρα και του κ. Σωτηρίου για τον συντονισμό των Υπουργείων. Ποιος λοιπόν θα υλοποιήσει το πρόγραμμα όταν έχουμε τόσες συναρμοδιότητες; Λοιπόν, αν θέλετε η δική μου πρόταση που την είπα και στην αρχή της ομιλίας μου το πρωί, είναι ότι χωρίς να περιμένουμε να αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο, θα προχωρήσουμε με ότι έχουμε. Και αυτό που έχουμε αυτή τη στιγμή είναι ένα εργαλείο που λέγεται "προγραμματική σύμβαση" που από το 1994 χρησιμοποιεί και το Υπουργείο Γεωργίας

Αυτό το εργαλείο δεν το χρησιμοποιήσαμε αρκετά για τα δάση. Δεν μπορούμε να δημιουργούμε κάθε μέρα και ένα καινούργιο φορέα. Για να λύσουμε λοιπόν αυτό το πρόβλημα των πολλών φορέων και των πολλών αρμοδιοτήτων θα πρέπει να υπάρχει κάθε φορά "ένας επισπεύδων". Για παράδειγμα το Υπουργείο Χωροταξίας είναι ο φορέας που πρέπει να καταρτίσει το γενικό πολεοδομικό σχέδιο μίας πόλης, αλλά για να εφαρμοστεί πρέπει να συναινέσουν και πολλές άλλες υπηρεσίες. Το ίδιο και η Δασική Υπηρεσία. Για την μελέτη και την διαχείριση μιας δημόσιας δασικής έκτασης είναι ο επισπεύδων φορέας. Είναι αυτή που θα καταρτίσει π.χ. το διαχειριστικό σχέδιο ενός Εθνικού Δρυμού αλλά από εκεί και πέρα, στην εφαρμογή, θα εμπλακούν πολλοί άλλοι φορείς. Πρέπει να ξεχωρίσουμε τι σημαίνει μελέτη και τι σημαίνει εφαρμογή. Και εκεί να σεβαστούμε όλους όσους παίρνουν μέρος. Αλλιώς θα μείνει στα χαρτιά το όποιο σχέδιο.. Γιατί η εφαρμογή είναι το κρίσιμο ζήτημα. Και για την εφαρμογή το εργαλείο είναι η προγραμματική σύμβαση. Επαναλαμβάνω ότι στην εφαρμογή κολλάμε όλοι και εκεί πρέπει να δούμε το πρόβλημα. Και δεν είναι οικονομικό ζήτημα όπως είπα πριν. Είναι οργανωτικό και πολιτικοκοινωνικό.

Είναι και θέμα κουλτούρας. Αλλά δεν είναι δυνατόν να αρνηθούμε το μοναδικό δρόμο που ανοίγεται μπροστά μας. Για παράδειγμα το διαχειριστικό σχέδιο του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου έγινε από την Δασική Υπηρεσία, αλλά από εκεί και πέρα για την εφαρμογή αρμόδιοι είναι μια σειρά από υπηρεσίες και φορείς. Αυτό δεν το έχουμε κατανοήσει. Πρέπει να κατανοήσουμε ότι σχεδιασμός δεν είναι μόνο η μελέτη. Ο σχεδιασμός είναι και η εφαρμογή. Δεν υπάρχει άλλη λύση για την εφαρμογή από την συνεργασία των αρμόδιων φορέων. Είναι δύσκολος ο δρόμος της συνεργασίας αλλά δεν υπάρχει άλλος.

Για να μην μακρυγορήσω, θα ήθελα να ευχαριστήσω πραγματικά όλους όσους ήρθαν στην ημερίδα μας. Επίσης τους συμμετέχοντες στο στρογγυλό τραπέζι και ιδιαίτερα τον κ. Αλέπη, ο οποίος προσεφέρθη ευγενώς και διέθεσε τον πολύτιμο δημοσιογραφικό του χρόνο και ήρθε εδώ και έμεινε τόσες ώρες μαζί μας. Επίσης θα ήθελα να ζητήσω συγνώμη για τις όποιες οργανωτικές ατέλειες είχαμε. Όμως κ. Αλέπη το θετικό κλίμα και η ζωντανή συζήτηση όλο το πρωί είναι αυτό που με αφήνει αισιόδοξο.

Παύλος Αλέπης (Συντονιστής)

Αυτό λοιπόν να κρατήσουμε και την αισιοδοξία μας. Πάντοτε και διάλογος και προβληματισμός οδηγούν σε καλό. Κύριε Μπεριάτο νάστε καλά να παίρνετε πρωτοβουλίες. Το συμπέρασμα είναι ότι μας χρειάζονται πρωτοβουλίες γιατί πολλές φορές υπάρχει περίσυμα αγάπης και πρέπει να μάθουμε να το διοχετεύουμε. Και προς τα δάση και προς κάθε αντικείμενο που κάνει καλύτερη τη ζωή μας.

Καλό μεσημέρι κυρίες και κύριοι σε όλες και όλους.